

НАЦІОНАЛЬНЕ
АГЕНТСТВО УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА
ЩОДО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ 10-ї ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Херсон – 2019

Херсонська обласна державна адміністрація
Херсонська обласна рада
Херсонська міська рада
Міжрегіональне управління Нацдержслужби
в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях,
Автономній Республіці Крим та м. Севастополі
Херсонське регіональне відділення Асоціації міст України
Херсонський національний технічний університет

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ 10-ї ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Херсон – 2019

УДК 352

Д 362

Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи: збірник матеріалів 10-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції / за наук. ред. проф. Ю. М. Бардачова, І. П. Лопушинського, Р. М. Плюща. – Херсон: ХНТУ, 2019. – 235 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Херсонського національного технічного університету
(протокол №3 від 05 листопада 2019 року)

Збірник сформовано з матеріалів 10-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції «Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи», що відбулася в дистанційному форматі 18 жовтня 2019 року на базі Херсонського національного технічного університету.

На конференції проаналізовано сучасний стан у сфері державної політики щодо місцевого самоврядування, функціонування органів місцевого самоврядування, особливості сучасних механізмів реформування представницьких органів влади, формування управлінських якостей менеджера в місцевому самоврядуванні та підготовки посадових осіб органів місцевого самоврядування і депутатів місцевих рад.

Видання розраховано на наукових працівників, викладачів і слухачів магістратур публічного управління та адміністрування закладів вищої освіти, працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також політологів, політичних діячів і партійних активістів.

© Колектив авторів, 2019

© Херсонський національний
технічний університет, 2019

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

Бардачов Юрій Миколайович – ректор Херсонського національного технічного університету, доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, *голова оргкомітету*.

Лопушинський Іван Петрович – завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України, *заступник голови оргкомітету*.

Плющ Руслан Миколайович – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, доцент, *секретар оргкомітету*.

Биков Роман Юрійович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління

Білорусов Сергій Георгійович – директор Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ і організацій, кандидат технічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України.

Демченко Володимир Миколайович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат філологічних наук, доцент.

Дурман Микола Олександрович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України.

Дурман Олена Леонідівна – старший викладач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління.

Казюк Яніна Мирославівна – професор кафедри економічної політики та врядування Національної академії державного управління при

Президентіві України, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету (за сумісництвом), доктор наук з державного управління, доцент.

Клюцевський Володимир Іванович – керівник апарату Херсонської обласної державної адміністрації, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету (за сумісництвом), кандидат наук з державного управління.

Коваленко Микола Андрійович – професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Херсонського національного технічного університету, доктор економічних наук, професор.

Ковальська Наталя Михайлівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Криницький Євген Анатолійович – директор Департаменту освіти, науки та молоді Херсонської обласної державної адміністрації, депутат Херсонської обласної ради.

Лебідь Віктор Олександрович – директор державного архіву Херсонської області, старший викладач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету (за сумісництвом).

Малахова Тетяна В'ячеславівна – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, доцент.

Мартиненко Володимир Федорович – професор кафедри обліку, оподаткування, публічного управління та адміністрування Криворізького національного університету, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету (за сумісництвом), доктор наук з державного управління, професор.

Миколаєнко Володимир Васильович – Міський голова м. Херсона, голова Херсонського регіонального відділення Асоціації міст України, магістр з державної служби.

Оленковська Лариса Павлівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент, виконавчий директор Херсонського регіонального відділення Асоціації міст України.

Попович Наталя Григорівна – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, доцент.

Проніна Оксана Володимирівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Розов Юрій Георгійович – перший проректор Херсонського національного технічного університету, доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

Савіна Галина Григорівна – проректор Херсонського національного технічного університету з наукової роботи, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

Семенченко Федір Григорович – завідувач кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, доктор політичних наук, професор.

Софієнко Альона Володимирівна – декан факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент.

Топалова Ельзара Халілівна – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування, координатор магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Філіппова Вікторія Дмитрівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент.

Янас Оксана Миколаївна – заступник начальника Міжрегіонального управління Національного агентства України з питань державної служби в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі.

З М І С Т

БАБИЧ О. В. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ДОСЛІДЖЕННЯ МАЛИХ МІСТ УКРАЇНИ	15
БАЗАРКО І. М. ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	20
БЕРИСЛАВСЬКА О. М. ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ЦИВІЛЬНОГО ПЕРСОНАЛУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ ЗА СТАНДАРТАМИ НАТО: МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ.....	23
БИКОВ Р. Ю., ФІЛІППОВА В. В. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ КРАУДСОРСИНГУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.....	26
БІЛОРУСОВ С. Г. СУЧАСНА МОДЕЛЬ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ РЕГІОНУ	29
БІЛОРУСОВ С. Г., ПРОНІНА О. В. ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ТА ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МЕНЕДЖЕРА В КЕРІВНОГО СКЛАДУ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА РІВНІ ОТГ.....	33
БОНДАРЕВА Л. В., БОНДАРЕВ Є. В. ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ФУНКЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО РОЗБУДОВИ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	36
ВАТУЛЯ Ю. О. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТІЇ.....	40
ВОЛКОВИЧ О. Ю. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СПІВПРАЦІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	44

ГЛАДКА Ж. О. ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ГМІНАХ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА	48
ГНІТЬКО І. В. ФУНКЦІОНАЛЬНІ РЕСУРСИ ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОГО ЗДОРОВ'Я.....	51
ГОЛОВА А. В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УПРАВЛІНЦІВ ЗА ПРОГРАМОЮ ОСОБИСТОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ «ДЕРЖАВОТВОРЕЦЬ. ХЕРСОН».....	53
ГОЛОВКО О. С. ІНСТИТУЦІЙНИЙ БАЛАНС ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	56
ГУЧКО М. М. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	60
ДЕМЧЕНКО В. М. ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА ТА ДЕРЖАВА: ТЕНДЕНЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ.....	63
ДОЦЕНКО І. О. СОЦІАЛЬНЕ ЗАМОВЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ.....	66
ДУРМАН М. О. ГОЛОВІНОВА І. В. ЦІЛІ, МЕТОДИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	69
ДУРМАН О. Л., ПОЛОСЬМАК К. О. «ЦИФРОВІЗАЦІЯ» ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	74
ЖАРАЯ С. Б. ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ	77

ЗІНЧУК М. І. ДО СТАНОВЛЕННЯ ПРОПОРЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ВИБОРІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ....	80
ІВАНЕНКО А. Ю. КОНЦЕПЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЦІЛЬОВОЇ ПРОГРАМИ «РОМИ ХЕРСОНЩИНИ» НА ПЕРІОД ДО 2024 РОКУ	83
КАРПЕНКО Г. В. ОПТИМІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО КОНТРОЛЮ ЗА СТЯГНЕННЯМ ПОДАТКОВОГО БОРГУ З ПЛАТЕЖІВ ДО МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	86
КЛЮЦЕВСЬКИЙ В. І. РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА ХЕРСОНЩИНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАВЕРШЕННЯ.....	90
КОВАЛЬСЬКА Н. М., ЗУЙ В. В. ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	94
КУЗНЮК Ю. Б. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В КОСТОПІЛЬСЬКОМУ РАЙОНІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	99
ЛОПУШИНСЬКИЙ І. П., КОВНІР О. І. МІСЦЕВИЙ РЕФЕРЕНДУМ В УКРАЇНІ: АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ НА НОВОМУ ЕТАПІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	102
ЛЮБЧУК О. К., ЯРЧЕНКО Ю. В. ДО ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ ДЛЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	105
МАКАРУК О. В. ОСОБЛИВОСТІ ТА НЕДОЛІКИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	107
МАЛІМОН В. І. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ «КОГНІТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО ВРЯДУВАННЯ»	111

МОЛОДЦОВ О. В. МУНІЦИПАЛЬНИЙ КОНСАЛТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ СПРОМОЖНОСТІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ....	113
МОМОТОК О. М., ДЕЛІЄВА Є. С. МЕТОДИ ДОБОРУ ПЕРСОНАЛУ НА ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ.....	116
МОШНІН А. А. ПРИНЦИПИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ КРАЇН ЄС	119
НАДЄЇН Д. В. НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІСЦЕВОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	122
НЕДІЛЬКО О. В. НАСЛІДКИ ТА ЕФЕКТИ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА	127
ПАРХОМЕНКО-КУЦЕВІЛ О. І. ПРИНЦИП МЕРИТОКРАТІЇ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	133
ПАСІЧНИЙ В. А. ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ДО РОЗВИТКУ БАЗИ ОПОДАТКУВАННЯ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ.....	137
ПАШКО Л. А. НАВЧАННЯ ЗА ТРЕНІНГОВОЮ ПРОГРАМОЮ «АКАДЕМІЯ ЛІДЕРСТВА» ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ І ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД.....	141
ПЛЮЩ Р. М., ОЛЕНКОВСЬКА Л. П. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СПРОМОЖНИХ ГРОМАД ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ.....	145
ПОПОВИЧЕНКО В. Ю., СЕРВЕЦЬКА Н. Ю. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ.....	147

ПРИСЯЖНЮК О. В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ.....	151
ПРИХОДЬКО О. О., ЧУДНОВЦЕВА А. П. ДІЛОВИЙ ПОРТРЕТ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ.....	154
РАДЧЕНКО О. В., ШЕСТАКОВСЬКА Т. Л. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....	157
РОМАНОВСЬКИЙ О. О., СУСОРОВ Ю. С. ПРОБЛЕМА ЗАХИСТУ ВІД МАНІПУЛЯЦІЙ МАСМЕДІА.....	160
СЕМЕНЧЕНКО М. Ф. УХВАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ В РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	162
СЕМЕНЧЕНКО Ф. Г., ПОЗНЯКОВ В. А. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	165
СИСОЄНКО І. А., ГРОМ Т. А. ОЦІНКА ВИКОНАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ.....	168
СМАЧИЛО С. М. РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ В КРАЇНАХ ЄС У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	171
СКИБА Н. Г., СКИБА В. Ю. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ	174
СУСОРОВ В. Д., РОМАНОВСЬКИЙ О. О. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФІЗКУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ НА ХЕРСОНЩИНІ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД (1945 – 1948 РР.)	178

ТАРАСЮК А.В., ТАРАСЮК А.О. СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	181
ТОПАЛОВА Е. Х., СОБОЛЬ О. С. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	183
ТОПАЛОВА Е. Х., ЧОРНА О. М. МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ	187
ТОХТАРОВА І. М., ЄНЕЛЄЄВ А. Н. ВІДКРИТІ ДАНІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.....	193
ТОХТАРОВА І. М., КРЕТОВА Н. С. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РОЗВИТОК КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ МУНІЦИПАЛЬНОЇ СЛУЖБИ	198
ТОЦЬКА Н.Л. НАУКОВІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ.....	202
ФІЛІППОВА В. Д., МАЛЬЦЕВ У. В. РОЛЬ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ЕКОНОМІЦІ РЕГІОНУ	206
ФІЛІППОВА В. Д., МАРУШЕВСЬКИЙ О. М. ПРОТИДІЯ БЮРОКРАТИЧНИМ ДЕФОРМАЦІЯМ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	209
ФІЛІППОВА В. Д., СІКОРСЬКИЙ М. М. МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ: РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД	212
ХАСАНОВ Р. Р. ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ВРЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ В УКРАЇНІ	215

ЧЕРНОВ С. В. УПРОВАДЖЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ УКРАЇНИ	218
РЕКОМЕНДАЦІЇ КОНФЕРЕНЦІЇ	222
ПЕРЕЛІК АВТОРІВ	225

ДОПОВІДІ ТА ПОВІДОМЛЕННЯ

Бабич О. В.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ДОСЛІДЖЕННЯ МАЛИХ МІСТ УКРАЇНИ

В Україні станом на 2019 р. налічується 359 малих міст, що складає понад три чверті з 460 міст України. У малих містах мешкає близько 15% населення України та майже 20% міського населення. Малі міста відіграють важливу роль у системі розселення країни, забезпечуючи інтеграцію простору міського та сільського середовищ у соціальному, виробничому, транспортному, інфраструктурному відношеннях.

Задля ефективного управління малими містами неабияке значення має їх типологія. «Тип міста – це коротка, гранично стисла характеристика, свого роду його формула» [5, с. 40]. Залежно від типології малих міст формується відповідна державна політика, а через розуміння типу конкретного малого міста забезпечується ефективність розроблення стратегії його розвитку.

Розмір міста – перший і найбільш помітний матеріал для типології, у якій як критерій обрано чисельність населення. У межах цього підходу відповідно до Закону України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку малих міст» до малих міст в Україні віднесено міста з чисельністю населення до 50 тис. мешканців. Задля ефективності здійснення державної політики щодо малих міст, а також для їх наукового аналізу пропонується в основу типології малих міст за чисельністю населення покласти такі показники:

- міста з чисельністю менше 2,5 тисячі (7 міст – станом на 2019 р.);
- 2,5 – 5 тисяч (14 міст);

- 5 тис. – 10 тис. (85 міст);
- 10 тис. – 25 тис. (177 міст);
- 25 тис. – 50 тис. (78 міст).

Статус міста в системі адміністративно-територіального поділу – наступний за значенням чинник типології малих міст, що впливає на їх розвиток. У цьому сенсі виокремлюються такі категорії міст, причому перші три визначені законодавчо, а останні дві існують фактично, будучи дорівняними до міст районного значення:

- міста обласного значення (82 міста – станом на 2019 рік);
- міста республіканського значення АРК (5 міст);
- міста районного значення (246 міст);
- міста міського значення (23 міста);
- міста районного у місті значення (4 міста).

Пов'язаною з попередньою є типологія малих міст за функціями, що виконуються в системі адміністративно-територіального поділу. У зв'язку із зазначеним можна виокремити такі категорії малих міст:

- міста районні центри (226 місто);
- міста, що не є центрами районів (133 місто);
- міста – центри об'єднаних територіальних громад (118 міст – станом на 01.06.2019).

Слід зазначити, що через статус центру об'єднаної територіальної громади малі міста фактично в бюджетних відносинах набувають статусу міста обласного значення без відповідних змін системи адміністративно-територіального поділу.

Міста в Україні існують як самостійні адміністративно-територіальні одиниці та як поселення міського типу у складі міських територіальних громад, і які також досить часто визначаються як місто або міськради

(зазначимо, що статус територіальних громад як адміністративно-територіальних одиниць не визначено чітко в чинному законодавстві). За практикою, що склалася ще за радянських часів та не відповідає принципам існування інституту місцевого самоврядування, до складу міських територіальних громад також можуть входити інші сільські та селищні громади. З іншого боку, міста як адміністративно-територіальні одиниці, як зазначалося раніше, також можуть бути частиною інших міських територіальних громад. Тим самим серед типологічних ознак міст України можна виокремити структурний компонент, відповідно до якого серед малих міст представлені:

- цілісне місто – у складі яких немає інших поселень (*139 міст – станом на 2019 р.*);
- місто (міська територіальна громада), до складу якого входять інші сільські та селищні громади (*7 міст*);
- місто (міська територіальна громада), до складу якого входять села та селища без статусу громади (*66 міст + 118 міських ОТГ*);
- місто, що входить до складу інших міст (*27 міст*).

Відповідно до Закону України «Про Генеральну схему планування території України» на регіональному рівні, окрім загальнодержавної та обласних, існують також міжрайонні, районні та внутрішньорайонні системи розселення, під чим розуміється територіальне поєднання поселень, поміж якими існує визначений розподіл функцій (взаємний обмін функціями) та виробничі й соціальні зв'язки. Інтенсивність регулярних зв'язків поміж містами та іншими поселеннями дозволяє ввести як критерій типології малих міст їх розподіл за системою розселення, серед яких:

- центри міжрайонної (субрегіональної) системи розселення (57 міст);
- центри районної системи розселення (214 міст);
- центри внутрішньорайонної (локальної) системи розселення (39 міст);
- міста – супутники великих міст (49 міст).

Історико-генетична типологія орієнтується на час виникнення міста.

Відповідно до неї можна віднести:

- міста античного часу (2 міста);
- середньовічні міста, що виникли в період V – XVI ст. (138 міст);
- міста новітнього часу, що виникли у XVII – XIX ст. (124 міста);
- новітні міста – міста, що виникли у XX ст. (95 міст).

Традиційним принципом типологізації міст є їх розподіл за функціями в суспільному розподілі праці. Саме функції міста, як правило, визначають його планувальну структуру, транспортну, технічну, соціальну інфраструктуру та загалом образ міста, впливають на кількість, склад і якість життя населення. І хоча міста зазвичай виконують кілька функцій, однак деякі з них є домінантними, що й дає підстави віднесення малого міста до певного типу:

- багатогалузеві промислові центри, що характеризуються значною кількістю виробництв різних галузей (29 міст);
- одногалузеві (монофункціональні) міста, економічний розвиток яких залежить від одного значного підприємства (98 міст);
- промислово-транспортні центри, у яких питома вага промисловості та транспорту є співмірною (9 міст);

- транспортні міста (19 міст);
- міста зі слабкорозвиненою промисловістю, що є центрами сільських адміністративних районів (177 міст);
- курортні міста (26 міст);
- міста – центри художніх промислів (1 місто).

Функціональна типологія, однак, не характеризує розвиток малих міст, що є, з одного боку, умовою простого відтворення місця міста в системі поселень, а з іншого – процесом підвищення його місця в ієрархічній системі за людністю та адміністративними чинниками. Моніторинг розвитку малих однофункційних міст намагається певною мірою відстежувати розвиток міст у динаміці. У зв'язку із зазначеним вважаємо за потрібне ввести до типології міст динамічні характеристики, що визначаються за динамікою демографічних показників, кількістю суб'єктів господарювання, показникам місцевого бюджету тощо:

- стагнувальні, депресивні міста (77 міст);
- міста, що обмежено розвиваються (273 міста);
- міста, що характеризуються постійним зростанням (19 міст).

Таким чином, «типове» мале місто України налічує близько 15 тис. мешканців, є містом районного значення та районним центром одночасно, до його складу входять кілька сіл і селищ; центром районної системи розселення, зі слабкорозвиненою промисловістю, що виконує функції центру сільського адміністративного району та виникло в період середньовіччя. Саме в такому вигляді мале місто може поставати як модель формування та здійснення державної політики щодо міст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бакалова Л. Структурно-функціональна типологія міст як ефективний інструмент управління розвитком міста [Текст] / Л. Бакалова // Управління сучасним містом. – 2007. – № 1–12 (25–28). – С. 182-192.

2. Гарапко Е.В. Методичні підходи до типології малих міст як наукова основа управління їх розвитком [Текст] / Е.В. Гарапко // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка. – 2017. – Вип. 2. – С. 113-119.
3. Герасимчук З.В. Особливості типології міст як передумова ефективного стратегічного управління їх розвитком [Електронний ресурс] / З.В. Герасимчук, О.В. Серета // Економічний форум. – 2012. – № 1. – Режим доступу: <http://eforum.lntu.com/osoblivost%D1%96-tipolog%D1%96%D1%97-m%D1%96st.html>
4. Кравченко О.К. Проблеми класифікації малих міст Харківської області [Текст] / О.К. Кравченко // Людина та довкілля. Проблеми неоекології. – 2013. – № 3-4. – С. 88-93.
5. Лаппо Г.М. География городов. – М.: Владос, 1997. – 480 с.
6. Про забезпечення комплексного розвитку малих міст України : Розпорядження Президента України від 19.10.2000 № 327/2000-рп.
7. Про затвердження державної цільової програми підтримки соціально-економічного розвитку малих міст на 2011-2015 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2010 № 1090.
8. Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку малих міст : Закон України від 04.03.2004 № 1580-IV.
9. Про затвердження списку історичних населених місць України : постанова Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 № 878.
10. Про моніторинг соціально-економічного розвитку малих міст : постанова Кабінету Міністрів України від 02.04.2009 № 288
11. Про основні напрями забезпечення комплексного розвитку малих монофункціональних міст: постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2000 № 521.

Базарко І. М.

**ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА
СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ**

Підвищення ефективності державної політики управління майном комунальної власності, включаючи розвиток конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості компаній з державною участю має визначати короткострокові цілі й завдання управління, підвищення рівня їх корпоративного управління та інформаційної прозорості. Обмеження

розширення державного сектору економіки, зокрема через установлення й дотримання системи адекватних заборон і обмежень має бути дотриманням плановірності, стійкості та гарантій довгостроковості реалізації заявлених цілей і завдань.

Щодо управління комунальним майном, установами, пакетами акцій публічних акціонерних товариств, які перебувають у державній власності, то це питання має бути націлене на оптимізацію їх кількісного та якісного складу, підвищення ефекту від використання державної власності. Крім цього, доцільно в межах розвитку системи державної політики у сфері управління комунальним майном розглядати її основну мету не лише в контексті забезпечення збереження й підвищення, а й оптимізації управління за допомогою впровадження в практику механізмів і процедур [3].

Забезпечення балансу інтересів у цій сфері досягається через ухвалення обґрунтованих рішень з погляду економічної ефективності та соціальної відповідальності, обліку коротко- та довгострокових цілей і завдань шляхом неперервного здійснення контролю за суб'єктами управління показників їх досягнення. Ефективний перерозподіл майна, затребуваного в комерційному використанні, має відбуватися через створення ефективної системи обліку й контролю майна в єдиній системі управління комунальним майном на макрорівні та мікрорівні в інтересах забезпечення стійких передумов для економічного зростання держави.

Реалізація цілей і завдань державної політики управління комунальним майном сприятиме підвищенню рівня державних інституцій у частині забезпечення стійких передумов для економічного зростання, а також формування економіко-господарської бази діяльності публічних акціонерних товариств щодо розвитку конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості компаній з державною участю [1].

Управління кожним об'єктом комунального майна має передбачати стратегічне використання об'єктів майна із залучення інвестицій та розвитку майнових комплексів для найбільшої ефективності державної політики.

Реалізація зазначених положень має забезпечуватися диференційованим підходом з урахуванням попереднього аналізу інвестиційних можливостей, ринків, попиту й потреб інвесторів, регуляторного середовища, а також проведення заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості. Організація процедур перевірки відповідності зазначеним критеріям дозволить більш чітко сформулювати позицію щодо об'єктів комунального майна, яке може підлягати реорганізації. Забезпечення публічності обов'язково має бути збережене через залучення інвестицій, зокрема для фінансування інвестиційних програм для реалізації конкурсної моделі.

Характерно, що балансоутримувачі площ або загалом не розголошують факти їх здачі в оренду, або приховують її під виглядом договорів про спільну діяльність чи надання послуг. Відсутність механізму ринкового оцінювання об'єктів нерухомості є питанням першочерговим, вирішення цієї проблеми має збільшити доходи державного бюджету від використання комунального майна в кілька разів. Водночас, системне заниження вартості об'єктів нерухомості, невідповідність ставок орендної плати ринковому рівню є реаліями сьогодення [2].

Для забезпечення сталого і планомірного процесу участі органів місцевого самоврядування потрібно здійснити перехід від продажу майна, підвищення ефективності продажу акцій публічних акціонерних товариств з метою створення умов для залучення інвестицій, стимулювання розвитку фондового ринку. Удосконалення заходів залучення об'єктів комунального майна в комерційне використання передбачає

вдосконалення нормативного забезпечення продажу державного майна, вдосконалення моделей залучення об'єктів комунального майна в підприємницьку сферу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лелюк М.П. Удосконалення системи управління комунальною власністю в органах місцевого самоврядування // Теорія і практика державного управління. Вип. 6. Нові механізми раціонального розвитку: Матеріали науково-практичної конференції 12 грудня 2003 р. – Х.: Вид-во Хар РІ НАДУ “Магістр”, 2004. – С. 102-105.
2. Муха Р.А. Державна власність як об'єкт управління в ринковій економіці / Р.А. Муха // Наука й економіка. – 2009. – № 3. – С. 256.
3. Нема О.С. Комунальна власність: специфіка реформування системи управління // Збірник наукових праць: Ефективність державного управління. – 2004. – Вип. 5. – С. 404-411.

Бериславська О. М.

**ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ЦИВІЛЬНОГО ПЕРСОНАЛУ СЕКТОРУ
БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ ЗА СТАНДАРТАМИ НАТО:
МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ**

У ситуації складних і багатовимірних загроз у сучасному світі не лише Збройні Сили України, а й органи влади й органи місцевого самоврядування, а також інституції громадянського суспільства мають консолідувати зусилля, щоб протистояти та відновлюватися в разі виникнення криз та /або надзвичайних ситуацій. Саме тому вважаємо закріплення курсу на євроатлантичну інтеграцію ефективним кроком на шляху до розвитку і професійного зростання, що має стати запорукою системного реформування сектору безпеки й оборони України.

Програму «Україна – НАТО» з професійного розвитку цивільного персоналу сектору безпеки і оборони України (далі – PDP) було започатковано в жовтні 2005 року під час консультацій Україна – НАТО

високого рівня (м. Вільнюс, Литва). З 2017 року реалізується III етап PDP [1, с.23].

Головним виконавцем PDP є Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України, а співвиконавцями є Національне агентство України з питань державної служби та Міністерство закордонних справ України. Також до виконання PDP залучено такі заклади освіти, як Дипломатична академія України імені Геннадія Удовенка, Національна академія державного управління при Президентові України, Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України, Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського та інші.

Зокрема, у Національній академії державного управління при Президентові України розроблено паспорт проекту «Реалізація Програми Україна-НАТО з професійного розвитку цивільного персоналу сектору безпеки і оборони України», метою якого є підвищення рівня обізнаності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування щодо зовнішньої, безпекової та оборонної політики країни, зокрема безпекових викликів та загроз у регіональному та трансатлантичному вимірах, а також їх ознайомлення з роботою спеціальних безпекових служб та агенцій [2, с.2; 3].

Зазначимо, що така мета відбиває одне з ключових завдань Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО на 2019 рік, а саме: підвищення рівня професійної компетентності державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування з питань євроатлантичної інтеграції. Крім цього, Річна національна програма визначає пріоритетні завдання в межах PDP, і такими є: удосконалення навичок володіння англійською мовою особовим складом, який планується залучати до заходів співробітництва з НАТО; підвищення рівня

професійної компетентності фахівців сектору безпеки й оборони України з питань оборонного бюджетування; підвищення в межах Програми «Україна – НАТО» професійного розвитку рівня професійної компетентності цивільного персоналу сектору безпеки і оборони України [4]

Ми вбачаємо, що, крім означених заходів, у межах реалізації зазначеної Програми потрібно використовувати досвід країн НАТО з питань підготовки місцевих викладачів/тренерів, які б у подальшому могли поширювати досвід кращих практик НАТО з питань лідерства, управління змінами та ефективних комунікацій у національну систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців сектору безпеки й оборони.

Виходячи з вищевикладеного, можливостями досягнення вказаних цілей є такі: освітні заходи, побудовані для розвитку комунікативної компетентності фахівців сектору безпеки й оборони; міжнародне спілкування з питань міжнародної та національної безпеки й оборони; спільні освітні програми, зокрема і для набуття практичних навичок розроблення та реалізації політики національної безпеки в різних сферах життєдіяльності суспільства та держави.

У той же час вважаємо цілком реальними загрози, що можуть перешкодити реалізації PDP, зокрема такими є: політична ситуація в Україні, ускладнена збройною агресією Російської Федерації; нерозуміння більшістю посадових осіб проблем глобальної безпеки та як наслідок – актуальних питань у сфері оборони й внутрішньої безпеки країни, зокрема й на регіональному рівні; відсутність системної нормативно-правової бази щодо підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців сектору безпеки й оборони; недостатній рівень фінансового та ресурсного

забезпечення, адже програма здебільшого існує в рамках конкретної фінансової допомоги з боку держав – членів НАТО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Європейська та Євроатлантична інтеграція. Transition book. 2019. 94 с.
2. Паспорт проекту "Реалізація Програми Україна–НАТО з професійного розвитку цивільного персоналу сектору безпеки і оборони України". URL: <http://academy.gov.ua/?lang=ukr&tip=dop&tipn=Page&page=34>
3. Реалізація Програми Україна–НАТО з професійного розвитку цивільного персоналу сектору безпеки і оборони. Україна–НАТО 2013-2014. Національне агентство України з питань державної служби. Офіс зв'язку НАТО в Україні. 14 с. URL: <https://mfa.gov.ua/mediafiles/sites/belgium/files/41400801dod.pdf>
4. Річна національна програма під егідою Комісії Україна – НАТО на 2019 рік, затверджена Указом Президента України від 10 квітня 2019 року №117/2019. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/U117_19.html

Биков Р. Ю., Філіппова В. В.

**ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ КРАУДСОРСИНГУ
НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ**

Передання ідей, думок, генерація управлінських рішень відбуваються тепер майже миттєво, звідси постає ефект краудсорсингу в його очікуваних сценаріях. Змінюються не лише організаційні технології, скільки їх швидкість, пришвидшується технологічний обіг, інформаційне середовище набуває іншої швидкісної якості. На підставі сказаного зростають і щільність публічного контролю, ступінь масової участі населення в управлінні справами на місцевому рівні, що вже визначає масштаб і зону прямої дії громадської ініціативи.

Краудсорсинг є технологією віртуального залучення громадянського суспільства до процесів взаємодії з органами місцевого самоврядування. Використання краудсорсингу органами місцевого самоврядування (ОМС)

дозволяє перейти від суб'єкт-об'єктних до суб'єкт-суб'єктних відносин між владою і бізнесом, владою і населенням на території для забезпечення зворотного зв'язку, формування якісно нового соціального, економічного, політичного, екологічного простору, для якого характерні соціальна справедливість, соціальна згуртованість, соціальні цінності й культура, соціальна, економічна, політична стабільність і т. ін. [1, с. 37].

Обговорюючи змістовний аспект використання технології краудсорсингу на місцевому рівні, слід відзначити, що органи місцевого самоврядування мають залучати доступну їм аудиторію – територіальну громаду – до вирішення пріоритетних проблем соціально-економічного розвитку населеного пункту. Типовий сценарій участі територіальної громади в питаннях соціально-економічного розвитку має складатися в таких основних етапів: підготовка до відкриття проекту; залучення суспільства; генерація ідей / пропозицій; обговорення спільнотою теми проекту; фільтрація ідей, пропозицій, версій розв'язання проблеми; доопрацювання та розвиток ідей, пропозицій, версій; відбір найкращих пропозицій; упровадження відібраних ідей, пропозицій, підготовка підсумкової версії документа.

Етап 1. Підготовка до відкриття проекту. Із використанням підготовленої Картки краудсорсингового проекту ОМС слід сформулювати текст, визначити умови проведення проекту: формат проекту (внутрішній / зовнішній краудсорсинг), терміни, доступ учасників, формат підсумкових матеріалів проекту. Слід наголосити, що документи, які містять персональні дані, не мають розміщуватися на Краудсорсинговому майданчику. Усі інші документи, потрібні для ефективної реалізації проекту, можуть бути там розміщені.

Етап 2. Залучення спільноти. На цьому етапі ОМС має організувати мобілізацію та повідомлення учасників, виходячи з раніше

визначених умов, також можна організувати проведення обговорення в межах наради за зачиненими дверима із запрошенням обмеженого кола учасників (закритого співтовариства). Таким чином, утворюється так званий «центр інновацій».

Етап 3. Генерація ідей / пропозицій, обговорення спільнотою теми проєкту. У межах цього етапу учасники спільноти розміщують ідеї за заданим проєктом, коментують версії документа, утворюючи гілки дискусій. Дискусії мають модеруватися фасилітатором краудсорсингу (для зовнішнього краудсорсингу) або ОМС (для внутрішнього краудсорсингу).

Етап 4. Фільтрація ідей, пропозицій, версій документа. На цьому етапі учасники спільноти проводять відбір цінних ідей / повідомлень / коментарів, голосують за обрані ідеї й корисність інформації, виокремлюють найбільш цікаві пропозиції із загальної стрічки дискусії; формують критику і спростування до поданих ідей щодо вирішення зазначених проблем. У результаті формулюються критичні заперечення, позначаються слабкі місця в ідеях, запропонованих учасниками проєкту; проводиться добір схожих ідей.

Етап 5. Доопрацювання та розвиток ідей, пропозицій, версій документа. У межах цього етапу учасники спільноти допрацьовують запропоновані ідеї / рішення / версії документа. Учасники об'єднуються навколо ідей, що їх зацікавили, колективно їх допрацьовують.

Етап 6. Добір кращих ідей, рішень, версій документа. На завершення основної частини проєкту «центр інновацій» має надати ОМС повний перелік ідей, рішень, пропозицій авторів, що надійшли в межах проєкту [2, с. 12].

Етап 7. Впровадження відібраних ідей, пропозицій, підготовка підсумкової версії документа. Слід зауважити, що ОМС має здійснити впровадження відібраних ідей, пропозицій згідно з поточними планами

або за окремим планом. Також на ОМС має бути покладена персональна відповідальність за впровадження відібраних рішень. У разі якщо проводилася експертиза внутрішнього документа, допрацьована версія нормативного документа має бути представлена на затвердження керівництву ОМС. Крім того, за підсумками впровадження орган державної влади має оприлюднити інформацію про результати впровадження відібраних ідей із зазначенням ефекту від їх упровадження.

Зрозуміло, що сказане вище є узагальненим поглядом на реалізацію краудсорсингового проєкту на місцевому рівні, у кожному конкретному разі є багато нюансів і обставин, що виявляються, і саме тому вкрай важливим є правильна організація такого проєкту. У такому разі технологія краудсорсингу буде виправданою у використанні й позитивно позначиться на ефективності роботи органів місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шапигузов С.М., Сиягин А.К. Краудсорсинг в госсекторе: инновация с расчетом на гражданское общество . *Бюджет*. 2012. № 7. URL: <http://www.bujet.ru/article/193827.php>.
2. Лопатченко І. М. Сучасні медійні технології як дієвий механізм взаємодії органів влади і громадськості. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Державне управління*. 2019. №1. URL: http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/9172/1/Zb%D1%96rnik%20NUCZU_2019_1%20%2810%29_%20NEW-146-154.pdf

Білорусов С. Г.

СУЧАСНА МОДЕЛЬ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ РЕГІОНУ

Підвищення рівня професійних компетентностей посадових осіб органів місцевого самоврядування й депутатів місцевих рад визначено актами чинного законодавства України як навчання з метою оновлення та

набуття вмінь, знань, навичок і здатності виконувати завдання й обов'язки, потрібні для провадження професійної діяльності в органах місцевого самоврядування. Реформування системи навчання посадових осіб органів місцевого самоврядування в Україні передбачає запровадження механізму визначення навчальних потреб, розроблення високоякісних і актуальних навчальних програм, посилення попиту й мотивації до навчання, а також забезпечення ефективного державно-приватного механізму надання освітніх послуг для публічних службовців із залученням як фізичних, так і юридичних осіб, а саме закладів освіти, підприємств, установ, організацій будь-якої форми власності.

Потрібною передумовою ефективного виконання завдань і повноважень місцевого самоврядування є належний професійний рівень службовців органів місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів. Від ефективності діяльності посадових осіб органів місцевого самоврядування залежать умови життя мешканців конкретної об'єднаної територіальної громади. Усе це свідчить про те вагоме значення, якого набувають питання підвищення рівня кваліфікації посадовців для забезпечення сталого місцевого й регіонального розвитку, поліпшення якості адміністративних і соціальних послуг, що надаються громадянам. Одним із важливих елементів розвитку регіонів є управління людськими ресурсами, що включає такі компоненти, як підвищення рівня професійної компетентності та забезпечення професійного розвитку посадових осіб органів місцевого самоврядування. Головними завданнями розвитку персоналу є визнання, підтримка та збільшення потенціалу для досягнень, а також вивчення здібностей кожного працівника.

Херсонський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації проводить фахові дослідження з питань формування сучасних

підходів до регіональної кадрової політики, розвитку людського капіталу в області, зокрема щодо професійного навчання кадрів публічної влади. Крім того, Центр узяв участь у розробленні Стратегії діяльності центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації на 2018-2025 роки, складовими якої є інтеграція до системи публічного адміністрування та надання підтримки у сфері публічного адміністрування, а також пріоритети діяльності органів публічної влади та формування експертного середовища з фахівців, залучених до роботи таких центрів у різнопланових процесах децентралізації. З метою поліпшення спроможності системи освіти у сфері публічного управління в березні 2018 року Центр став співзасновником Консорціуму, підписавши Угоду з Малопольською школою публічного адміністрування Краківського економічного університету в межах проекту DOBRE [1].

Відповідно, на базі Центру планується проведення навчання з питань місцевого соціально-економічного розвитку територій для працівників об'єднаних територіальних громад на постійній основі. Так, Центр розробив модель підвищення кваліфікації працівників органів місцевого самоврядування в контексті створення об'єднаних територіальних громад і пропозицій НАДС щодо видів навчальних програм (рис. 1).

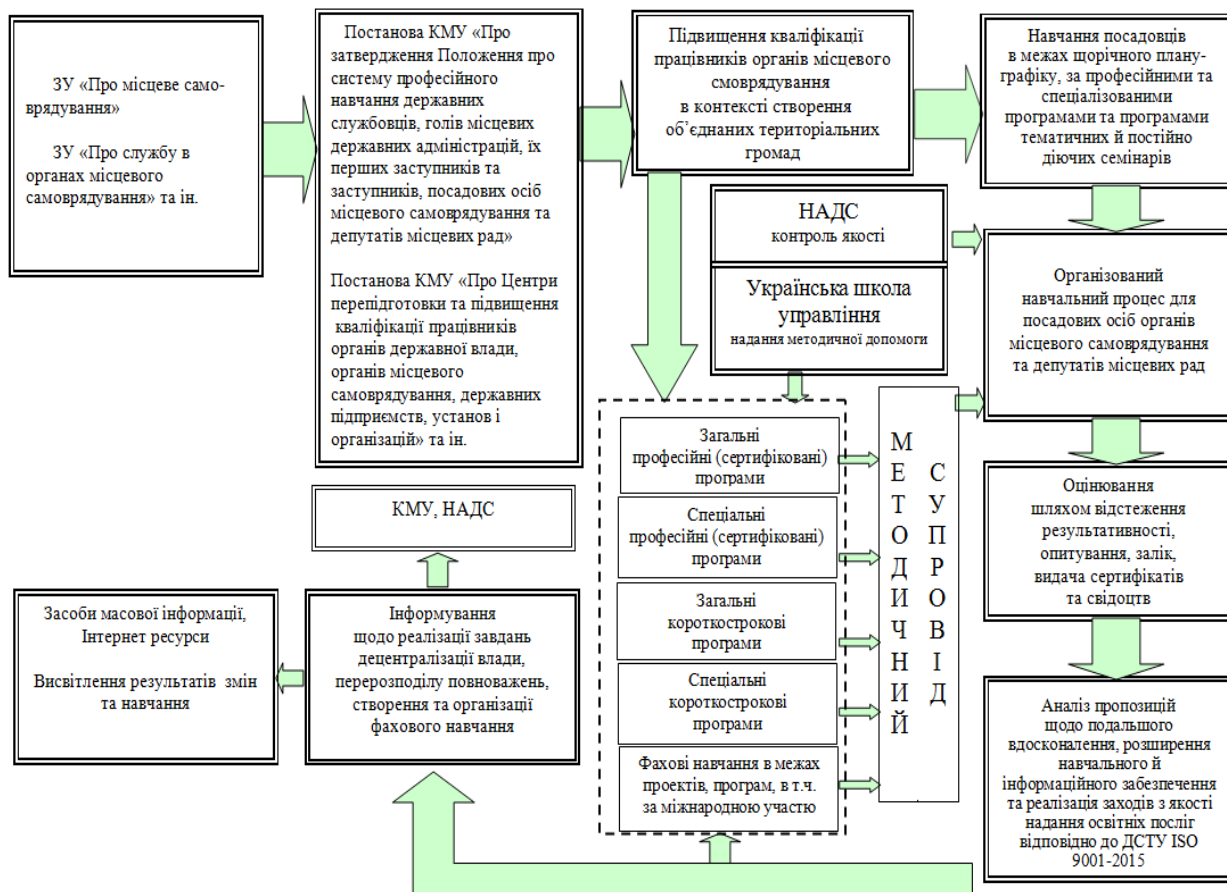

Рис. 1 Модель підвищення кваліфікації посадових осіб ОМС

Особливої уваги планується надати сучасним підходам до забезпечення якості підвищення кваліфікації посадовців з урахуванням індивідуальних програм підвищення рівня професійної компетентності та формування дієвих інструментів власного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білорусов С.Г. Пріоритети професіоналізації публічної служби із застосуванням компетентнісної моделі розвитку персоналу на регіональному та місцевому рівнях // Публічне врядування в Україні: стан, виклики та перспективи розвитку : матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, присвяч. 100-річчю держ. служби в Україні (Київ, 25 трав. 2018 р.) : у 5 т. / за заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білинської, О.М. Петрос. – Київ : НАДУ, 2018. – Т. 4. – С. 23-24.

Білорусов С. Г., Проніна О. В.

**ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ТА ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ
МЕНЕДЖЕРА В КЕРІВНОГО СКЛАДУ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ НА РІВНІ ОТГ**

Реформаційні процеси, започатковані на нинішньому етапі функціонування Українською державою, будуть ефективними, результативними, успішними за умови провідної ролі у їх реалізації лідерів-професіоналів. Особливим пріоритетом українського сьогодення постає формування лідерів-професіоналів місцевого самоврядування, готових і здатних свою управлінську діяльність усвідомлювати й реалізовувати як процес щоденного служіння українській громаді та державі загалом.

Сучасна система місцевого самоврядування в Україні вкрай потребує посадовців, які мають відігравати ключову роль у здійсненні реформ на місцевому рівні. Саме вони мають бути ініціаторами й головними проєктувальниками демократичних перетворень у місцевому самоврядуванні, ефективними менеджерами, лідерами команд своїх співробітників і територіальних громад. Крім необхідних знань в економічній, соціальній та правовій сферах і вмінь застосувати їх на практиці, посадовець також має володіти численними управлінськими та комунікативними навичками. Лідерські якості – це також уміння управляти емоціями в інтересах організації та здійснення взаємодії з усіма зацікавленими сторонами, переконувати їх у доцільності та пріоритетності спільної діяльності для вирішення завдань розвитку громади.

Так, Центр перепідготовки та підвищення кваліфікації в межах діяльності Регіональної школи лідерства розробив збірник інтенсивних тренінгів «Посилення інституційної спроможності органів місцевого

самоврядування», метою яких є надання інформації про системи управління з орієнтацією на результат, що допоможе ефективній розбудові органів місцевого самоврядування та громад. З метою поліпшення спроможності системи освіти у сфері публічного управління в березні 2018 року Центр став співзасновником Консорціуму, підписавши Угоду з Малопольською школою публічного адміністрування Краківського економічного університету (проект DOBRE). У межах цього проєкту значна увага відводиться питанням місцевого економічного розвитку.

У контексті створення нового апарату управління об'єднаних територіальних громад, що в умовах децентралізації влади перебирають на себе повноваження з управління територіями, набирає ваги потреба в розвитку професійної компетентності керівників підрозділів ОТГ [1]. Так, серед останніх досліджень, проведених фахівцями Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації, було визначення та оцінювання пріоритетів серед окремих управлінських і лідерських якостей менеджера в керівного складу органів місцевого самоврядування (рис. 1).

Результати вказують на незначні розбіжності між зазначеними на рисунку складовими, що свідчить про важливість усіх цих управлінських та лідерських якостей, але все ж таки є більш пріоритетні. Як бачимо, основні з них – визначення та досягнення пріоритетних цілей (19%); ефективне планування роботи та орієнтація на результат (17%); стратегічне планування, моніторинг та оцінювання ухвалених рішень (15%).

Рис. 1 Окремі управлінські та лідерські якості менеджера в керівного складу органів місцевого самоврядування

Роль органів місцевого самоврядування та їх лідерів сьогодні має бути серйозно переосмислена. На них лягає основний тягар змін, залучення інвестицій, забезпечення економічного зростання та процвітання. На перший план висувуються такі особисті лідерські якості менеджерів в місцевому самоврядуванні, як уміння організувати і спрямувати громаду на розроблення й реалізацію стратегій місцевого соціально-економічного розвитку. Надзвичайно важливим є усвідомлення менеджерами значення та відповідальності за налагодження співпраці між окремими структурами, взаємодії в межах організації по вертикалі та горизонталі, між менеджерами різних рівнів, колегами – для забезпечення

прозорості, обізнаності і координованості діяльності, взаємної підтримки на шляху до досягнення цілей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білорусов С.Г. Соціально-економічний розвиток у контексті діяльності об'єднаних територіальних громад Херсонської області // Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика : мат-ли VI Міжнар. заочної науково-практичної конференції 30 листопада 2018 р. / за ред. В.М. Огаренка, О.В. Покатаєвої та ін. – Запоріжжя : КПУ, 2018. – С. 216-219.

Бондарева Л. В., Бондарев Є. В.

**ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ФУНКЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО РОЗБУДОВИ СИСТЕМИ
ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ**

Здоров'я та благополуччя є інтегральними показниками успішного розвитку держави, ефективного функціонування всіх її інститутів. Водночас, найважливіше завдання державної політики щодо збереження та зміцнення здоров'я нації не може бути вирішено без залучення самого населення, територіальних громад, органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

За роки незалежності України поодинокі заходи щодо реформування системи охорони здоров'я лише поглибили кризу профілактичної медицини. Причинами критичної ситуації, що склалася зі станом здоров'я населення, є соціально-економічна криза, несприятлива екологічна ситуація, високий рівень поширеності тютюнокуріння, уживання алкоголю та наркотичних засобів, недостатні фізичні навантаження, нездорове харчування тощо [6].

Саме тому виникає потреба реорганізації системи охорони здоров'я в пошуках альтернативних стратегій більш ефективної державної політики в цій сфері, однією із яких є розбудова системи громадського здоров'я на національному й регіональному рівнях.

Система громадського здоров'я в Україні сьогодні формується в межах розвитку глобального здоров'я, насамперед на основі Європейського плану дій з укріплення потенціалу та послуг громадського здоров'я, метою якого є надання підтримки 53 європейських держав – членів ВООЗ у справі поліпшення здоров'я скорочення нерівності, а також у забезпеченні здійснення оперативних функцій громадського здоров'я й основного переліку доступних, високоякісних, ефективних послуг системи громадського здоров'я на індивідуальному, місцевому та популяційному рівнях, а також зміцнення потенціалу системи громадського здоров'я [2].

Важливу роль у розбудові системи громадського здоров'я на регіональному рівні відіграють органи місцевого самоврядування (обласні ради). У їх функціях найбільш повно розкривається соціальне призначення місцевого самоврядування. Як важливий елемент правового статусу представницьких органів місцевих рад функції зумовлюють конкретно-предметну визначеність цих основних органів у системі самоврядування. Вони є своєрідною основою, із якої випливають повноваження, форми і методи діяльності рад [1]. Одним із шляхів розбудови системи громадського здоров'я є забезпечення централізації та децентралізації через передання визначених функцій у сфері громадського здоров'я та ресурсів органам місцевого самоврядування.

І. Миронюк, Г. Слабкий, В. Шафранський пропонують розподілити основні функції громадського здоров'я на регіональному рівні на організаційні та спеціальні.

Фундаментальною функцією системи громадського здоров'я є збереження та поліпшення здоров'я населення, збільшення тривалості та поліпшення якості життя, попередження захворювань, продовження активного, працездатного віку та заохочення до здорового способу життя, яку держава реалізує за допомогою таких організаційних функцій [3]: розроблення та забезпечення виконання регіональних програм з громадського здоров'я зі збереження та зміцнення здоров'я населення; визначення пріоритетних проблем системи громадського здоров'я в регіоні та шляхів їх вирішення; розвиток міжсекторального партнерства у сфері громадського здоров'я; визначення потреби в кадрах і забезпечення функціонування системи неперервного підвищення професійної майстерності працівників сфери громадського здоров'я; фінансування системи громадського здоров'я, уключаючи мобілізацію, нагромадження й розподіл грошових коштів із метою задоволення потреб населення в охороні здоров'я на індивідуальному та колективному рівнях за умов стимулювання постачальників послуг для ефективного надання таких послуг і забезпечення доступу до них усього населення регіону; комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я; сприяння проведенню наукових досліджень та активне використання наукових здобутків у практичній діяльності.

Аналіз чинного законодавства свідчить, що саме органи місцевого самоврядування [4], як ніхто інший, наділені відповідними повноваженнями щодо реалізації організаційних функцій у сфері громадського здоров'я та можуть ухвалювати всі необхідні рішення для початку організаційних змін щодо розвитку системи громадського здоров'я. Так, на Херсонщині рішенням обласної ради від 10.04.2017 р. № 457 створено КЗ «Херсонський обласний центр громадського здоров'я», рішенням Херсонської обласної ради від 12.07.2019 р. № 1298 цей заклад

реорганізовано в комунальне некомерційне підприємство [5]. Серед реальних здобутків на шляху розбудови системи громадського здоров'я Херсонщини директор центру Ю. Ромаскевич відзначив отримання Субгранту Глобального фонду, за рахунок коштів якого реалізуються компоненти інфекційного контролю, комунікаційний компонент, картування інформаційних потоків і поліпшилося матеріально-технічне забезпечення підприємства [5].

Для повноцінного виконання організаційних функцій щодо розбудови системи громадського здоров'я на регіональному рівні потрібно мати відповідні закони, адже законодавство наділяє місцеві ради функціями управління, забезпечення, організації, контролю у сфері охорони здоров'я.

Саме ухвалення Закону України «Про охорону громадського здоров'я» дасть можливість визначити повноваження органів місцевого самоврядування (обласних рад, їх виконавчих органів, а до їх утворення – обласних державних адміністрацій) щодо реалізації державної політики у сфері громадського здоров'я, основними з яких є: створення регіональних центрів громадського здоров'я як комунальних некомерційних підприємств; визначення пріоритетів формування регіональної політики та стратегічного управління з питань громадського здоров'я; забезпечення координації дій у сфері громадського здоров'я всіх зацікавлених сторін на регіональному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гладун З. В. Державна політика охорони здоров'я в Україні (адміністративно-правові проблеми формування і реалізації) : монографія – Тернопіль. «Економічна думка». 2005. – С. 517.
2. Европейский план действий по укреплению потенциала и услуг общественного здравоохранения. – Копенгаген : Европейское региональное бюро ВОЗ, 2012 (документ EUR/RC62/12). – 52 с.

3. Миронюк І. С., Слабкий Г.О., Шафранський В. В. До структури Національної системи громадського здоров'я України / І. С. Миронюк, Г. О. Слабкий, В. В. Шафранський // Вісник проблем біології і медицини. – 2017. – Вип. – 3, том 2 (138). – С. 135-142.
4. Основи законодавства України про охорону здоров'я [Електронний ресурс] : Закон України N 2802-XII від 19.11.92. – [чинний] / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – Ст. 19. із змінами внесеними згідно з Законом N 2801-XII від 01.01.2019. – (Нормативно-правовий документ ВРУ. Закон). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2801-12>. – Назва з титул. екрана.
5. Презентовано систему громадського здоров'я в області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://khoda.gov.ua/prezentovano-sistemu-gromadskogo-zdorov%E2%80%99ja-v-oblast%D1%96>. – Назва з титул. екрана.
6. Про схвалення Концепції розвитку системи громадського здоров'я [Електронний ресурс] Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 1002-р [чинний] / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249618799>. – Назва з титул. екрана.

Ватуля Ю. О.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТІЇ

Електронне урядування є однією із сучасних комунікаційних технологій, на яких базується поліпшення життєвого рівня громадян. Використання механізмів електронного урядування передусім забезпечує відкритість і прозорість діяльності органів публічної влади, підвищує довіру громадян до влади та забезпечує більш ефективне й менш витратне адміністрування.

Під електронним урядуванням слід розуміти використання інформаційно-комунікаційних технологій для поліпшення ефективності системи державного управління, її транспарентності та зручності, зокрема операційного компонента, що забезпечує діяльність державних органів.

Основним завданням є створення (удосконалення) реєстрів даних громадян, юридичних осіб, земельних ділянок і нерухомості, податків, соціального страхування, забезпечення функціональної сумісності систем і здійснення обміну даними на операційному рівні замість подання довідок та інших документів.

У наших реаліях сьогодення слід урахувати, що впровадження системи електронного урядування як нової форми взаємодії влади й суспільства для підвищення якості публічно-управлінських послуг має відбуватися на всіх рівнях влади. Заслужовує на особливу увагу місцевий рівень організації публічного управління на основі технологій електронного урядування, адже його належне функціонування забезпечує децентралізацію влади, розширення можливостей участі громадян в управлінні державою, реалізацію права населення окремої території самостійно вирішувати питання місцевого значення. Це й актуалізує проблему впровадження електронного урядування на місцевому рівні.

Успішність виконання завдань з упровадження електронного урядування оцінюватиметься шляхом визначення кількості центральних органів виконавчої влади, які приєднані до системи електронної взаємодії, та запитів, що обробляються в електронному вигляді через таку систему.

Результативність надання послуг у режимі реального часу має бути оцінюватися шляхом визначення кількості і якості послуг.

Частка користувачів, які отримують послуги в електронному вигляді, має збільшитися принаймні до 30 відсотків до кінця 2020 року. Частка користувачів, задоволених якістю наданих послуг у режимі реального часу, має поступово збільшитися до 60 відсотків до кінця 2020 року. Зазначені адміністративні послуги відповідно до вимог законодавства мають бути інтегровані до Єдиного державного порталу адміністративних послуг, тестову експлуатацію якого вже розпочато.

Єдиний державний портал адміністративних послуг за принципом єдиного вікна («one-stop-shop») має забезпечити створення сприятливих умов для надання громадянам і юридичним особам доступних, прозорих, безпечних і зручних в отриманні адміністративних послуг.

Задля забезпечення відкритості та прозорості державного управління, а також використання інформації та даних, зібраних органами державного управління, слід удосконалити систему відкритих даних. Кількість відкритих наборів даних на Єдиному державному порталі має збільшитися із 100 до 20 тис. до 2020 року. Водночас частка опублікованих наборів даних, що мають якість не нижче трьох зірок (згідно з міжнародною п'ятизірковою методикою оцінювання якості відкритих даних), має збільшитися з 20 до 50 відсотків.

Загальну координацію має здійснювати спеціальна робоча група. Загальна координація дій із реформування державного управління здійснюватиметься спеціальною робочою групою з питань реформування державного управління у складі Державного секретаря Кабінету Міністрів України, його заступників, державних секретарів міністерств, Голови НАДС, Голови Державного агентства з питань електронного урядування та державних службовців категорії «А» інших державних органів.

Важливий та практично значущий пріоритет – завершення переходу до електронного документообігу в процесі підготовки документів міністерствами та міжвідомчої взаємодії. Серед завдань у цьому напрямку – упровадження системи електронного документообігу, відповідальними за виконання яких є Міністр Кабінету Міністрів України, Державне агентство з питань електронного урядування, Секретаріат Кабінету Міністрів України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади.

З огляду на міжнародний досвід, розвиток електронного урядування є одним з основних чинників забезпечення успішності реформування та

підвищення конкурентоспроможності країни. Реформа будь-якої галузі в сучасних умовах спрямована на широке використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення необхідного рівня ефективності та результативності, оскільки саме інструменти електронного урядування здатні забезпечити значне поліпшення якості обслуговування фізичних і юридичних осіб та підвищення відкритості, прозорості й ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Крім того, запровадження електронного урядування є базовою передумовою для розбудови в Україні ефективних цифрової економіки й цифрового ринку та його дальшої інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС (EU Digital Single Market Strategy).

Згідно з останнім дослідженням ООН (United Nations E-government Survey 2016) щодо розвитку електронного урядування (E-Government Development Index) Україна посіла 62 місце серед 193 країн. Це свідчить про значне відставання України від світових темпів розвитку електронного урядування та потребу вдосконалення державної політики в цій сфері.

Серед першочергових проблем, що потрібно вирішувати, наведемо основні:

- низька якість управління розробленням, упровадженням, підтримкою функціонування та розвитком інформаційно-телекомунікаційних систем (бази даних, реєстри тощо) і ресурсів (центри оброблення даних, телекомунікаційні мережі тощо) органів влади;
- низькі темпи запровадження електронних форм взаємодії між органами влади і фізичними та юридичними особами, зокрема надання електронних послуг і доступу до відкритих даних;
- неврегульованість питання електронної ідентифікації та автентифікації фізичних та юридичних осіб під час взаємодії з органами

влади; низькі темпи розвитку внутрішніх систем електронного документообігу й сучасних інформаційно-аналітичних інструментів підтримки ухвалення управлінських рішень;

– недостатній рівень готовності державних службовців та працівників органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб до запровадження й використання інструментів електронного врядування.

Волкович О. Ю.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СПІВПРАЦІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Україна 2014 року задекларувала початок повномасштабних реформ у всіх сферах суспільного життя. Світова спільнота активно сприяє процесу реформ, надаючи Україні значні ресурси для їх впровадження. Так, Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 було схвалено «Стратегію сталого розвитку Україна – 2020», що визначає мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України [1]. Ухвалення Закону України «Про співробітництво територіальних громад» 2014 року визначило організаційно-правові засади співробітництва територіальних громад, принципи, форми, механізми такого співробітництва, його стимулювання, фінансування та контролю [2].

Більшість населення (58%) продовжує вважати необхідною реформу місцевого самоврядування та децентралізацію (стільки ж було 2017 року), але з них лише 20% вважають її безумовно потрібною. Водночас, від 19,5% до 17,5% зменшилася частка тих, хто вважає реформу непотрібною [4, с. 27]. Проведення реформи адміністративно-територіального устрою

та місцевого самоврядування в Україні недостатньо враховує успішний досвід розвинутих країн, зокрема досвід Польщі, а чинні інструменти українсько-польської співпраці не дозволяють повною мірою використати цей досвід.

Опитані стейкхолдери сходяться на думці, що процес добровільного об'єднання громад підштовхують два важливі стимули, що держава надає новоствореним ОТГ. По-перше, це додаткові фінансові ресурси – як від держави у вигляді субвенцій, так і від нових джерел надходжень до місцевих бюджетів, що ОТГ отримують у своєму новому статусі. По-друге, це значно більша самостійність ОМС в ухваленні рішень і можливість розв'язувати проблеми своїх громад, спираючись на власні ресурси [5].

Окремі теоретичні аспекти децентралізації публічної влади в Україні досліджено в працях різних галузевих дослідників-науковців – Т. Барановської, В. Бесчастного, П. Ворони, М. Гірняка, І. Лопушинського, В. Маманової, Р. Плюща та ін.

Таким чином, муніципалітети отримали в розпорядження дієвий інструмент, використання якого сприяє забезпеченню здатності і стійкого розвитку ТГ. Слід зазначити, що співпраця ТГ є досить інноваційним інструментом місцевого розвитку й ефективним механізмом муніципального управління, використання якого набуває все більшого поширення. Згідно з моніторингом процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування, що здійснює Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі – Мінрегіон), станом на 10.05.2019 можливостями співпраці скористалися 1003 ТГ, які уклали близько 400 угод про співробітництво [2].

Не викликає сумніву, що ключовим «драйвером» реформ залишаються люди – управлінці з їх кваліфікацією та професійною ментальністю, громадяни з їх ставленням до реформ, до участі в управлінні, з їх громадянською зрілістю. Найдефіцитніший ресурс на сьогодні – взаємна довіра. Довіра до влади – похідна не тільки від результатів її діяльності, а й від стилю. Застосування в публічному управлінні ідеології та підходів бізнесменеджменту сприяє налагодженню рівноправних відносин між владою та громадянами на основі демократичної «покупки» якісної послуги, виробленої владою в умовах політичної конкуренції. Визнана в передовому світі модель якості є, на наш погляд, квінтесенцією еволюції менеджменту. Вона інтегрує такі різноманітні підходи менеджменту, як управління за цілями, результатами, процесним і програмно-цільовим підходами, презентує концепції партисипативності та соціальної відповідальності [6, с.30-31].

Далі звернемося до досвіду об'єднання громад на Херсонщині. Так, до складу Присиваської ОТГ на Херсонщині, перші місцеві вибори в якій відбулися в грудні минулого року, увійшло чотири сільські ради – Григорівська, Павлівська, Строганівська та Іванівська. Чисельність населення об'єднаної територіальної громади з п'яти сіл перевищує 4,5 тисячі осіб. З-поміж успішних проєктів – інфраструктурні й соціальні. Такими є «Енергозбережні заходи в школі с. Строганівки», що допомогли замінити вікна в навчальному закладі (виконано ГО «Затишок – Строганівка» за спільного фінансування ЄС ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Загальний бюджет проєкту перевищив 85,6 тис. гривень, а внесок громади становив 6,6 тис грн.); проєкт «Інноваційні енергоефективні заходи у ФАПі с. Григорівки», що полягав у термомодернізації будівлі та капітальному ремонті системи опалення зі встановленням котла на біомасі (реалізований громадською організацією

«Майбутнє Григорівки» за спільного фінансування з ЄС ПРООН «Місцевий розвиток орієнтований на громаду». Його загальний бюджет перевищив 178,7 тис. грн., з них внесок громади – понад 15,5 тис. грн.). У межах проєкту було проведено капітальний ремонт системи опалення зі встановленням котла на біомасі, заміну вікон на енергозберіжні, прокладення лінії аварійного освітлення. Силами ж громади здійснено утеплення, шпаклювання та фарбування фасаду будівлі амбулаторії. З січня поточного року ФАП реорганізовано в Григорівську амбулаторію загальної практики сімейної медицини [7].

Таким чином, щоб отримати позитивні результати у сфері реформи органів місцевого самоврядування, слід дотримуватися відповідних умов. Головною передумовою реалізації Стратегії є суспільний договір між владою, бізнесом і громадянським суспільством, де кожна сторона має свою зону відповідальності. Відповідальність влади – провести реформи, забезпечити баланс інтересів між громадянським суспільством, державою і бізнесом, просто прозоро та якісно працювати за новими підходами, гарантувати дотримання прав людини. Відповідальність бізнесу – підтримувати та розвивати державу, бізнес-середовище та громадянське суспільство, сумлінно сплачувати податки, здійснювати ефективні інвестування в економіку держави, дотримуватися принципів чесної праці та конкуренції [1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Указ Президента України Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» URL: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
2. Про співробітництво територіальних громад. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 34. Ст.1167.
3. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу. Аналітична доповідь / Жаліло Я.А., Шевченко О.В., Романова В.В. та ін.; Національний інститут стратегічних досліджень. – К.: 2019. 115 с.

4. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування: результати четвертої хвили соц. дослідження. Аналітичний звіт, 2019. URL: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20191103_decentralisation/decentr.pdf
5. Децентралізація: результати, виклики та перспективи. URL <https://dif.org.ua/article/detsentralizatsiya-rezulbtati-vikliki-i-perspektivi>.
6. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти : монографія / С. М. Серьогін, Ю.П. Шаров, Є. І. Бородін, Н. Т. Гончарук. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2016. 276 с.
7. Присиваська ОТГ на Херсонщині реалізує проекти, які згуртували, активізували та збагатили громаду. URL : <https://www.auc.org.ua/uspihy/prysyvaska-otg-na-hersonshchyni-realizuye-proekty-yaki-zgurtuvaly-aktyvizuvaly-ta-zbagatyly>.

Гладка Ж. О.

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ГМІНАХ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Нині в Україні триває втілення реформи системи публічного управління, що ґрунтується на впровадженні принципу децентралізації. Ефективність реформування місцевого самоврядування при цьому можлива лише за умови системного запровадження змін на основі врахування комплексу правових, політичних, економічних, соціальних, організаційних та інших впливових чинників.

За умов дальшого розвитку децентралізаційних процесів і пошуку шляхів здійснення адміністративно-територіальної реформи важливим для України й надалі залишається досвід Республіки Польща, що успішно й раціонально здійснила реформу місцевого самоврядування й на цей момент може бути взірцем таких перетворень. Запроваджений у цій державі устрій демонструє раціональність розподілу владних повноважень між трьома рівнями місцевого самоврядування – гміною, повітом та воєводством.

Відповідно до статті 164 Конституції Республіки Польща основною одиницею територіального самоврядування є гміна, що виконує всі завдання територіального самоврядування, не віднесені до компетенції інших одиниць територіального самоврядування [1]. Гміна є основною одиницею територіального самоврядування в Польщі як самоврядна спільнота осіб, які проживають на визначеній території, що має найбільші повноваження серед інших органів місцевого самоврядування.

Основним завданням гміни є задоволення потреб мешканців громади, зокрема благоустрій, громадський порядок, освіта, комунальні послуги, суспільна допомога й ін. З метою виконання таких завдань гміна може створювати спеціалізовані одиниці – наприклад, будинок культури чи комунальне підприємство, а також укладати угоди з іншими суб'єктами, зокрема з неурядовими організаціями. Для цього в Польщі розроблено та впроваджено відповідне законодавство.

Функціонує гміна на підставі статуту, що визначає її устрій, права та обов'язки. Гміна може бути сільською, місько-сільською або міською. Гміна має право утворювати допоміжні додаткові структурні мікрорайони, які мають такі назви: дільниця (Dzielnica), солтиство (Sołectwo) та поселення (Osiedle). Відповідно на 2019 рік на території Польщі функціонує 2 477 гмін – 1 537 сільських, 638 сільсько-міських і 302 міських (за загальної кількості міст 940, з них 66 – міст на правах повіту).

Основними органами гміни є рада гміни та вїйт (бургомістр, президент міста). Виконавчим органом гміни є вїйт. Строк повноважень вїйта починається в день скликання ради гміни або обрання його радою гміни й закінчується в день завершення строку скликання ради гміни.

Бургомістр є виконавчим органом у гміні, в якій керівні органи містяться в місті, розташованому на території гміни. У містах з населенням понад 100.000 жителів виконавчим органом є президент міста.

До представницьких органів гміни належить рада гміни, що обирається строком на 4 роки. Кількість депутатів гміни залежить від чисельності населення.

Органом, що ухвалює рішення на рівні сільського округу (*solectwo*), є сільські збори (*zebranie wiejskie*), а виконавчим органом – сільський староста (*soltys*). Допоміжним органом при сільському старості є рада сільського старости (*rada solecka*).

Справжня управлінська самостійність гмін забезпечується насамперед її фінансовою самостійністю, наявністю майна та власних джерел доходів. Польське законодавство закріплює за гміною достатньо широкий їх перелік, зокрема податки, збори та інші надходження, установлені окремими положеннями як доходи гміни, доходи з майна гміни й загальна субвенція з державного бюджету. У Польщі створено систему, за якої низові територіальні одиниці мають набагато більше, ніж в Україні, як фінансово-господарських, так і управлінських можливостей. У той же час вони несуть набагато більше відповідальності та є підзвітними громаді.

У разі порушення органами місцевого самоврядування чинного в країні права та в інших визначених законами випадках воєвода має право розпустити орган місцевого самоврядування та призначити нові вибори [2].

Отже, система місцевого самоврядування в Польщі, побудована за принципом децентралізації, є тим позитивним досвідом, на який слід і надалі орієнтуватися в Україні під час реформування місцевого самоврядування з метою надання йому більшої самостійності у вирішенні місцевих справ і питань на користь інтересів територіальних громад. Досвід організації місцевого самоврядування в Польщі на рівні гмін підтверджує доцільність децентралізації та демонструє реальну

можливість залучення громадян до управління справами місцевого значення. Управління гміною значною мірою нагадує управління господарською структурою, а не бюрократизовану діяльність адміністративного органу, що дозволяє оперативнo та якісно розв'язувати поточні питання й забезпечувати розвиток громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція Республіки Польща. К. : Вид. Москаленко О.М., 2018.
URL :
pravo.org.ua/img/books/files/1525439592pol_const_new_a5_web.pdf
2. Ustawa z 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym // Jednolity tekst ustawy publikowany w Dz.U. 1996, Nr 13, poz. 74 ze zmianami URL :
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19900160095/O/D19900095.pdf>

Гнітько І. В.

**ФУНКЦІОНАЛЬНІ РЕСУРСИ ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ ДЛЯ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОГО ЗДОРОВ'Я**

Визначаючи професійне здоров'я публічного службовця як сукупність показників усіх компонентів його здоров'я, що дозволяють людині виконувати професійні обов'язки з найменшими витратами та найбільшою ефективністю за умов дії чинників, які супроводжують його професійну діяльність, було встановлено, що захисними утвореннями, які можуть впливати на дію вищезазначених чинників, є функціональні ресурси публічного службовця.

Відтак, основна увага в процесі емпіричного дослідження зосереджувалася на встановленні наявного рівня означених компонентів професійного здоров'я та виявленні додаткових ресурсів, що допомагають зберегти професійне здоров'я представників публічного управління [1].

Професійне здоров'я публічних службовців зумовлене фізіологічними й функціональними ресурсами як певною структурою особистісно-поведінкових властивостей, що визначають професійну надійність в умовах екстремальних ситуацій.

Високі професійні вимоги, екстремальні умови діяльності призводять до високих показників професійного стресу, що свідчить про наявність внутрішнього конфлікту між вимогами з боку організації, привабливістю роботи в ній, очікуваннями й реальними можливостями працівника. Порушується професійна взаємодопомога колег [4].

Представники публічної служби відчують психічну напругу, пов'язану з подоланням недосконалості організаційних умов праці, з високими навантаженнями при виконанні професійних обов'язків на робочому місці. Можна простежити зниження трудової мотивації та вольового контролю, зниження продуктивності, переживання депресії та перевтоми, переживання самотності й незадоволеності життям [3].

Як ми вже зазначали, професійне здоров'я є багатокomпонентним утворенням, на що впливає чимала кількість чинників. Професійна дезадаптація є, безумовно, важливим ланцюгом в ланці професійного здоров'я. Тому в діагностиці професійного здоров'я публічних службовців потрібно застосувати опитувальник з оцінювання рівня психологічної та фізіологічної професійної дезадаптації.

На емоційному рівні ця потреба визначається як прагнення створювати й зберігати почуття взаємної поваги, спираючись на компетенцію та відповідальність. Це почуття включає достатню повагу щодо інших; отримання достатньої поваги з боку інших людей. На рівні саморозуміння ця потреба виявляється в потребі відчувати себе компетентною та відповідальною особистістю [4].

Поведінка, викликана потребою контролю, належить до процесу ухвалення рішень, а також стосується сили, впливу та авторитету. Потреба в контролі варіюється в континуумі від прагнення до влади, авторитету та контролю над іншими (і більше того – над чийось майбутнім) до потреби бути контрольованим, тобто бути позбавленим відповідальності.

Таким чином, діагностика професійного здоров'я публічних службовців потребує неперервного пошуку сучасних методик оцінювання різних складових їх особистісного виявлення в контексті щоденного виконання посадових обов'язків в системі публічного управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Василюк Ф. Е. Психология переживания. Анализ преодоления критических ситуаций / Василюк Ф. Е. – М. : Издательство Московского университета, 1984. – 200 с.
2. Кокун О. М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічний аспект забезпечення діяльності : монографія / Кокун О. М. – К. : Міленіум, 2004. – 265 с.
3. Смирнов Б. А. Психология деятельности в экстремальных ситуациях / Б. А. Смирнов, Е. В. Долгополова. – Харків : Гуманитарный Центр, 2007. – 276 с.
4. Сушко Н. Г. Личностные детерминанты организационного стресса : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. псих. наук : спец. 19.00.11 «Психология личности» / Сушко Н. Г. – М., 2008. – 206 с.

Голова А. В.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УПРАВЛІНЦІВ ЗА ПРОГРАМОЮ ОСОБИСТОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ «ДЕРЖАВОТВОРЕЦЬ. ХЕРСОН»

Відповідно до сьогоденних адміністративних реформ в Україні важливим аспектом постає підготовка майбутніх управлінців. Такими є студенти бакалаврату спеціальності 281 «Гублічне управління та адміністрування», які набувають потрібних знань відповідно до навчальної

програми. На додаток до цього існує чимало програм місцевого масштабу, що розраховані на вдосконалення майбутніми державними службовцями набутих ними знань і практичне їх упровадження.

Такою є, наприклад, програма особистого та професійного розвитку «Державотворець. Херсон», за якою 16.10 – 22.10.2019 р. проводилися навчання студентів, які бажали отримати додаткові знання практичної спрямованості в цій сфері (за програмою – мають бажання, натхнення та ідеї щодо вдосконалення довколишнього світу та життя наступних поколінь) [1].

Про що можна дізнатися на «Державотворці»?

- про якості, які мають бути в державотворців;
- молодіжні центри, розвиток спорту та гранти;
- державну політику та сфери бізнесу;
- процес державотворення;
- реалізацію проектів;
- антикорупційні програми;
- фейкові новини та методи їх розпізнавання;
- секрети бізнесу та влади;
- краудфандинг та ін.

Що можна отримати з програми «Державотворець»?

- нові та цікаві знайомства, багато позитиву, дізнатися про актуальні проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення. Удосконалити навички доведення власної думки, уміння правильно полемізувати.

Особисто ми побачили, що це корисна та оригінальна програма для людей, які бажають змінити майбутнє. За програмою можна виднайти однодумців та людей, які мислять по-новому й нестандартно. На майбутнє ми отримали бажання продовжувати пізнавати цю сферу зсередини та намагатися змінити її на краще.

Під час занять голова Молодіжної ради при міському голові м. Херсона Людмила Лук'янова розповідала про організацію, активність молоді та громадську діяльність; голова бізнес-асоціації «Ми – херсонці» Віталій Белобров розповідав про місцевий бізнес, приватні підприємства та про залучення молоді до зміни довколишнього світу; начальник управління молоді та спорту Олексій Заболотний розповів про державну службу, її внутрішні органи, антикорупційні програми, процеси державотворення, молодіжні центри, гранти, якості держслужбовця та про плани на майбутнє; голова молодіжної ради при Херсонській обласній державній адміністрації Павло Шелухін розповів про аналітику реалізації молодіжної політики області, Закон України «Про молодь», краудфандинг, вироблення відповідних навичок; директор департаменту освіти, науки та молоді Євген Криницький – про роботу департаменту, молодіжні проекти, гранти, залучення молоді до життя міста та програму «Молодь Херсонщини»; журналіст Іван Антипенко – про фейкові новини та як відрізнити справжні новини від фейкових; голова Громадської платформи «Добро переможе» Юрій Рожков – про історію успішного бізнесу та благодійності; програмна директорка БТ «Центр суспільних програм» Катерина Білоконь – про кроссекторальну співпрацю між владою, громадським сектором і бізнесом, роль ЗМІ у суспільстві; співвласник арт-клубу «MassON» Павло Шелухін – про історію розвитку арт-клубу; радник Херсонського міського голови Артур Мадатян – про агенцію розвитку міста, антикорупційні програми та державну службу; представник організації «ВелоХерсон» Дмитро Карлюка – про перемоги та виклики велоспорту у Херсоні; представники Національної скаутської організації України «Пласт» – про організацію, скаутинг та про залучення людей; голова фонду «Об'єднання» Юрій Антощук – про Community Mapping як інструмент дослідження і розвитку громади, правила написання відгуків,

етапи Community Mapping та офлайн-мапування; громадський діяч, учасник бойових дій в АТО, член виконавчого комітету Херсонської міської ради Садіяр Мамедов – про створення передвиборчої програми та історію успіху; начальник Управління культури Херсонської міської ради Лариса Косенко – про культурне життя міста, найближчі заходи; міський голова м. Херсона Володимир Миколаєнко – про свої обов'язки, завдання та державну службу загалом.

Окрім зазначених доповідей, учасники навчання взяли участь в екскурсії до «Чайного дому», прослухавши розповідь про розвиток малого бізнесу в Херсоні, та в екскурсії до ТРК Скіфія.

У результаті навчання за програмою особистого та професійного розвитку «Державотворець. Херсон» ми отримали достатню суму знань про зрушення в адміністративному й бізнесовому житті м. Херсона та зрозуміли, що молодь мусить брати активну участь у розбудові рідного міста.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Програма «Державотворець. Херсон». URL: <http://news.meta.ua/reg/kherson/cluster:67119198-V-Kherson-startuet-programma-Derzhavotvoretz/>

Головко О. С.

ІНСТИТУЦІЙНИЙ БАЛАНС ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Процеси децентралізації, що кілька останніх років поширюються в Україні, мають забезпечити європейський рівень балансу повноважень інститутів публічної влади між центральним загальнодержавним рівнем центральних виконавчих органів, регіональними органами публічної влади

й органами місцевого самоврядування. Проте за оцінками багатьох дослідників, процеси демократизації не несуть системного характеру та здатні ще більше розбалансувати систему територіальної організації влади в Україні [2; 4].

Перехід України до повноцінної державності передбачає чіткий поділ влад, розмежування функцій і компетенцій, існування міцної, базованої на законі системи стримування й противаг, що захищала б від авторитаризму й вождизму, а також від «парламентської диктатури». Особливу стабілізаційну роль у цьому має відігравати Президент України як Глава держави, оскільки «особливості трансформаційного періоду сформували суспільний запит на сильного лідера, який взяв би на себе відповідальність за визначення орієнтирів розвитку і реалізацію відповідної політики» [4, с. 151].

Президентська влада має розглядатися як органічна складова державної влади, що виконує специфічні спрямувальні, координаційні, контрольні та стримувальні функції, скеровані на забезпечення незалежності й територіальної цілісності держави, її внутрішньої та зовнішньої безпеки [1, с. 22]. Однак в українських умовах, попри проголошену децентралізацію, як і під час президентства П. Порошенка, так і після формування монопартійної більшості В. Зеленського, у Верховній Раді України все більше говориться про централізацію та концентрацію влади в руках саме Президента. Це становить серйозну загрозу державній безпеці України щодо розбалансованості повноважень найвищих гілок влади. Зокрема, про небезпеку значної концентрації повноважень в руках одного владного інституту попереджають П. Данієрі, Р. Кравчук та Т. Кузьо, які стверджують про поступове створення в Україні недієздатного гібриду, тобто сучасну модель влади в Україні

трактують як слабку напівпрезидентську систему (а weak «semipresidential» system) [2, с. 22].

Негативний досвід функціонування дуалістичної організації публічної влади в Україні дає підстави вважати, що є потрібним дальший перегляд конституційно-правового статусу Президента України, зокрема щодо формування гармонійного балансу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами державної виконавчої влади з урахуванням сучасних європейських тенденцій, за якими все більше владних повноважень передаються на рівень місцевого самоврядування, а роль Глави держави полягає у функції нагляду за органами місцевого самоврядування й органами державної виконавчої влади щодо дотримання ними норм законодавства, прав і свобод громадян (через інститут префектів – представників Президента на місцях).

На думку М. Розумного, повноваження Президента України у виконавчій галузі мають бути достатніми для гарантування Главою держави організаційної та функціональної єдності державної влади, її належної централізації, спрямованості на формування та реалізацію єдиної державної політики [4, с. 74].

Таким чином, можемо констатувати, що прагматичний підхід до утвердження нових засад гармонійного балансу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами державної виконавчої влади в Україні в контексті розвитку політичної системи суспільства, запобігання загрозам державної безпеки, національні інтереси зміцнення Української державності імперативно вимагають реалізації таких визначальних напрямків діяльності інститутів публічної влади:

– домінування конструктивної співпраці інституту Президента з іншими інститутами політичної влади і, насамперед, – Парламентом та Урядом; упровадження цивілізованих методів пошуку компромісів і

толерантного розв'язання певних політичних проблем суспільного розвитку; здійснення президентурою ролі інтеграційного суспільно-владного інституту щодо забезпечення умов для соціально-політичної злагоди;

– забезпечення законодавчого закріплення базових принципів і юридичного встановлення розподілу повноважень між політичними центрами, полюсами здійснення державної влади;

– подальше проведення децентралізаційної реформи територіальної організації влади в Україні на принципах та із застосуванням кращого інструментарію європейської спільноти;

– розширення повноважень і компетенції органів місцевого самоврядування, передання їм виконавчих структур місцевих державних адміністрацій із перетворенням їх на орган нагляду Президента України;

– гарантування належного ступеня підтримки громадянами державної влади, її поточного і стратегічного курсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Президент України: *Законодавче забезпечення діяльності*. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 1999. № 8. 416 с.
2. Ленігевич Б. В. Взаємодія інституту президентства та органів державної влади. *Державно-управлінські студії*. 2017. № 1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/deruprs_2017_1_12
3. Пелехатий А. О., Галько І. М. Теоретико-прикладні аспекти взаємодії та розмежування повноважень у системі органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 36(2). С. 92-98.
4. Розумний М. Проблема лідерства в українському національному проєкті. *Стратегічні пріоритети*. Науково-аналітичний щоквартальний збірник. 2016. № 3 (40). С. 149-155.

Гучко М. М.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Будь-яка діяльність у галузі державного управління потребує нормативно-правового врегулювання. Правове забезпечення професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування, розроблення єдиного підходу до служби в органах місцевого самоврядування сприятиме виробленню та реалізації ефективної та дієвої державної політики щодо розвитку й становлення служби в органах місцевого самоврядування.

Характерною особливістю сучасної системи українського законодавства є те, що суперечності між нормативно-правовими нормами властиві всім її ланкам. Саме тому нині дуже важливо виробити єдину систему й нормативно-правову базу щодо підготовки державних службовців, забезпечити чітке розмежування їхніх функцій на основі професійно-кваліфікаційних характеристик, збалансованість у системі взаємних прав, обов'язків і відповідальності щодо здійснення ефективної політики суспільного розвитку, надання гарантованих державних послуг населенню, захисту законних прав і свобод громадян.

У правовій системі органів місцевого самоврядування недостатньо чітко розмежовано сфери регулювання публічного і приватного права. Так, Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» чітко не визначає поділу посад на політичні, адміністративні, патронатні. Відсутнє розмежування політичної діяльності та професійної діяльності служби, чітке законодавче визначення політичних і адміністративних посад, що не відповідає практиці ЄС.

Однією із проблем, що потребують термінового вирішення, є

плинність кадрів на службі в органах місцевого самоврядування. Особливо загострюється ця проблема серед чиновників вищих категорій у період зміни влади в країні. Це означає, що політикам, які приходять до влади внаслідок виборів, часто немає на кого покладатися, адже саме вони безпосередньо працюють із посадовими особами місцевого самоврядування цих категорій [3, с. 36].

Крім того, система оплати праці є недостатньо прозорою: частка посадового окладу в загальній структурі заробітної плати є низькою; передбачені законодавством надбавки та доплати не пов'язані з результатами оцінювання роботи посадових осіб місцевого самоврядування і залежать від суб'єктивного рішення керівника [1, с. 27].

Сьогодні органи місцевого самоврядування найбільш наближені до громадян, і питання місцевого значення ефективно вирішуються завдяки місцевим органам влади, які краще обізнані щодо реального стану справ на місцях. Одержувачем послуг на місцях є громадяни, зацікавлені в якості цих послуг, і саме територіальна громада регулює діяльність органів місцевого самоврядування та посадовців, які мають забезпечити надання якісних послуг у межах своєї компетенції.

Основне завдання органів місцевого самоврядування – це компетентне вирішення ними під свою відповідальність частини публічних справ у межах чинного законодавства України та в інтересах місцевого населення. Якщо йдеться про компетентність, потрібно чітко розуміти: хто, як та які завдання має виконувати. Зміцнення місцевого самоврядування неможливе без створення непідкупної та високоефективної, гармонійно функційної та нормативно діяльної служби в органах місцевого самоврядування. Діяльність службовців має бути зрозумілою пересічному громадянину, люди мають бути впевнені щодо захисту місцевих інтересів і не сумніватися в належному виконанні

службових обов'язків посадовими особами.

Ефективність управління значною мірою залежить від низки чинників, зокрема: як інформаційне забезпечення, креативний потенціал, фахова компетентність персоналу, його здатність до розвитку тощо. Ці обставини вимагають від службовців не лише постійного підвищення рівня знань, а й урахування особистісних, індивідуальних особливостей і закономірностей їхніх взаємовідносин, взаємодії в колективах, уміння працювати з різними політичними силами, усіма верствами населення [2, с. 107].

Підсумовуючи зазначимо, що вдосконалення реалізації кадрової політики у сфері державного управління України має охоплювати такі аспекти, як:

- прозорість функціонування державної служби для громадськості;
- удосконалення підходів до процедури проходження державної служби (навчання, перепідготовка та підвищення кваліфікації державних службовців, їх щорічне оцінювання);
- удосконалення системи мотивації праці публічних службовців тощо.

Увесь комплекс заходів має проводитись і піддаватися постійному моніторингу у створеній інтегрованій системі управління людськими ресурсами на державній службі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Алексєєв В.М. Підготовка кадрового потенціалу нової формації [Текст] / Алексєєв В.М. // Аспекти публічного управління. – 2017. – № 12. – С.27-34.
2. Волик В.С. Теоретичні засади формування корпоративної культури державних службовців [Текст] / В. Волик // Актуальні проблеми

державного управління: зб. наук. праць. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2016. – Вип. 1 (65). – С.107-110.

3. Орлів М.С. Запровадження компетентності – орієнтованого управління людськими ресурсами на державній службі [Текст] / Орлів М.С. // Аспекти публічного управління. – 2017. – №8-9. – С. 36-46.

Демченко В. М.
**ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА ТА ДЕРЖАВА:
ТЕНДЕНЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ**

Традиційно щодо Православної Церкви не застосовується поняття реформації, оскільки її сутність полягає в канонічності (визначається як ортодоксальна, в англomовному варіанті – Orthodoxy), що передбачає насамперед консервативність (незмінність обряду) та історичну зумовленість (із самого початку пов'язана із державною владою). Зрозуміло, що й вона декларує соціальність і реформацію, проте це має формальний вимір – на відміну від Католицької Церкви, яка це декларувала на соборному рівні.

Означена історична зумовленість походить від централізованої влади – монархії (відомі терміни «візантизм», «цезаропапізм» тощо). Саме тому ця гілка християнства була обрана Володимиром Великим, саме тому Іван Грозний підкорив усі нецентралізовані інституції, зокрема й Церкву, і саме тому Петро I узагалі скасував церковну владу, замінивши її синодом – фактично поліційною, а Путін її має як підвладну інституцію – щось на кшталт профспілок і комсомолу в радянські часи, до того ж використовуючи церковні канони на підтримку ідеологічним концепціям мілітаризму й імперіалізму.

Зазначимо, що ці питання, як і розвиток власне Української Церкви, вивчає чимало сучасних дослідників, серед яких відзначимо останню наукову працю – дисертацію В. Луценко «Формування та реалізація державної політики у сфері релігії в умовах європейської інтеграції

України», де проаналізовано державно-конфесійні відносини в Україні та надано рекомендації щодо їх розвитку з погляду входження країни в сім'ю європейських демократичних держав [2].

У цій розвідці ставимо за мету проаналізувати думки щодо релігії та її пов'язаності з державним розвитком російського сучасного інтелектуала – письменника та історика Григорія Чхартишвілі (відомого як Борис Акунін). Ми вже розглядали його думки щодо російської державності та її походження від принципів Чингізхана і стверджуючи, що, зрештою, не Візантія, а Орда стали тією владною патріархією Російської імперії, Радянського Союзу та сучасної Росії.

У романі «Счастливая Россия» автор, поряд із філософськими концепціями щодо функціонування Церкви в державному механізмі (на кшталт «Віра в Бога – це ірраціональне, містичне відчуття, дуже особисте і суто індивідуальне»; «Релігія вчить найкращим чином користуватися вашою Вірою – як користуватися компасом або ліхтариком», «Церква – усього лише суспільний інститут, який виконує функцію посередника між кожною душею і Богом», «Церква не може випереджати рівень цивілізованості, щоб не відірватися від реалій світу»; «Церква – частина суспільства, але «частина найбільш піднесена» у своєму духовному пошуку. Зміни спочатку відбувалися в головах віровчителів і сподвижників, а вже потім «поширювалися ширше, спонукаючи весь світ ставати краще». Так відбувається, якщо церква не зраджує «головної своєї місії – нагадувати людині, що та не тварина, а частка Високої Сили») надає власні можливі перспективи реформації Православної Церкви та релігії [1].

1. Релігія остаточно позбудеться стародавнього атавізму – дискримінаційного ставлення до жінки як людини «другого сорту». «У душі немає статі, і всі рівні перед Господом».

2. Відбудеться примирення між релігійним і науковим світоглядом. Церква усвідомить, що «пошуки допитливого розуму нічим не загрожують Вірі», а науковці зрозуміють, що «атеїзм зовсім необов'язково є гарантією інтелектуальної свободи – осягати фізичні таємниці Всесвіту відмінно можна й виходячи з «концепції Бога».

3. Церква «відмовиться від будь-якого заохочення войовничості, перестане благословляти армії і солдатів, кропити святою водою нові гармати і броненосці». Це стане «першим кроком до відмови від воєн як засобу вирішення міждержавних суперечок».

4. Заповідь «не вбий» пошириться на все живе: Церква закличе людей відмовитися їсти м'ясо, скасувавши індустрію скотарства і м'ясозаготівлі, полювання й рибний промисел. «У Господа й природи достатньо засобів нагодувати нас і без убивства живих істот».

5. З часом «розвинена й вільна особистість» не стане потребувати посередників між собою і Богом. «Більшість людей стануть комунікувати з Богом самотійно, без допомоги священника».

6. До священників будуть звертатися люди, які потребують духовної допомоги – як хворі звертаються до лікаря. Тому осіб духовного звання залишиться небагато, але кожен з них матиме особливий дар служіння.

7. Храмів також буде небагато, храм стане «палацом Віри, куди людина приходять в найбільш урочисті моменти», які запам'ятовуються на все життя. «Храмом стане кожна людська душа».

8. »Відійдуть ті, хто вірив несильно й ліниво, за звичкою, або ж зовсім не вірив, а тільки бездумно виконував обряди. Залишаться ті, для кого життя без Віри не можливе. Ними і спасемося».

На думку письменника, переслідування Православної Церкви в радянський час пішли їй тільки на користь. За півтисячоліття вона «занадто зрослася з Кесарем». Вона йшла «з пишних храмів у катакомби».

«Для християнства і Христової церкви сума і в'язниця – вірний шлях до істинного багатства і справжньої свободи».

На нашу думку, зазначені вище думки Гр. Чхартишвілі заслуговують на увагу, адже надають традиційним релігійним положенням додаткової конотації, позначеної інтелектуальною складовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Акунин Б. Счастливая Россия [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://knigi-besplatno.com/hudozhestvennaya-literatura/5251-boris-akunin-schastlivaya-rossiya-2017-fb2epubmobidocx.html>
2. Луценко В.В. Формування та реалізація державної політики у сфері релігії в умовах європейської інтеграції України : дис... канд. держ. упр.: 25.00.02 / Луценко В. В. Національна академія державного управління при президентіві України. – Київ, 2019. – 274 с.

Доценко І. О.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАМОВЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

Соціальне замовлення є одним із найефективніших соціальних механізмів сучасності. Використовуючи його, влада може тісно співпрацювати з громадським сектором і вирішувати важливі питання соціальної сфери шляхом делегування своїх обов'язків за бюджетні кошти. Завдяки цьому громадяни отримуватимуть якісні соціальні послуги.

Упровадження механізму соціального замовлення – це не лише показник готовності влади до соціального партнерства й готовності громадських організацій до надання якісних послуг. Його також можна розглядати як спосіб здешевлення та підвищення їх ефективності.

На сьогодні нормативно-правова база механізму соціального замовлення базується на положеннях статей Конституції України, Бюджетного та Цивільного кодексів України, а також низки законів і

підзаконних нормативно-правових актів України, до яких слід віднести Порядок здійснення соціального замовлення за рахунок бюджетних коштів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2013 року №324.

Соціальне замовлення практикують у прогресивних європейських країнах. Для прикладу: відсоток коштів, які обертаються в недержавному секторі та виділені державою через механізм соціальних контрактів, у Німеччині складає 70%, а у Франції – 80%. Водночас, в Україні соціальне замовлення, становлення якого бере початок 1996 року в Одесі, й досі залишається соціальним феноменом-нововведенням, а не механізмом, який набув широкого застосування в практичній діяльності. Потрібно змінювати ставлення людей до моделі надання соціальних послуг, адже Україна крокує до світових стандартів.

Окрім очевидних переваг, механізм соціального замовлення має свої ризики – наприклад, недостатньо чіткі критерії для громадських організацій можуть призвести до маніпуляцій, викривлення конкурентних умов з боку органів влади, а неналежне регулювання – до зростання цін на соціальні послуги.

Тому доцільними є розроблення й реалізація методики оцінювання бюджетних потреб територіальної громади в умовах децентралізації та перерозподілу функцій і повноважень, що б давало можливість ураховувати фактичну вартість соціальної послуги [1, с. 53].

Для усунення непорозумінь і неточностей при укладенні та оформленні договору Міністерству соціальної політики України доцільно затвердити форму орієнтовного договору на виконання соціального замовлення, що сприятиме водночас не лише належному оформленню договірних відносин, але й поліпшуватиме роботу територіальних громад з укладення договорів соціального замовлення заради подолання чи

пом'якшення наслідків складної життєвої ситуації особи та забезпечення ефективності надання соціальних послуг.

Отже, під соціальним замовленням можна розуміти договірні відносини (укладання договору) між державою (замовником) і недержавним суб'єктом, який надає соціальні послуги (виконавцем) щодо надання їх особі, яка перебуває у складній життєвій ситуації, за рахунок коштів із державного або місцевого бюджетів, на основі проведення відкритого конкурсного відбору.

Важливою умовою ефективного функціонування механізму соціального замовлення є делегування державою недержавним суб'єктам, що надають соціальні послуги, повноважень і ресурсів в обсягах, достатніх для реалізації визначених договором завдань, покладання на останніх відповідних обов'язків і відповідальності, а також здійснення моніторингу й контролю за якістю цих послуг.

Для майнових відносин, що виникають з договору як правової основи соціального замовлення, характерними є рівність сторін, автономія волі, економічна відособленість і свобода договору. Виконання договору соціального замовлення здійснюється відповідно до змісту його проєкту з дотриманням календарного плану основних видів діяльності та з урахуванням затвердженого кошторису витрат в обсягах, визначених державними стандартами соціальних послуг та/або договором [2, с. 58].

Упровадження механізму соціального замовлення має стати однією з найефективніших форм державного приватного партнерства, адже некомерційні організації, як виконавці замовлення, на сьогодні є рівноправними партнерами влади у вирішенні соціальних проблем територіальних громад. Його запровадження може мати переваги – підвищення адресності, якості, доступності соціальних послуг та охоплення ними отримувачів, що перебувають у складній життєвій

ситуації; оптимізацію бюджетних соціальних витрат, заощадження і залучення в соціальну сферу додаткових ресурсів; забезпечення відкритості процедур розроблення та прозорості реалізації цільових соціальних програм, так і недоліки – труднощі у визначенні оптимального співвідношення ціни та якості соціальних послуг, а також у здійсненні контролю за їх якістю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Котляревський Я. В., Павлюк К. В., Степанова О. В. Розвиток механізмів надання соціальних послуг в умовах децентралізації в Україні. *Наукові праці НДФІ*. 2015. № 4 (73). С. 42–55.
2. Кулі-Іванченко К. К. Конституційно-правова характеристика предмета договору на соціального замовлення органів місцевого самоврядування за колом осіб. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 3. С. 57–60.
3. Соціальне замовлення в Україні: досвід 10 років впровадження / за ред. В. І. Брудного, А. С. Крупника. Одеса : Євродрук, 2011. 156 с.

Дурман М. О. Головінова І. В.

ЦІЛІ, МЕТОДИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Оцінювання регуляторного впливу вже впродовж 15 років є обов'язковою процедурою, як це й передбачено Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [1]. Перелік нормативно-правових актів (НПА), до яких застосовуються норми вищезгаданого Закону, досить великий і до нього входять документи, що містять регуляторні норми, але не мають індивідуально-конкретних приписів чи не містять державної таємниці тощо. Вимоги, перераховані в цьому Законі, є вичерпними, він містить значну кількість описаних процедур розроблення, ухвалення, оприлюднення, упровадження та відстеження результативності різного виду нормативно-правових актів, що належать до нормотворчості різних суб'єктів

державної влади, і для свого часу це був дуже прогресивний законодавчий документ.

Нормами цього Закону передбачено, що жоден проект НПА не може бути поданий до органу, що його ухвалює, або розроблений цим органом без супровідного документа, у якому визначаються:

- цілі, яких слід досягти при запровадженні цього документа;
- шляхи досягнення цих цілей;
- вигоди, що набуваються суспільством, владою, бізнесом та

витрати, яких вони зазнають.

Цей документ має назву «Аналіз регуляторного впливу» (АРВ). Оцінювання регуляторного впливу (ОРВ) є головною складовою аналізу, і тому на неї витрачається основний час підготовки АРВ [2].

Оцінювання регуляторного впливу – це інформаційно-аналітичний метод оцінювання можливих вигод і витрат, наслідків, побічних ефектів запланованих інструментів політики (законодавчих, регулятивних актів, державних програм і т. ін.) [3]. Результатами ОРВ можуть користуватися як розробники відповідного НПА при відстеженні його результативності, так й інші суб'єкти нормотворчості під час розроблення власних регуляторних механізмів і процедур. Так, у країнах ЄС, що мають значний досвід упровадження регуляторних механізмів для регулювання державної політики управління різними сферами економіки, такі механізми та процедури слугують для інформування владних структур щодо можливих варіантів вирішення певних проблем регулювання відносин між суб'єктами цієї сфери.

При цьому слід зауважити, що державна регуляторна політика має особливості розроблення та запровадження на регіональному рівні або на рівні органів місцевого самоврядування, а саме:

- у більшості випадків вона є похідною від тих НПА, що ухвалюються на вищих рівнях управління;
- дія НПА, що ухвалюються на регіональному або місцевому рівнях, мають більш обмежену дію у просторі;
- для проведення АРВ та ОРВ використовується, з одного боку, більш обмежена база об'єктів регулювання, але з іншого – унаслідок цієї обмеженої бази – регулювання може бути більш точковим (ефективним).

Уряди, які використовують ОРВ, визначили чотири основні цілі, що стосуються регуляторних впливів та їх наслідків, а саме:

- поліпшити розуміння впливу дій уряду в реальному світі, включаючи як вигоди, так і витрати на дії;
- інтегрувати кілька цілей політики;
- поліпшити прозорість та консультації;
- поліпшити відповідальність уряду.

ОРВ – це інструмент політики, що оцінює вплив з погляду витрат, вигод і ризиків будь-якого запропонованого регулювання, що може вплинути на великий бізнес, мале підприємництво або неурядові організації [4]:

- пропорційність – регуляторні органи мають втручатися лише в разі потреби. Засоби захисту мають відповідати ризику, а також визначати та мінімізувати витрати;
- підзвітність – регуляторні органи мають можливість обґрунтовувати рішення та перебувають під громадським контролем;
- послідовність – урядові правила та стандарти мають бути узгодженими та справедливими;
- прозорість – регуляторні органи мають бути відкритими, а правила – простими та зручними для користувачів;

– орієнтація – регулювання має бути зосереджено на проблемі та мінімізувати побічні ефекти.

Методи, що використовуються розробниками політики для ухвалення рішень щодо регулювання, можна класифікувати за п'ятьма категоріями [5]:

1. Експертний метод – рішення ухвалює довірений експерт, можливо призначений регуляторним органом, який використовує професійне судження, щоб вирішити, яке регулювання слід запровадити.

2. Метод консенсусу – рішення ухвалюється групою зацікавлених сторін, які досягають спільної позиції при врівноваженні їхніх інтересів.

3. Політичний метод – рішення ухвалюють політичні представники на основі важливих для політичного процесу питань.

4. Бенчмаркінг – рішення ґрунтується на зовнішніх правилах, таких як міжнародне регулювання (гармонізація законодавства та нормативно-правової бази).

5. Емпіричний метод – рішення базується на встановленні фактів та аналізі, що визначає параметри дії за встановленими критеріями.

На регіональному рівні найчастіше використовуються перший, другий та п'ятий методи, оскільки на місцевому рівні вплив політичної еліти на ухвалення певних регуляторних рішень набагато менший, ніж на центральному, а гармонізація нормативно-правової бази на регіональному рівні відбувається лише відповідно до рішень, що ухвалюються на центральному рівні.

ОРВ відповідає таким критеріям для ефективного формування державної регуляторної політики:

– поліпшення розуміння вигод і витрат урядових дій – ОРВ є обґрунтованим підходом до ухвалення рішень і часто спирається на економічні емпіричні докази при оцінці вигоди та витрат;

– інтеграція кількох цілей політики – ОРВ може бути використана як інтегратор для виявлення та порівняння взаємозв'язків та наслідків між економічними, соціальними, гендерними та екологічними регуляторними змінами;

– поліпшення прозорості та консультацій – ОРВ тісно пов'язана з процесами публічних консультацій, що підвищує прозорість процесу оцінювання регуляторного впливу, забезпечує контроль якості для аналізу впливу та поліпшує інформацію, що надається органам, які ухвалюють рішення;

– поліпшення підзвітності уряду – ОРВ може поліпшити залучення та підзвітність осіб, які ухвалюють рішення, демонструючи, як рішення впливає на певну сферу управління и на суспільство загалом.

Таким чином, оцінювання регуляторного впливу не є технократичним інструментом, що змінює або замінює інші методи ухвалення рішень у процесі регулювання, але може відіграти важливу роль у посиленні якості дискусій та розуміння в цьому процесі.

Якщо ж брати регіональний аспект регулювання, то воно має свої обмеження як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру, проте саме через ці обмеження може бути більш ефективним та результативним і враховувати інтереси суб'єктів регулювання більш точно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>
2. Дурман М.О., Дурман О.Л. Застосування інформаційно-аналітичних систем при оцінці регуляторних впливів у сфері державного

- управління. Актуальні проблеми державного управління, педагогіки і психології. Випуск 1(2). 2010. Херсон, с. 21-23
3. What is a regulatory impact assessment? URL: <http://eese-toolkit.itcilo.org/index.php/en/toolkit/toolkit-part-2/section-2-3/assessment-tool-12/what-is-a-regulatory-impact-assessment.html>
 4. Government of the United Kingdom, Cabinet Office: Good Policy Making: A Guide to Regulatory Impact Assessment (London, 2000).
 5. Organisation for Economic Co-operation and Development: Regulatory Impact Analysis: Best Practices in OECD Countries (Paris, 1997)

Дурман О. Л., Полосьмак К. О.

«ЦИФРОВІЗАЦІЯ» ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Розвиток інформаційного суспільства в Україні та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) у всі сфери суспільного життя є одним із пріоритетних напрямків державної політики [1]. Як відомо, цифрові технології відкривають унікальні можливості для розвитку вітчизняної економіки та підвищення якості життя громадян.

Сьогодні цифрові технології стають особливо актуальними для органів місцевого самоврядування на рівні об'єднаних територіальних громад, адже надання адміністративних послуг стає набагато простішим та ефективнішим, якщо воно відбувається з використанням ІКТ.

Швидкі та глибинні наслідки від переходу на «цифру» будуть можливими лише тоді, коли «цифрова» трансформація стане звичним і повсякденним явищем, стане нашим ДНК, нашою ключовою аджендою (порядком денним) на шляху до процвітання, стане основою добробуту України [2].

Світові лідери «цифрового» ринку – Cisco, IBM, Intel, Oracle, Deloitte, SAP, Ericsson, MasterCard, Vodafone, Kyivstar, Lifecell, International Data Corporation, вітчизняні консультанти та експерти, підтримані Міністерством економічного розвитку та торгівлі та ГО

«ХайТек Офіс», розробили «Цифровий порядок денний України 2020» [3] – документ, що визначає ключові політики, першочергові сфери, ініціативи та проекти «цифровізації» України впродовж 2018-2020 років.

У документі визначено, що «цифрові» технології – це основа добробуту України; світ, де створюються нові можливості; сфера, що визначає сутність трансформацій у країні – для кращого життя, роботи, творчості, навчання, відпочинку, – українців та людей світу, дорослих і дітей. Це особливо справедливо в межах реформи децентралізації, адже одним із головних завдань цієї реформи є забезпечення однаково високого рівня життя для мешканців всіх населених пунктів – від міста-мільйонника до маленького села, що перебуває високо в горах або далеко в степу.

«Цифровізацію» варто розглядати як інструмент, а не як самоціль. У системному державному підході «цифрові» технології будуть значно стимулювати розвиток відкритого інформаційного суспільства як одного з істотних чинників розвитку демократії в Україні, підвищення продуктивності, економічного зростання, створення робочих місць, а також підвищення якості життя громадян України.

Так, у Рекомендаціях парламентських слухань з теми «Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України» [4], що відбулися у Верховній Раді України 03 лютого 2016 року, зазначається: «Інформаційно-комунікаційні технології є одним з найбільш важливих чинників стимулювання економічного зростання та розвитку громадянського суспільства, зайнятості населення, поліпшення життя громадян».

Світовий Давоський економічний форум в аналітичних матеріалах визначає, що цифрові технології, створені на основі новітніх цифрових інструментів і продуктів, мають використовуватися бізнесом, індустріями, інфраструктурами, державою, громадянами – її безпосередніми

користувачами, адже саме в їх взаємодії «живе» нова цифрова економіка [5].

Наразі в Україні зосередилися на побудові цифрових інфраструктур – широкосмуговий доступ, подолання цифрового розриву, інфраструктура інтернету речей, опрацювання стимулів для «цифровізації» реального сектору та ще кілька напрямків. Різними міжнародними проектами та програмами стимулюється створення в ОТГ центрів надання адміністративних послуг. І тут головне завдання громад – надати підготовлене приміщення з підведеними комунікаціями, а донори надають сучасну комп'ютерну техніку, відповідне програмне забезпечення і проводять навчання персоналу.

Причому, на нашу думку, навчання персоналу є взагалі одним із найважливіших завдань, оскільки таким чином об'єднані територіальні громади не лише підвищують ефективність своєї роботи, але й створюють умови для підвищення інституційної спроможності своїх працівників. Саме тому «цифровізація» тепер фокусується не лише на «цифровізації» об'єктів, а ще й на міжоб'єктній взаємодії всередині місцевого суспільства.

Отже, можна зробити висновок, що трансформація сучасного суспільства не можлива і в той же час спричинена інформаційними технологіями. «Цифровізація» відносин на місцевому рівні, запровадження інструментів електронного урядування в діяльність органів публічної влади забезпечать умови для зберігання, збереження, поширення і комплексного використання всіх видів інформаційних ресурсів, вільний доступ до них усіх зацікавлених сторін. Це, своєю чергою, призведе до зміни всієї парадигми розвитку об'єднаних територіальних громад – від використання комп'ютерів як засобів передання електронних листів до використання інструментів інформаційних технологій як засобів управління громадою й поліпшення якості життя своїх мешканців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Качний О. Законодавчі аспекти впровадження інформаційно-комунікаційних технологій – стратегічного напрямку оптимізації державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*: Електронне наукове фахове видання Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. 2015, №5. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=853>
2. Лопушинський І. П. «Цифрові робочі місця» державних службовців як вагома складова електронного урядування в Україні. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2018, № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2018_1_29
3. Цифрова адженда України – 2020. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>
4. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України»: постанова Верховної ради України від 31 березня 2016 року № 1073-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1073-19>
5. «Диджиталізація – це лише початок». URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/didzhytalizaciya-ce-lyshe-rochatok>

Жарая С. Б.

**ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ НАДАННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ**

Визначення ключових компетентностей, якими мають володіти посадові особи місцевого самоврядування у зв'язку з новими повноваженнями, завданнями, функціями органів місцевого самоврядування в результаті проведення реформ, насамперед реформи децентралізації та внаслідок утворення об'єднання територіальних громад, є одним із пріоритетів державної політики у сфері професіоналізації органів місцевого самоврядування.

Наразі поки що порушується такий принцип системи професійного навчання посадових осіб місцевого самоврядування, як прогностичності та

випереджувального характеру [2, п. 4]. Оскільки спочатку було утворено об'єднані територіальні громади, обрано представницькі, сформовано виконавчі органи, натомість система підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації службових осіб місцевого самоврядування була до такої реформи не підготовлена. У такій ситуації саме система перепідготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації відповідальна за якнайшвидшу адаптацію посадових осіб органів місцевого самоврядування і депутатів місцевих рад до нових викликів реформи децентралізації.

Розроблення та постійне вдосконалення навчальних програм, спрямованих на розвиток потрібних для працівників органів місцевого самоврядування компетентностей, мають бути підкріплені дієвою системою оцінювання навчальних потреб. Оцінювання навчальних потреб забезпечує виявлення різниці між існуючим та бажаним рівнем компетентності, визначає загальний підхід і методи навчання (залежно від отриманих даних), є основою для складання відповідних навчальних програм і проведення навчання, забезпечує максимально ефективне використання наявних ресурсів.

У результаті дослідження навчальних потреб органів місцевого самоврядування України, проведеного в межах програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні», серед найбільш проблемних компетентностей, якими володіють недостатньою мірою посадові особи місцевого самоврядування, встановлено надання адміністративних послуг [1, с. 2]. Це й зрозуміло, оскільки забезпечення надання адміністративних і соціальних послуг є серед найбільших змін у повноваженнях органів місцевого самоврядування базового рівня, спричинених реформою децентралізації та викликають у цих органів найбільше труднощів.

Важливість професійного навчання саме в цій сфері не викликає сумніву, адже ці процедури охоплюють майже всіх членів територіальної громади. Отже, саме підвищення рівня компетентності працівників виконавчих органів є чинником підвищення ефективності їхньої роботи, що оцінюється якістю надання адміністративних послуг.

Пропозиції від провайдерів професійного навчання в цій сфері мають сприяти отриманню знань і формуванню навичок організації надання адміністративних послуг посадовими особами органів місцевого самоврядування, розкривати практичні аспекти проблематики адміністративних послуг з особливим акцентом на створенні та організації центрів надання адміністративних послуг на рівні об'єднаних територіальних громад та охоплювати такі питання: організація надання адміністративних і соціальних послуг для людей з особливими потребами; технологічна та інформаційна карта адміністративної послуги; огляд основних державних документів з проблематики адміністративних послуг; поточний стан і результати реформування системи надання адміністративних послуг в Україні; основні проблемні питання в цій сфері; рекомендації щодо шляхів поліпшення якості адміністративних послуг і підвищення рівня довіри громадян до органів місцевого самоврядування; кваліфікаційні вимоги до адміністраторів ЦНАПів; методологія проведення моніторингу оцінювання якості надання адміністративних послуг; кадрове забезпечення ЦНАПів; методологія розрахунку кількості працівників ЦНАПів; психологічні аспекти роботи зі споживачами адміністративних послуг; виклики в наданні адміністративних послуг з погляду органів влади.

Серед видів підвищення кваліфікації в цій сфері найбільш оптимальними, на наш погляд, вбачаються тренінги як такі, що дають змогу отримати та розвинути практичні навички, а також заходи з обміну

досвідом між органами місцевого самоврядування та можливість проходження стажування на робочому місці в інших територіальних громадах, які мають найкращі результати в наданні адміністративних послуг. Під час таких заходів доцільно ознайомлюватися не лише з успішними практиками, а й з проблемними ситуаціями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дослідження навчальних потреб представників органів місцевого самоврядування в Україні. Аналітичний звіт / Н. Балдич, Н. Гнидюк. Київ, 2019. URL: http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/TNA_Ukraine-2018-2019-Final-Report_ukr.pdf
2. Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад: постанова Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2019 року №106 URL: <http://rada.gov.ua>

Зінчук М. І.

ДО СТАНОВЛЕННЯ ПРОПОРЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ВИБОРІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Головним механізмом, що забезпечує процес функціонування системи соціально-політичного представництва, є вибори – демократичний спосіб здобуття влади, оновлення особового складу її органів та інститутів. Проте наразі більшість політичних експертів стверджують, що чинне виборче законодавство не відповідає запитам суспільства та гальмує розвиток демократичних ініціатив. Більшість експертів у цій галузі схиляються до запровадження в нашій державі відкритих регіональних партійних списків [3].

При цьому під «відкритими списками» розуміють форму партійних списків, за якою виборці мають право виявляти своє ставлення до кожного з кандидатів, занесених у конкретний партійний список. Із цією метою у

виборчому бюлетені вони вказують, кого з кандидатів від цієї партії хотіли би бачити обраним насамперед, у другу чергу тощо. [1]. Тобто виборець має можливість впливати на черговість кандидатів у партійному списку та замість партійного органу визначати, хто більш гідний стати депутатом.

В Україні як на загальнодержавному, так і на місцевому рівні частково використовується пропорційна система із закритими виборчими списками. Основними недоліками такої системи є: 1) консервування проблеми низького рівня внутрішньопартійної демократії, що не сприяє внутрішньопартійній конкуренції, призводить до монополії партійного керівництва в питанні визначення персонального складу списку; 2) збільшення «відстані» між партіями та виборцями, оскільки до прохідної частини партійних списків кандидати потрапляють не за популярністю серед виборців, а за принципом лояльності до керівництва партії чи за гроші; 3) ослаблення функціонування соціальних ліфтів у політичній сфері та уповільнення процесів оновлення персонального складу парламенту; 4) відсутність підзвітності народних депутатів перед виборцями та взагалі зв'язку з виборцями [4]. Таким чином, чинна пропорційна система насамперед позбавляє виборця справжнього вибору, оскільки той не має можливості вплинути на черговість кандидатів у виборчих списках та обрати тих, кого виборець хоче бачити своїм депутатом.

Повчальними й цікавими є особливості зарубіжного досвіду партійних систем місцевих виборів. Їх аналіз сприяє розробленню й запровадженню в Україні більш ефективної виборчої системи. Основне спільне у всіх закордонних варіаціях – можливість виборця віддати голос саме тому кандидату, якому він довіряє, і можливість кандидата не залежати від волі партійної верхівки. Чим більше голосів він отримає –

тим вищі його шанси бути обраним. Різні моделі голосування за відкритими списками відрізняються:

1) суб'єктами висунення. Це можуть бути партії, блоки, об'єднання виборців, організації національних меншин чи незалежні кандидати-самовисуванці. Наприклад, в Естонії не дозволяється балотуватися блокам партій, а лише партіям. У Латвії, навпаки, висувати кандидатів можуть партії та блоки, а незалежних кандидатів законом не передбачено. У Польщі, крім партій і блоків партій, правом висунення наділені спілки виборців. Достатньо ініціативи 15 виборців для того, щоб висунути своїх кандидатів в окрузі;

2) умовами балотування. Якщо в деяких країнах рівень фінансової застави для партій і незалежних кандидатів однаковий (Естонія), то в Румунії незалежному кандидатові доводиться, крім фінансової застави, додатково збирати підписи в тій колегії, де він висувається. Це робиться для того, щоб стимулювати проходження до Парламенту партій, що можуть потужніше впливати на формування змісту політики, аніж набір розрізнених кандидатів. У Польщі партіям та блокам, спілкам виборців потрібно зібрати однаково по 1000 підписів виборців округу, а фінансова застава не практикується;

3) оформленням бюлетенів. Вони можуть бути списком партії, блоку, списком від виборців (Польща), у якому виборець позначає бажаного кандидата. А можуть бути листком, у якому виборець вказує номер зі списку всіх кандидатів, які балотуються в окрузі і яким присвоєно такий номер (Естонія) [2].

7 листопада 2017 року після акції «Велика політична реформа» Верховна Рада ухвалила в першому читанні проєкт Виборчого кодексу 3112-1 [4]. До нього було внесено близько 4,5 тисяч правок, які розглядали у профільному парламентському комітеті з питань правової політики та

правосуддя. Як зазначали українські ЗМІ, голосування за проєкт Закону №3112-1 у першому читанні стало несподіванкою навіть для самих народних обранців, а тому появи деякого опору й гальмування процесу в майбутньому слід було очікувати. Водночас, Закон все ще не підписано Президентом, відтак немає у вільному доступі його остаточної версії для глибокого аналізу. Проте з переглядом тексту Закону, який є на сайті Верховної Ради, виникає багато запитань. Так, присутні певні ризики щодо формування суб'єктів виборчого процесу, а саме об'єднання позапартійних кандидатів у групи, що може стати повним сурогатом мажоритарної системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ворона П. В. Відкриті партійні списки на місцевих та парламентських виборах в Україні – перспективи чи реальність? URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2015-1/doc/1/02.pdf>
2. Гордійчук О., Любчак Г. Голосування за відкритими списками: європейський досвід та перспективи застосування в Україні Вісник Дніпропетровського університету. 2017. № 1. С. 179-185.
3. Конончук С. Існуюча змішана виборча система не враховує змін, які відбулися за останні півроку в політичному та суспільному житті України – URL: <http://uacrisis.org/ua/>
4. Проект Виборчого кодексу України : Проект закону від 02 жовтня 2015 р. № 3112-1-ВР. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56671

Іваненко А. Ю.

**КОНЦЕПЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЦІЛЬОВОЇ ПРОГРАМИ «РОМИ
ХЕРСОНЩИНИ» НА ПЕРІОД ДО 2024 РОКУ**

Єдиною реальною проблемою ромів України, як і решти пересічних громадян нашої держави, є корупція та абсолютна байдужість усіх гілок державної та місцевої влади до життя людей. Наслідком є масове безробіття, бідність, трудова міграція за межі держави, криміналізація

суспільства в цілому. В етнополітичній сфері проблемою є й досі відсутність концепції державної етнополітики загалом і державної політики щодо національних меншин, тобто відсутні й відповідні пріоритети.

Для ромів проблема посилюється й відверто зневажливим ставленням держави, й прямою та непрямою підтримкою в суспільстві сукупного образу ромів як «ворога народу» у кращих традиціях радянської політики, й небажанням і неспроможністю захищати права громадян загалом і ромів зокрема.

Упродовж 2003-2013 років держава зробила дві спроби «задоволення етносоціальних та етнокультурних потреб ромського населення країни», яка не дала своїх результатів. Першою 2003 року стала Програма соціально-духовного відродження ромів України на період до 2006 р., яку роми від початку визнали дискримінаційною, а 12.04.2005 р. Г. Удовенко на слуханнях «Про сучасне становище ромів в Україні» у профільному Комітеті ВРУ назвав цю програму «сумнозвісною» та констатував, що вона є «нічим іншим, як свідченням байдужого ставлення колишньої влади до становища ромів України» [1].

Другою є чинна нині Стратегія захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 р. Образ ромів як «ворога народу» регулярно підтримують ЗМІ за прямого потурання влади, про небажання захищати права ромів свідчить непокараність ініціаторів та учасників нападів на ромів.

Таким чином, хотілось би запропонувати програму, яка почала б працювати на регіональному рівні та включила в себе такі пропозиції:

1. Офіційно визнати ромів жертвами Голокосту нарівні з іншими групами, що постраждали в роки війни. Установити пам'ятні знаки на місцях масових знищень ромів зокрема й у Херсонській області.

2. Проводити наукові дослідження та науково-практичні розробки у сфері освіти та культурної політики з метою інформаційного й матеріально-технічного забезпечення.
3. Проводити наукові дослідження у сфері історії, фольклору, освіти.
4. Проводити наукові дослідження у сфері театрального й музичного мистецтва, зокрема історичних досліджень ромського народу.
5. Організовувати наукові дослідження й розробки відеофільмів у сфері кіномистецтва і кіновиробництва.
6. Проводити міжнародну наукову конференцію «Мова і культура» та видавати її матеріали.
7. Досліджувати питання, пов'язані з вивченням теорії та історії культури ромів.
8. Проводити міжнародну науково-практичну конференцію «Ромський фольклор, мова та література в європейському контексті».
9. Проводити конференції, семінари, присвячені актуальним проблемам розвитку сучасного образотворчого, декоративного мистецтва, кіно- і фотомистецтва, ромського мистецтва.
10. Поліпшувати якість культурно-освітніх послуг, доступу до інформації: підключення українських бібліотек, музеїв, обласних центрів народної творчості до мережі Інтернет, створення у бібліотеках та музеях веб-сторінок для ромів, заходів колективного доступу до зазначеної мережі.
11. Відкрити кафедру ромології на базі ХДУ, проведення міжнародних конференцій з питань сучасних бібліотечних технологій.
12. Придбати літературу ромською мовою.
13. Створити інформаційний веб-сайт «Ромський фольклор, мова та література у європейському контексті».
14. Створити інформаційний науково-культурний центр ромів.

15. Створити ромську фольклорну студію на базі Херсонської обласної філармонії (придбання музичних інструментів, реквізиту, костюмів і звукопідсилювальної апаратури).

16. Проводити заходи щодо Міжнародного Дня Ромів (8 квітня), Міжнародного дня Жертв Голокосту (2 серпня), низку телепередач.

Таким чином, проблемою, на розв'язання якої спрямовано Програму, є подолання зневажливого ставлення держави та суспільства до ромського народу, наслідком чого є дуже низькі економічний, соціальний, освітній рівні ромської національної меншини в Україні, відсутність політичного представництва, відсутність державного управління розвитком ромського людського капіталу та механізму вирішення пов'язаних з цим питань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Удовенко Г.Й. Сучасні проблеми захисту прав та інтересів Ромів України // Про сучасне становище Ромів в Україні: Зб. матеріалів за підсумками слухань / Ком. ВРУ з питань прав людини, нац. меншин і міжнац. відносин. – К., 2005. – С.11; 13.

Карпенко Г. В.

ОПТИМІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО КОНТРОЛЮ ЗА СТЯГНЕННЯМ ПОДАТКОВОГО БОРГУ З ПЛАТЕЖІВ ДО МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Соціально-економічний розвиток територій України залежить від достатності бюджетних ресурсів, що отримують у своє розпорядження місцеві органи влади. Найвагомішою складовою наповнення таких бюджетів є надходження від сплати загальнодержавних і місцевих податків та зборів.

Дискурс щодо наповнення місцевих бюджетів за рахунок відповідних податків, внесення змін до чинного податкового

законодавства щодо перерозподілу напрямків зарахування податкових надходжень між різними рівнями бюджетів, перегляд переліку місцевих податків і зборів у суспільстві триває постійно.

Водночас інший аспект, пов'язаний із наповненнями місцевих бюджетів, залишається поза достатньою увагою і стосується зростання податкового боргу до таких бюджетів.

Так, за даними Головного управління ДПС у Херсонській області, Автономній Республіці Крим і м. Севастополі, упродовж 2018 року такий борг збільшився на третину, а за підсумками 9 місяців 2019 року зріс майже удвічі.

	Станом на звітну дату			Темп зростання за 2018 рік		Темп зростання за 9 місяців 2019 року	
	01.01. 2018	01.01. 2019	01.10. 2019	%	(+/-)	%	(+/-)
Нараховано до сплати грошових зобов'язань	522,5	619,7	617,7	118,6	97,1	99,7	-2,0
Фактично сплачено	639,5	763,4	700,4	119,4	123,9	91,7	-63,0
Сума податкового боргу	73,4	95,2	183,8	129,7	21,8	193,0	88,6

Загалом по області сума податкового боргу складає вже третину від нарахувань, належних до сплати, і чверть від суми здійснених розрахунків з бюджетами.

Значні частини податкового боргу припадають на місцеві податки – плату за землю з фізичних осіб (53,4 млн. грн. або 30 %) і податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, що сплачується фізичними особами (4 млн. грн.).

Тобто громадяни не забезпечують розрахунки з бюджетами власних громад. Кількісний склад нараховує десятки тисяч боржників по Херсонській області.

Одночасно тривалі процеси реорганізації органів державної податкової служби та значне скорочення їх персоналу не сприяють вирішенню проблеми стримування зростання рівня податкового боргу.

Чинне податкове законодавство передбачає стягнення податкового боргу лише за рішенням суду, навіть у разі, коли платником було самостійно задекларовано (тобто визнано обов'язок сплатити) грошове зобов'язання. При цьому спроможність органів державної податкової служби Херсонської області щодо направлення до суду позовів про стягнення податкового боргу не перевищує декілька сотень за рік, тобто частина боржників взагалі не охоплюється заходами стягнення.

У подальшому виконання рішень суду про стягнення податкового боргу з фізичних осіб здійснюється органами державної виконавчої служби за рахунок активів боржників. Водночас на сьогодні земельні ділянки не можуть бути відчужені в рахунок погашення податкового боргу, у зв'язку з відсутністю врегулювання питання ринку землі, а інші фінансові та майнові активи, як правило, виявляються відсутніми.

Також державні виконавці жодним чином не зацікавлені в розшуку джерел для стягнення податкового боргу, а органи державної податкової служби не в змозі налагодити ефективний контроль за супроводженням виконавчих проваджень.

За таких умов до функцій контролю стягнення податкового боргу з фізичних осіб доцільно було б долучати органи місцевого самоврядування, які є безпосередніми розпорядниками бюджетів, до яких стягуються несплачені платежі.

Разом із тим Закон України «Про виконавче провадження» не визначає органи місцевого самоврядування як одну зі сторін виконавчого провадження та не наділяє їх відповідними правами щодо участі та контролю за виконавчими провадженнями, оскільки позови про стягнення

такого боргу подаються з боку органів державної податкової служби, які й визнаються стороною такого провадження відповідно до умов чинного законодавства.

З огляду на зазначене та з метою участі в контролі за стягненням податкового боргу і наповнення власних бюджетів, а також можливості визначення пріоритетів відпрацювання податкового боргу, органам місцевого самоврядування слід налагоджувати отримання від органів державної податкової служби на постійній основі інформації про суми податкового боргу в розрізі кодів бюджетної класифікації платників, на підставі якої планувати супроводження заходів, що вживаються з боку органів стягнення.

Крім того, з метою підвищення ефективності стягнення податкового боргу місцеві ради мають наполягати на тому, що під час підготовки позовів про стягнення боргу до місцевих бюджетів органи державної податкової служби визначали їх як третю сторону в судовій справі для можливості дальшого користування всіма правами в межах виконавчого провадження. Участь органів місцевого самоврядування в цьому процесі може сприяти встановленню органами державної виконавчої служби джерел для погашення податкового боргу, оскільки боржники є суспільними членами таких громад і мешкають на їх території.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 року №1404-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>

Ключевський В. І.

РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА ХЕРСОНЩИНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАВЕРШЕННЯ

До нинішньої реформи місцевого самоврядування Україна йшла довго, долаючи радянські стереотипи, популізм і бажання проводити лише видимі зміни, не змінюючи нічого фактично. На початку 90-х років ХХ століття в Україні розпочався процес відновлення місцевого самоврядування як публічної інституції. Було ухвалено досить прогресивний на той час Закон «Про місцеві ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування», проте він не зміг призвести до реального самоврядування через надто велику кількість територіальних громад, що виявилися не спроможними до виконання наданих законом повноважень.

Відтак Конституція України закріпила на конституційному рівні поняття місцевого самоврядування, систему органів та основні повноваження, а ухвалений 1997 року на її основі Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» діє донині і є досить зручним для утворення об'єднаних територіальних громад.

Саме тому формування реального місцевого самоврядування, яке б базувалося на принципах Європейської хартії місцевого самоврядування, – одне із найбільш важливих і складних завдань розбудови України як демократичної держави. Без реформування місцевого самоврядування, здійснення процесів децентралізації не можливо подолати негативні процеси в соціально-економічному й культурному розвитку територіальних громад і регіонів, забезпечити суттєве підвищення рівня та якості життя більшої частини громадян України [3].

Як відомо, місцеві вибори 25 жовтня 2020 року мають відбутися в новостворених громадах – таке завдання поставив Президент України В. Зеленський перед Урядом нашої держави й доручив завершити децентралізацію та адміністративно-територіальну реформу.

Як відзначають експерти [5], більшість районних центрів у Херсонській області вирішили децентралізацію «пересидіти». Сусідні ж громади, що очікувати не захотіли, створили ОТГ без райцентрів – не так, як було замислено за перспективним планом. Так утворились об'єднані громади, де мешканців менше ніж 5 тисяч. І їм загрожує доєднання. «Це несправедливо. Якщо громада об'єдналась, не дочекавшись ініціативи від райцентру, то буде не по-людськи не дати їй шанс. Тому, на думку експертів, треба, щоб нардепи врахували інтереси таких громад. Ці ОТГ, коли побачать вигоду, самі приймуть рішення про доєднання», – зазначив радник з питань децентралізації Херсонського центру розвитку місцевого самоврядування Л. Жовтило [6].

Ще одна проблема: уже півтора року на Херсонщині обласна рада ніяк не схвалить новий перспективний план формування ОТГ. Це, своєю чергою, не додає системності в роботі зі створення об'єднаних громад, оскільки перспективний план, затверджений Кабінетом Міністрів України ще 2015 року (з наступними двома змінами 2017 року) [4], покриває територію Херсонщини лише на 80%. Наразі з 18 районів Херсонщини недецентралізованими залишаються 7. У загальноукраїнському рейтингу за темпами впровадження реформи прикордонна область посідає 18 місце.

Як відомо, на Херсонщині надто значні відстані між населеними пунктами, і віддалені райони так і залишилися недецентралізованими, тобто жодної ОТГ у них не створено. Таких у нас 7 – Генічеський, Скадовський, Нововоронцовський, Верхньорогачицький, Великолепетиський, Нижньосірогозький. Географія цих районів, якщо

подивитися на карту, показує, що це найвіддаленіші від Херсона, що володіють меншою кількістю інформації та мають логістичні проблеми.

Відсутність інформації, логістики, віддаленість, плюс кожен із цих районів має свої особливості: приморські території не могли розділити певні свої спроможності та потужності, ресурси, інші – не могли об'єднати свої ресурси, території, – зазначає Л. Жовтило [1].

Як зазначають експерти, останнім часом Херсонщина знизила свої показники, оскільки раніше перебувала в загальному переліку на кілька сходинок вище [1]. З метою прискорення децентралізації було здійснено спробу ухвалити перспективний план на останній сесії облради, що відбулася 18 жовтня 2019 року, проте безрезультатно [5]. Депутати облради перенесли розгляд питання про внесення змін до Перспективного плану формування територіальних громад Херсонщини на позачергову сесію. Таке рішення викликало критику з боку низки посадових осіб органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Сьогодні Херсонська обласна державна адміністрація передбачає в області 5 районів і 57 ОТГ, натомість у профільному Міністерстві «розгледіли» відповідно 3 райони і 35 ОТГ.

Водночас децентралізація, а особливо її підтримка з боку міжнародних партнерів України, що сприяють реформам, відкрила двері керівникам і фахівцям ОТГ у світ і можливість отримувати гранти на розвиток об'єднаних громад. Так, об'єднані територіальні громади Херсонщини та ще шести цільових областей України мають можливість отримати допомогу від програми «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE). Вона виконується міжнародною організацією Глобал Ком'юнітіз та фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). Бюджет програми складає 50 млн. дол.

Керівники об'єднаних громад Херсонщини здебільшого говорять про переваги й позитиви децентралізації. Однак вона водночас й оголила проблеми, що стають на заваді успішної реалізації реформи. Наприклад, для сільських громад часто великою проблемою є брак кваліфікованих управлінських кадрів і спеціалістів.

Що втратили мешканці необ'єднаних місцевих громад? Через спротив чиновників і недостатню свою поінформованість й активність вони вже втратили мільйонні державні дотації – на розвиток інфраструктури, свободу розпорядження майном і ресурсами громад та можливість участі в проєктах міжнародної допомоги.

Добровільно об'єднаним громадам держава гарантує фінансову підтримку впродовж 5 років. А ті, що будуть утворені «згори», тобто за адміністративним об'єднанням, 2020 року лише почнуть отримувати певну частку з бюджетних коштів, що виділятиметься на всі ОТГ. Тож доведеться відразу більшою мірою розраховувати на власні ресурси. Однак до кінця 2019 року ще є шанс отримати позитивні результати.

Таким чином, нинішній рівень довіри до Президента України та новообраної Верховної Ради України дає унікальний шанс у найкоротші строки внести на розгляд народних депутатів та ухвалити необхідні закони щодо завершення децентралізації та внести зміни до перспективних планів на місцях. При цьому найголовніше завдання Верховної Ради України – це закріплення положень щодо децентралізації державної влади в Україні та посилення конституційно-правового статусу місцевого самоврядування в Конституції України, що є єдиним способом гарантувати незворотність успішного завершення реформи і, відповідно, формування ефективної організації влади на місцях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Децентралізація на Херсонщині: що гальмує об'єднання громад? URL: <http://khersonci.com.ua/public/37606-detsentralizatsiya-na-khersonshchini-galmue-ob-ednannya-gromad.html>
2. Єрещенко С., Шеремета Д. Децентралізація на Херсонщині: що втрачають необ'єднані територіальні громади? URL: <https://investigator.org.ua/ua/topics-video/217157/>
3. Крегул Ю., Батрименко В. Реформування місцевого самоврядування в Україні. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. №1. С. 17-27.
4. Про затвердження перспективного плану формування територій громад Херсонської області: розпорядження Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2015 року № 832-р (із змінами) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/832-2015-%D1%80>
5. Саботаж облради. Перспективний план формування громад Херсонщини знову не затверджений URL: <https://medianova.com.ua/sabotazh-oblradi-perspektivniy-plan-formuvannya-gromad-hersonshhini-znovu-ne-zatverdzeniyy/>
6. Староселець І. Децентралізація на Херсонщині: чого вимагають громади? URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/2799502-decentralizacia-na-hersonsini-cogo-vimagaut-gromadi.html>

Ковальська Н. М., Зуй В. В.

**ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
В УКРАЇНІ**

У сучасних умовах місцеве самоврядування є однією із найбільш важливих структурних елементів системи державного управління, від діяльності якої залежить ефективність функціонування державної влади та добробут кожного громадянина. Тому наразі розвиток місцевого самоврядування є одним із пріоритетних напрямків державної політики, адже місцеве самоврядування є одним із найефективніших інструментів місцевого управління та розвитку територій. Так, зростання доходів місцевих бюджетів і соціально-економічний розвиток загалом спостерігається там, де місцеве населення має реальне право та можливість самостійно вирішувати питання місцевого значення.

Проблема ефективності місцевого самоврядування є однією з найважливіших на сучасному етапі розвитку державності України. В умовах сучасного світу саме місцеве самоврядування взяло на себе більшість найважливіших соціальних та економічних функцій, відповідно тенденція до оптимізації й розширення ролі місцевих органів у системі державної влади стала надзвичайно актуальною. Проблематикою становлення повноцінної системи місцевого самоврядування в Україні займаються багато вчених, зокрема П. Білик, В. Борденюк, І. Бутко, К. Ващенко, І. Дробот, Ю. Ковбасюк, О. Кордун, В. Кравченко, Л. Кириченко, С. Крижанівський, О. Кучабський, М. І. Лопушинський, Оніщук, В. Пархоменко, Р. Плющ, В. Погорілко, С. Саханенко, Т. Смирнова, Ю. Сурмін, В. Толкованов, В. Яцуба та ін.

Місцеве самоврядування є одним із найбільш важливих принципів здійснення владних функцій у суспільстві та державі. Поруч із принципом поділу державної влади воно визначає систему управління сучасної правової держави. Більше того, історія не знає прикладів існування правової держави, яка не забезпечувала б реального й ефективного функціонування системи місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування в Україні має давні традиції. Так, ще за часів Київської Русі набуло розвитку громадське самоврядування, в основу якого було покладено виробничу й територіальну ознаки. Територіальне громадське самоврядування базувалося на звичаєвому праві та виявлялося в народних вічах. Для вічової організації управління характерним був більш-менш чіткий розподіл повноважень між вічем та обраними на ньому органами й посадовими особами.

Місцеве самоврядування – це законодавчо забезпечене право територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення [1]. Громадяни України реалізують своє право на участь у

місцевому самоврядуванню за належністю до відповідних територіальних громад. Коло питань, які можуть самостійно вирішувати територіальні громади визначено межами Конституції та законів України. Так, Конституція передбачає, що право територіальної громади на місцеве самоврядування здійснюється громадою як безпосередньо через різноманітні форми прямої демократії (місцевий референдум, місцеві вибори, загальні збори тощо), так і через діяльність виборних та інших органів місцевого самоврядування, тобто шляхом представницької демократії. Цим забезпечується поєднання прямої та представницької демократії [2].

Сучасну концепцію місцевого самоврядування розроблено міжнародними інституціями на основі вивчення й узагальнення багаторічної практики правового регулювання і функціонування місцевого самоврядування в багатьох країнах світу. Концептуальні засади побудови і функціонування місцевого самоврядування визначено й викладено в міжнародних актах. Це «Всесвітня декларація місцевого самоврядування» та «Європейська хартія місцевого самоврядування» [3].

В Україні неодноразово робилися спроби реформування системи місцевого самоврядування, і та, що існує сьогодні, відрізняється від попередніх, адже розширює перелік суб'єктів, які містить, не заперечує форм безпосередньої демократії на локальному рівні та існування органів місцевого самоврядування.

Місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні й обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

Особливе місце в системі місцевого самоврядування належить сільському, селищному, міському голові – головній посадовій особі

територіальної громади, який здійснює широкий спектр функцій, спрямованих на забезпечення життєдіяльності територіальної громади в межах наданих законом повноважень органів виконавчої влади на відповідній території, та цілий перелік інших завдань, передбачених Законом. Однак низка проблем управлінського характеру зумовлює не завжди достатній рівень кваліфікації посадових осіб і службовців органів місцевого самоврядування.

Залежно від виду одиниць самоврядування виокремлюють такі його форми:

1. Самоврядування в колективах, що формуються на основі виробничої або професійної діяльності, спільної політичної програми або віросповідання, спільних творчих прагнень тощо.

2. Самоврядування територіальних колективів, об'єднаних системою зв'язків і відносин, що склалися історично внаслідок їх постійного проживання в межах однієї території та які перебувають у перманентному розвитку.

У першому випадку можна говорити про корпоративні системи самоврядування, а в другому – про самоврядування територіальних громад, або місцеве самоврядування.

Увесь комплекс сучасних місцевих рад України деякі дослідники умовно розподіляють на три групи [4].

До першої належать сільські, селищні, міські ради – так звані ради «базового рівня». Їх характерними рисами є такі: вони представляють територіальну громаду відповідного села, селища або міста, утворюють власний виконавчий орган, здійснюють комплекс повноважень із забезпечення поточної життєдіяльності населеного пункту, відповідно до закону їх очолює виконавчий орган та головує на засіданнях місцевої ради сільський, селищний, міський голова, який обирається на прямих виборах.

До умовної другої групи можна віднести районні в місті ради, які є представницьким органом внутрішньоміської (районної в місті) громади, яка не є самостійним суб'єктом місцевого самоврядування.

До третьої умовної групи за запропонованою класифікацією можна віднести районні та обласні ради. Як зазначається у джерелах, обласні та районні ради мають іншу, ніж сільські, селищні, міські ради природу. Вони не становлять собою представницькі органи обласних та районних громад, адже Конституція України не визнає наявності таких громад і не розглядає населення області, району як суб'єктів місцевого самоврядування, відповідно обласні, районні ради конституювані як органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст у межах повноважень, визначених Конституцією України, законами, а також повноважень, переданих їм сільськими, селищними, міськими радами [5].

Отже, у межах своїх повноважень орган місцевого самоврядування в Україні має повну свободу дій щодо здійснення власних ініціатив із будь-якого питання, віднесеного до його відання. Це правило має діяти й тоді, коли йдеться про делеговані повноваження, здійснюючи які, він має свободу пристосувати їх відповідно до місцевих умов. В Україні система місцевого самоврядування є досить розгалуженою, що визначає вимогу системності для очікуваних реформ. Ключовим інструментом для успішної трансформації вітчизняної системи місцевого самоврядування має бути науковий та інституційний супровід реформ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Камінська Н. В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз : навч. посіб. Київ, 2010. – 232 с.
2. Андресюк Б. П. Місцеве самоврядування в сучасній Україні: проблеми, перспективи / НАН України Ін-т. Національних відносин і політології. – К.: інформ. видання. Центр, 1997. – 222 с.

3. Всесвітня декларація місцевого самоврядування // Місцеве та регіональне самоврядування України. – К., 1994. – Вип. 1–2 (6–7). – С. 65–69.
4. Ковбасюк Ю.В., Ващенко К.О., Толкованов В.В. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю.В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2014. – 128 с.
5. Вакуленко В.М., Орлатий М.К. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні : підручник. – К. : НАДУ ; Вид-во «Фенікс», 2010. – 400 с.

Кузнюк Ю. Б.

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В КОСТОПІЛЬСЬКОМУ РАЙОНІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Глобальні виклики й тенденції сучасного світу зумовлюють потребу вдосконалення державного апарату, зокрема й через зміну адміністративно-територіального устрою. У зв'язку з цим реформування адміністративно-територіального устрою є важливою складовою реформи територіальної організації влади в Україні на засадах децентралізації.

Простежимо втілення реформи децентралізації на прикладі Костопільського району Рівненської області. Цей район у складі області створено 1939 року. Його площа становить 1496 км², а кількість населення – 64 722 осіб (станом на 2015 р.) У складі району функціонує 19 сільських рад [1].

Докорінні зміни в районі базуються на положеннях Концепції реформування місцевого самоврядування. Зміст реформи децентралізації полягає в тому, щоб передати частину владних повноважень на місця, створити адміністративні одиниці на сільському та селищному рівні. В Україні за цей процес відповідає об'єднання в територіальні громади [2, с. 139].

Територіальна громада є основним стрижнем місцевого самоврядування. Її дієвість, здатність вирішувати питання місцевого значення залежить від спроможності територіальної громади [3, с. 39].

2015 року розпочався практичний етап створення об'єднаних територіальних громад у Костопільському районі. Утім формування спроможних територіальних громад через об'єднання на добровільній основі відбувається досить складно. На початковому етапі реформування Перспективний план формування територій громад (2015 р.) передбачав створення в Костопільському районі трьох спроможних територіальних громад – Костопільської, Великомидської, Деражненської [4].

План об'єднання громад у районі було схвалено з певними диспропорціями. Через незбалансованість плану формування територій громад у Костопільському районі, його доводилось корегувати двічі.

Нині Перспективний план формування територій громад Рівненської області передбачає, що в Костопільському районі має бути сформовано 5 спроможних об'єднаних територіальних громад – Костопільську, Великомидську, Деражненську, Пісківську й Малолюбашанську [5].

Станом на 2019 р. у Костопільському районі створено 4 сільські територіальні громади, що об'єднані в 11 сільських рад із населенням 22 125 осіб. Це зокрема Деражненська, Малолюбашанська, Пісківська й Головинська [6].

Реформа децентралізації сприяла бюджетній децентралізації громад. Її сутність полягає в тому, щоб передати повноваження здійснення грошових витрат на нижчий рівень за збереження відповідальності. Саме фінансовий аспект є одним із найсуттєвіших, від якого значною мірою залежить успішність функціонування об'єднаних територіальних громад. Упродовж 2017–2019 рр. субвенція на формування інфраструктури в ОТГ

становила 22 568 тис. грн. [7]. Утім субвенції з державного бюджету лише дають громадам певний час для пошуку нових джерел самофінансування.

Отже, результатом реформи децентралізації в Костопільському районі Рівненської області є формування нової моделі управління, орієнтованої на появу спроможних територіальних громад. Вони отримали значний обсяг владних повноважень, насамперед у фінансовій сфері. Недоліком реформи є її темпи впровадження в районі, адже донині ще не сформовано всі заплановані ОТГ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Геопортал адміністративно-територіального устрою України. Костопільський район [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://atu.gki.com.ua/ua/ustriy_page/54
2. Сороківська О. А. Реформа децентралізації та розвиток місцевого самоврядування / О. А. Сороківська, О. В. Масій, Т. І. Кужда / Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2017. – Вип. 14 (2). – С. 138–141.
3. Успішна територіальна громада: будуємо разом / М. Бриль, О. Врублевський, О. Данчева та ін. – Харків: Видавничий будинок «Чинник», 2018. – 128 с.
4. Паспорти територіальних громад. Рівненської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://oblrada.rv.ua/documents/rishennya/6_sklikannya.php.
5. Про затвердження Перспективного плану територій громад Рівненської області: Розпорядження Кабінету Міністрів від 8 вересня 2015 р. № 923-р. (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 159-р) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/923-2015-%D1%80/page>.
6. Об'єднання громад. Райони: основні дані. Костопільський район (Рівненська область) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/rayons>.
7. ОТГ Костопільщини отримують субвенцію на формування інфраструктури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kostvlada.org/decentralizaciya-ta-obyednannya-gromad>.

Лопушинський І. П., Ковнір О. І.

МІСЦЕВИЙ РЕФЕРЕНДУМ В УКРАЇНІ: АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ НА НОВОМУ ЕТАПІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Теоретичні засади та історію проведення референдумів, зокрема й місцевих, нами розглянуто в нещодавно надрукованій розлогій статті «Референдум як форма партисипативної демократії» [1].

За час, що минув після її публікації, 21 квітня 2019 року на дочасних виборах було обрано Верховну Раду України ІХ скликання. Відтак народний депутат України Д. Шпенюк 02 вересня 2019 року зареєстрував Законопроект за №1221 «Про місцевий референдум» [2], що внесено до порядку денного пленарного засідання І сесії парламенту України.

Розроблення проєкту Закону зумовлено потребою законодавчого забезпечення механізму безпосередньої реалізації конституційного права громадян України, які проживають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, у вирішенні питань місцевого значення через проведення місцевого референдуму.

Основним завданням проєкту Закону є забезпечення ефективного регулювання правовідносин, що виникають у процесі ініціювання та проведення місцевого референдуму, унормування права громадян ініціювати місцевий референдум, унеможливлення адміністративного тиску на суб'єктів цього процесу [2].

Визначені завдання послідовно розв'язуються в основних нормативних положеннях проєкту Закону, який складається з восьми розділів, що містять 54 статті.

Розділ І проєкту Закону присвячено визначенню поняття місцевого референдуму, його видів, принципів участі громадян у місцевому референдумі, питань, що можуть виноситись на місцевий референдум.

Значну частину нормативних приписів проєкту Закону присвячено процедурним питанням організації та проведення місцевого референдуму. Так, призначенню проведення референдуму передують утворення ініціативної групи, що займатиметься збиранням підписів громадян України, які підтримують ініціативу про проведення місцевого референдуму.

Більшість положень розділу II проєкту Закону спрямовано на визначення суб'єктів ініціювання місцевого референдуму, регулювання питань утворення ініціативної групи з місцевого референдуму, порядку її реєстрації, а також порядку і строків збирання нею підписів (статті 7-14).

Положення, якими визначаються організація й забезпечення проведення місцевого референдуму (утворення територіального округу, дільниць з місцевого референдуму, визначення статусу комісій з місцевого референдуму, їх повноважень та організації роботи, порядок складання списків учасників місцевого референдуму, агітація місцевого референдуму тощо), викладено в розділі III проєкту Закону (статті 15-31).

Проєктом Закону визначаються також порядок проведення голосування, установлення результатів місцевого референдуму (розділ IV), оскарження рішень, дій, бездіяльності суб'єктів місцевого референдуму (розділ V), особливості проведення місцевого консультативного референдуму (розділ VI).

У заключних положеннях (розділ VII) проєкту Закону запропоновано врегулювати питання фінансового й матеріально-технічного забезпечення підготовки та проведення місцевого референдуму, відповідальності за порушення законодавства про місцевий референдум, зберігання документації місцевого референдуму, а також обчислення строків, установлених у проєкті Закону.

Прикінцеві положення (розділ VIII) проєкту Закону присвячено внесенню змін до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про Державний реєстр виборців», «Про географічні назви», Регламенту Верховної Ради України, а також приведенню підзаконних нормативно-правових актів відповідно до Закону України «Про місцевий референдум» [2].

Таким чином, ухвалення Закону України «Про місцевий референдум» [2] дозволить створити механізм забезпечення реалізації громадянами України такої форми безпосередньої демократії, як місцевий референдум, створить належні можливості для реалізації рішень, прийнятих на місцевому референдумі, а також сприятиме дальшому розвитку громадянського суспільства в Україні.

Крім того, реалізація Закону позитивно вплине на розвиток адміністративно-територіальних одиниць, зокрема сприятиме зростанню соціальної активності кожного жителя, залученню населення до самоврядного процесу, а відтак – становленню повноцінного місцевого самоврядування в адміністративно-територіальних одиницях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лопушинський І.П. Референдум як форма партисипативної демократії // Проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць / наук. ред. Некряч А.І. та ін. Київ: КиМУ, 2019. Вип. 16. С. 234-265.
2. Про місцевий референдум: проєкт Закону України, внесений народним депутатом України Д.Ю. Шпенюком, зареєстрований у Верховній Раді України за №1221 від 02.09.2019
http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=66590

Любчук О. К., Ярченко Ю. В.

ДО ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ ДЛЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

До пріоритетних напрямків кадрової політики у сфері публічного управління на сучасному етапі державотворення в Україні відносять забезпечення професіоналізації, комплектування органів державного управління та органів місцевого самоврядування висококваліфікованими фахівцями, здатними надавати якісні управлінські послуги; формування управлінської еліти.

Проблему кадрової, особистісної підготовки фахівців з управління в системі вищої освіти досліджували О.Богданов, Ю.Комар, І.Лопушинський, О.Любчук, В.Остапчук, О.Поважний, С.Поважний, В.Токарева, Г.Юркевич. Вивчення управлінського потенціалу здійснювали В.Бажанюк, К.Помазан, В.Шпалінський. Так, за В. Лозницею, феномен успішного керівництва залежить від своєрідності поєднання і взаємодії двох головних чинників – природжених задатків і набутого досвіду особистості [1]. Природжені задатки зумовлюють психічні якості, які не піддаються або слабо піддаються корекції (прагнення до лідерства, схильність до ризику, темперамент, особливості відчуття). Психічні якості, які піддаються вдосконаленню, – рівень і структура інтелекту, адаптабельність, довільна пам'ять, увага.

Теоретичний аналіз з проблеми особистісних психологічних якостей, що зумовлюють ефективність керівництва, дозволив виокремити такі особливості особистості: сформованість на достатньому або високому рівні управлінського потенціалу, домінантність (уміння впливати на підлеглих); упевненість у собі; емоційна врівноваженість і стресостійкість; креативність, здатність до творчого вирішення завдань; високий рівень

розвитку практичного інтелекту; прагнення до досягнень і заповзятливість; здатність піти на ризик; відповідальність за розв'язання проблем; незалежність, самостійність в ухваленні рішень; гнучкість поведінки в мінливих ситуаціях; товариськість, уміння спілкуватися та взаємодіяти з людьми.

Значущими якостями менеджерів більшість дослідників вважають здатності до організаторської діяльності: цілеспрямованість; уміння підбирати та ефективно використовувати працівників; делегування повноважень; уміння управляти людьми, що передбачає знання здатностей і здібностей своїх підлеглих; здатність створювати сприятливий соціально-психологічний клімат у колективі. Серед особистих якостей виокремлюють розум, енергійність, наполегливість у досягненні цілі, принциповість, рішучість, чесність, справедливість, високу вимогливість до себе та інших, уміння поважати підлеглих і рахуватися з їхньою думкою, почуття відповідальності.

Управлінський потенціал українськими вченими розглядається як здатність керівника впливати на причини та наслідки подій, на їхній розвиток і розробляти стратегію та тактику взаємодії зі співробітниками, партнерами, суперниками в умовах ринку й проблемних ситуаціях, що постійно виникають.

До складових управлінського потенціалу вітчизняні дослідники відносять певний рівень розвитку мотивації, інтелекту, креативності, наявність комунікативних та організаційних здібностей, асертивність, інтернальність. Чинниками, що обмежують управлінський потенціал, зазначають: невміння управляти собою, розмитість особистісних цінностей, нерозвиненість креативного підходу до вирішення управлінських проблем; невміння впливати на людей; невміння або

небажання допомагати працівникам у їхньому особистісному зростанні [2].

Дослідження управлінського потенціалу дозволило виявити таке: управлінський потенціал є складним особистісним утворенням; управлінський потенціал має складові, які є значущими для становлення інноваційних управлінських кадрів. Для сформованості управлінського потенціалу потрібна наявність мотиваційної професійної спрямованості на управлінську діяльність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лозниця В.С. Психологія менеджменту: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1997. – 248 с.
2. Шпалінський В.В. Психологія управління: [навч. посіб. для керівників навч. закладів, практ. психологів, учителів та вихователів] / В.В. Шпалінський, К.А. Помазан. – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2002. – 128 с.

Макарук О. В.

ОСОБЛИВОСТІ ТА НЕДОЛІКИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Соціально-економічний розвиток країни багато в чому залежить від ефективності функціонування податкової системи та заходів щодо її реформування. Це підтверджується зміною пріоритетів у сфері оподаткування в періоди загострення соціально-економічної ситуації в державі [1].

Податкова система України динамічно розвивається. Це супроводжується відповідними змінами в законодавстві, що регламентує справляння податків, зборів та інших обов'язкових платежів. Нестабільність податкового законодавства можна пояснити тим, що соціально-економічний розвиток держави потребує постійного вдосконалення механізмів оподаткування, пошуку тих його форм, які

найадекватніше відповідають фіскальній психології та податковій культурі платників, якомога повніше враховують їх платоспроможність і величину податкових баз.

Одним із важливих чинників економічного зростання країни є ефективна податкова система. Держава за допомогою податків впливає на економічну систему країни, отримує відповідну суму податкових платежів і надає економічні наслідки внаслідок впливу податків, а саме: зростання обсягів виробництва, збільшення інвестицій, підвищення ставок від прибутку.

Важливою складовою регулювання економічних процесів є механізми реалізації податкової політики. Податкова політика є однією із основних складових державної регіональної економічної політики. Без податкової системи держава не може ефективно впливати на економічні та соціальні процеси, зокрема на ті, що відбуваються на місцевому рівні. Податки є джерелом наповнення бюджету, що, своєю чергою, є основним інструментом державного регулювання соціально-економічних процесів на місцевому рівні. Змістом податкового регулювання держави є розроблення основних джерел наповнення бюджетів, урахуваючи потребу виконання завдань, що стоять перед територіальною громадою на цьому етапі її розвитку. У сучасних умовах розвитку економіки, коли підвищується роль держави в регулюванні економічних процесів, особливо важливо визначити основні напрямки податкової політики з метою забезпечення стратегічної спрямованості розвитку економіки країни та регіонів [2].

На думку А. Соколовської, податкова система є складною багаторівневою структурою. Сутність системи – взаємозв'язок між її елементами. Елементами податкової системи є податки, збори й інші обов'язкові платежі. За економічним змістом, податки відбивають

відносини між платниками та державою щодо вилучення частини створеного ВВП із метою формування централізованого фонду держави, потрібного для виконання покладених на неї функцій. За формою прояву, податки – це обов’язкові платежі юридичних і фізичних осіб до бюджету [3].

На нашу думку, податкова система – це сукупність законодавчо закріплених у державі податків, зборів і платежів, процедур їх установлення, зміни чи скасування; дій, що забезпечують їхню сплату, контроль і відповідальність за порушення податкового законодавства.

Аналізуючи позиції України у світовому співтоваристві за простотою податкової системи, слід відзначити певні позитивні тенденції, що пов’язані насамперед із реформуванням вітчизняної системи оподаткування в частині скорочення кількості податків, зниження показника сукупної ставки податків, а також зменшення часу, що витрачається на облік і сплату податків через удосконалення процесу електронізації податкової звітності та сплати податкових платежів.

Поряд із позитивними чинниками вітчизняна податкова система залишається однією із найбільш складних, що перешкоджає процесу економічного розвитку всіх без винятку суб’єктів оподаткування й держави загалом. Серед основних недоліків податкового законодавства України – його нестабільність. Зміни, що вносяться до законів України з питань оподаткування, досить часто спричиняють нові проблеми. Постійні нововведення у нормативно-правовій базі не відповідають принципам стабільності та доступності, а множинність й неузгодженість нормативних актів роблять податкове законодавство незрозумілим для пересічного громадянина, знижують привабливість національної економіки для іноземного інвестора. Іншою важливою проблемою законодавства України у сфері оподаткування є колізії та суперечності, що існують між законами

та підзаконними нормативно-правовими актами, а додаткові приписи, інструкції, роз'яснення, узгодження тощо ускладнюють податковий процес і порушують принципи загальності та рівності всіх платників податків [4].

Метою реформування податкової системи України є підвищення його ефективності та раціональності, що створює сприятливі умови для ведення бізнесу, здійснення інвестиційної й інноваційної політики, підвищення споживчого попиту на внутрішньому ринку.

Отже, вивчення сучасного стану податкової системи показує, що поточні проблеми переорієнтації поточної податкової системи на стимулювання процесів соціально-економічного розвитку країни залишаються відкритими, а їх вирішення може бути кроком на шляху підвищення рівня конкурентоспроможності держави та сприяння розвитку української економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Слатвінська М. О. Особливості становлення та етапи реформування податкової системи України / М. О. Слатвінська // *Evropský časopis ekonomiky a management*. - 2018. - Том 4.
2. Барвінська Є.С., Процак Н.Я. Особливості та перспективи сучасного етапу реформування податкової системи України [Електронний ресурс] Lviv Polytechnic National University Institutional Repository <http://ena.lp.edu.ua> / – Режим доступу <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/23593/1/49-331-336.pdf>
3. Соколовська А.М. Податкова система України: теорія та практика становлення : монографія / А. М. Соколовська. – К. : НДФІ, 2001.
4. Безпалько І. Р. Аналіз конкурентоспроможності податкової системи України в сучасних глобалізаційних умовах [Електронний ресурс] / І.Р. Безпалько // *Ефективна економіка*. – 2015. – Режим доступу : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/26.pdf

Малімон В. І.

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ «КОГНІТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО ВРЯДУВАННЯ»

Поняття *когнітивності* (від лат. *cognito* – «мислити»), що означає «здатність думати, пояснювати, обґрунтовувати дії, ідеї», використовувалося спочатку в таких науках, як філософія, психологія, педагогіка, соціологія, менеджмент, політичні науки, військова справа. Останнім часом воно все частіше зустрічається в економічній науці та в науці державного управління [2].

Загалом когнітивні технології стосуються способів та алгоритмів досягнення різних цілей людьми, фірмами, політичними організаціями через інструменти пізнання світу, комунікації, оброблення інформації. Основою когнітивних технологій є когнітивна наука, що вивчає, як люди сприймають світ, як мислять, на що звертають увагу, як запам'ятовують інформацію тощо. Тому когнітивні технології спираються на засади нейронауки, теорію синергетики (самоорганізації), комп'ютерні та інформаційні технології, математичне моделювання людської свідомості, інші наукові й практичні концепти, які раніше вважали складовими фундаментальної та прикладної природничої науки [1].

Від самого початку когнітивні технології управління розвивалися в тісному взаємозв'язку з гуманітарними та інформаційними технологіями. Це сприяло створенню передумов для нового (шостого) технологічного устрою, за якого об'єктом та суб'єктом усіх перетворень в економіці та інших сферах стане людина. Швидкий розвиток біо– та нанотехнологій наприкінці ХХ ст. сприяв NBIC-конвергенції (за першими літерами відповідних технологій: N – нано; B – біо; I – інфо; C – когно). Термін «NBIC-конвергенція» запровадили 2002 року М. Роко та В. Бейнбрідж,

автори звіту «*Converging Technologies for Improving Human Performance*», підготовленого 2002 року Всесвітнім центром оцінки технологій (WTEC). У звіті було розкрито особливості NBIC-конвергенції, її значення для загального розвитку нашої цивілізації, її еволюційні та культурні наслідки.

NBIC-конвергенція вже торкнулася прямо чи опосередковано всіх сфер життя суспільства, змінила характер, способи та динаміку господарських та інших взаємозв'язків. Через робототехніку, мобільний зв'язок, Skype, Facebook, Google, Twitter, дешеві смартфони із можливістю виходу в Інтернет соціум став не лише гіперпов'язаним і взаємозалежним, а й «прозорим» в інформаційному сенсі цього слова [3].

Допомогти людям, фірмам, державним інституціям у застосуванні когнітивних технологій під час пошуку, оброблення, аналізу певної інформації мають когнітивні підсистеми економіки, а на рівні установ – відповідні фахівці [4].

Таким чином, когнітивні технології – це сукупність різних інструментів, орієнтованих на досягнення запланованого результату в різних сферах життєдіяльності людини.

Когнітивні технології в системі публічного врядування – це система використовуваних засобів, процедур, прийомів, операцій суб'єкта управління, спрямованих на досягнення цілей і завдань публічного управління. Ми вважаємо за доцільне до таких технологій віднести: 1) технології підбору та оцінювання управлінських кадрів; 2) технології ухвалення управлінського рішення; 3) мотиваційні технології; 4) інноваційні технології; 5) цифрові технології («держава в смартфоні», технології «електронний уряд», «електронний парламент», «електронна місцева громада»); 6) технології когнітивного моделювання та стратегічного планування тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Малинецкий Г. Г. Когнитивный вызов и информационные технологии [Электронный ресурс] / Г. Г. Малинецкий, С. К. Маненков, Н. А. Митин, В. В. Шишов. – Режим доступа : <http://spkurdyumov.narod.ru/Kriz.htm#Kr343>.
2. Пашкова Г. Когнітивне моделювання регіонального розвитку у державному управлінні [Електронний ресурс] / Г. Пашкова. – Режим доступу : http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_46/fail/ch1/27.pdf.
3. Сундиев И. Ю. Когнитивные технологии : темная сторона прогресса [Электронный ресурс] / И. Ю. Сундиев. – Режим доступа : <http://spkurdyumov.narod.ru/ssuunnndiev.htm>.
4. Хром`як Й. Я. Когнітивні технології та їх особливості у менеджменті й маркетингу [Електронний ресурс] / Й. Я. Хром`як, Ю. М. Слюсарчук, Л. Л. Цимбал, В. М. Цимбал. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/22830/1/13-75-82.pdf>.

Молодцов О. В.

**МУНІЦИПАЛЬНИЙ КОНСАЛТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ СПРОМОЖНОСТІ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ**

Функціональне призначення консалтингової системи для органів публічного управління та адміністрування набуває більшої значимості в умовах впливу факторів суспільної нестабільності. Зокрема, до таких умов ми відносимо: процеси глобалізації, які значно ускладнюють процес прийняття рішень; процеси регіоналізації (локалізації), які виявляються у переході від централізованої та ієрархічної системи прийняття рішень до системи автономного прийняття рішень на рівнях регіонального управління та місцевого самоврядування; ефект новизни, коли більшість публічно-управлінських рішень не мають аналогів (відпрацьованих зразків та стандартів діяльності) у практиці попередніх років; низький рівень використання структурних джерел економічного розвитку (природних, трудових ресурсів, виробничих фондів); необхідність переходу до

інноваційної діяльності в умовах постіндустріального суспільства; високий ступінь впливу непередбачуваності соціально-економічних наслідків публічно-управлінських рішень; гострий дефіцит часу, необхідного для їх прийняття; посилення тенденції забезпечення прогнозно-інтелектуальної підтримки управлінських процесів.

Система консалтингу може надавати весь комплекс консультативних послуг з різних напрямків діяльності органів публічного управління та адміністрування, які потребують прийняття політичного чи адміністративного рішення на будь-яких рівнях влади в умовах, пов'язаних з впливом перерахованих вище чинників. Це можуть бути соціальні, інформаційні, інвестиційні, будь-які інші проекти чи програми територіального розвитку. Подібну діяльність можна назвати політико-адміністративним консалтингом, оскільки зазначені вище напрямки консультаційного забезпечення стосуються сфери публічно-адміністративних відносин.

Можна виокремити відносно самостійні інституціональні підсистеми (механізми) політико-адміністративно консалтингу: а) консалтинг для органів публічної влади центрального рівня; б) консалтинг для органів публічної влади регіонального та місцевого рівнів (муніципальний консалтинг); в) консалтинг для громадських організацій, асоціацій тощо, діяльність яких пересікається з діяльністю органів публічного управління. Предметом нашого розгляду є саме муніципальний консалтинг, який представляє інтерес, у першу чергу, для тих представників місцевої влади, які усвідомлюють необхідність незалежних досліджень, позбавлених впливу політико-адміністративного ресурсу, групового тиску тощо, які розуміють, що високоморальна та професійна діяльність консалтингових структур сприяє проведенню незаангажованих

дискусій між публічною владою, бізнесом, громадянським суспільством, виробленню спільних позицій та підходів у вирішенні місцевих проблем.

Слід зазначити, що сьогодні позитивною тенденцією є становлення управлінського консалтингу як одного з найпопулярніших видів діяльності серед молодих фахівців, що отримують теоретичні знання і практичні навички в результаті вивчення курсу «Основи управлінського консультування» [1, с. 13]. Проте наявні методологічні підходи і сучасний інструментарій консультування не враховує специфічні риси муніципального консалтингу. Вони стосуються передусім підвищення ефективності функціонування підприємств. Муніципальний консалтинг, будучи різновидом управлінського консалтингу, має свої особливості реалізації консультаційної діяльності. У першу чергу, він потребує врахування багатьох мінливих факторів – політичних, економічних, фінансових, юридичних, соціально-психологічних та інших аспектів функціонування територіальної громади.

В Україні сьогодні відсутня цілеспрямована державна політика щодо розвитку цієї сфери, немає спеціальної нормативно-правової бази регулювання консалтингової діяльності, українського класифікатора консультаційних послуг для органів місцевої влади, професійного об'єднання консультантів муніципальної сфери, яке б контролювало якість муніципального консалтингу, захищало ринок консалтингових послуг від непрофесійної діяльності, надавало б достовірну інформацію про систему, можливості та професійний рівень окремих суб'єктів консалтингу. В силу цих факторів у сучасній практиці діяльності органів публічного адміністрування механізм муніципального консалтингу поки що не набув широкого розповсюдження.

Потенціал муніципального консалтингу в Україні повноцінно може бути реалізований через запровадження потужних ринкових стимулів в

систему взаємозв'язків суб'єктів та об'єктів консультування як інституціонального механізму системної самоорганізації сфери місцевого самоврядування. Застосування органами місцевого самоврядування інструментарію муніципального консалтингу є достатньо складним процесом, але цілком можливим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Основи управлінського консультування: навч. посіб. / Б. Г. Шелегеда, О. М. Шарнопольська, Л. М. Василюшина. – Донецьк: ТОВ «ВРА «Епіцентр», 2013. – 188 с.

Момоток О. М., Делієва Є. С.

МЕТОДИ ДОБОРУ ПЕРСОНАЛУ НА ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ

Успіх здійснення державної політики залежить від кадрового потенціалу її виконавців. Підбір компетентних, професійних кадрів, які відповідатимуть інтересам громадян і держави, є одним із основних завдань, що постають перед кадровою службою державних органів влади.

Добір персоналу державної служби України базується на вимогах Конституції України, Закону України «Про державну службу» [1], Положенні про роботу з кадрами в центральних та місцевих органах державної виконавчої влади [2] та інших нормативних документах, що визначають правила добору та прийому працівників на державну службу, їх переміщення, організацію атестації, переатестації та роботу з кадровими резервами.

Аналізуючи роботу з управління персоналом Національного агентства України з питань державної служби, можна відзначити, що основними методами проведення добору працівників є: тестування (психологічні методиками); багаторівневі співбесіди; перевірка рекомендаційних листів; безконтактне спілкування з претендентом через заявлені документи; професійний іспит (спрямований на дослідження

професійних навичок, умінь, досвіду кандидата та рівень знань державної та іноземних мов); перевірка біографічних даних; медичний огляд та інші.

Згідно з даними річного звіту Національного агентства України з питань державної служби 2018 року 62% державних службовців отримали роботу шляхом конкурсного відбору та близько 38% – через внутрішні переміщення. Слід зауважити, що на сьогодні використання стажування як окремого методу прийняття на роботу до державної служби не є актуальним [3].

На підставі аналізу літератури з кадрового менеджменту, на наш погляд, потрібно звернути увагу на такі методи відбору кадрів, що слід застосовувати на державній службі [4]:

1. Описові. Передбачають вивчення кандидатів за біографічними даними, усними та письмовими характеристиками, резюме, оцінюванням трудової діяльності співробітників за відповідний період, методом групової дискусії тощо. Особливо актуально застосовувати цей метод у доборі кадрів на посади вищих управлінців, а також політиків.

2. Метод рангової системи, за якого якості співробітників оцінюються на базі певних критеріїв, що розробляються для кожної посади державної служби окремо.

3. Метод вільної балової оцінки, сутність якого полягає в присвоєнні певної кількості балів кожній якості за встановленою шкалою, оцінка ставиться спеціальними експертами або відповідним керівником.

4. Оцінка рівня ділових якостей, заснована на системі коефіцієнтів, за допомогою яких вимірюються рівень відповідності якостей працівника до певної праці;

5. Використання професіограми – переліку й опису загальних трудових і спеціальних умінь і навичок, потрібних для виконання певної професійної діяльності, що складаються з 2-х блоків: психологічної

професіограми як опису самої трудової діяльності і психограм до опису вимог до якостей людини певної професії, виду діяльності;

6. Кваліфікаційні карти і карти компетенції (портрети або профілі ідеальних працівників).

Взагалі під час запровадження механізму добору персоналу на державну службу потрібно пам'ятати про ієрархічність структури. Рівень державної посади має бути пропорційним до інтелектуальних, професійних і моральних якостей.

З огляду на вищезазначене можна зробити такі висновки. З метою підвищення професіоналізму державних службовців при прийомі на службу слід проводити тестування, що виявляє не тільки рівень правових знань, а й даватиме оцінку особистісним і моральним якостям кандидатів, рівню їхньої культури та самоідентифікації. Методики та методи добору мають відповідати чинній нормативно-правовій базі з питань державної служби. Розроблення кожного методу добору має індивідуальний характер. Спочатку потрібно розробити вимоги до конкретної вакантної посади, потім визначити відповідні методи відбору. Інформація про результати різних тестів і методик має заноситися і зберігатися в єдиному банку даних тієї установи, де здійснюються заходи з добору персоналу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про державну службу» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2018. – № 50. – ст. 400. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
2. Про затвердження Положення про роботу з кадрами в центральних і місцевих органах державної виконавчої влади [Електронний ресурс] // Постанова Кабінету Міністрів України № 747 від 20.09.1995 р. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=747-95-%EF>.
3. Річний звіт національного агентства України з питань державної служби за 2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу :

https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/17-civik-2018/zvit_2018/zvit_NADS_2018_.pdf

4. Шекшня С.В. Управління персоналом сучасної організації. Навчально-практичний посібник. Вид. 5-е, перераб. і доп. (Серії «Бібліотека журналу «Управління персоналом») – М .: ЗАТ «Бізнес-школа» Інтел-Синтез», 2002. – 368 с.

Мошнін А. А.

ПРИНЦИПИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ КРАЇН ЄС

Боротьба з корупцією традиційно посідає одне з перших місць у політиці будь-якої країни. Проте ефективність антикорупційних заходів різна в різних країнах, наприклад, згідно з даними щорічного вимірювання рівня корупції в країнах-членах Європейського Союзу найнижчий показник фіксується в західноєвропейських країнах старої демократії, а найвищі – у країнах Східної Європи – Румунії, Болгарії, балканських державах [3, с. 413].

Країни, успішні в подоланні корупції, насамперед мали політичну волю до активної протидії корупції, забезпечували розроблення повної антикорупційної нормативно-правової бази й активно залучали органи місцевого самоврядування та суб'єкти громадянського суспільства до протидії й попередження корупційних діянь. Аналіз світової практики щодо корупції дає змогу сформулювати основні принципи протидії корупції в діяльності органів місцевого самоврядування країн ЄС [1; 2].

– Перший принцип – публічність місцевих органів влади, тобто органи влади мають діяти в інтересах держави, суспільства і кожного громадянина та інформувати суспільство про результати своєї діяльності, зокрема щодо розподілу та використання бюджетних коштів, проведених тендерів на закупівлю товарів, послуг і робіт, через портали забезпечувати доступ до публічної інформації.

– Другий принцип – відкритість органів влади до громадського контролю, коли всі регуляторні акти, ухвалення управлінських рішень, формування бюджетів мають бути доступні для громадських організацій та окремих громадян.

– Третій принцип – недоторканність приватної власності, що виключає можливість рейдерських захоплень приватних підприємств, сплачування приватними підприємцями та бізнес-структурами незаконних (нелегальних) внесків і хабарництва для отримання дозволу й ліцензування дальшої діяльності приватних економічних об'єктів.

– Четвертий принцип – невідворотність покарання за корупційні дії, що означає неможливість корупціонерів уникнути покарання, незважаючи на займанні посади, майновий стан і сферу діяльності. Цей принцип є ефективним для уникнення зростання рівня корупції в державі.

– П'ятий принцип стосується презумпції винуватості функціонерів місцевих органів публічної влади в корупції, коли кожен із них постійно підозрюється в скоєнні корупційних дій, а також при виявленні фактів корупції звинувачення в участі в корупційних діях, насамперед висуваються чиновникам, а не громадянам і бізнесменам, які могли брати участь у таких діях. В обох таких випадках чиновники мають самостійно знаходити і висувати докази їхньої невинності у скоєнні корупційних дій.

– Шостий принцип – потреба захисту свідків у кримінальних і цивільних судових розглядах проти корупціонерів. Оскільки корупційні дії, особливо які завдають значних збитків державі й суспільству, найчастіше здійснюються узгодженими діями кількох осіб, будь-які свідки фактів і обставин корупції перебувають під загрозою застосування насильства до них з боку співучасників корупційних злочинів у процесі їх розслідування, проведення судових процесів і навіть після їх закінчення.

– Сьомий принцип – постійні заходи щодо профілактики скоєння корупційних дій, що дозволяє запобігати вчиненню корупційних дій, знижує втрати від корупції, сприяє підвищенню шансів виявлення фактів корупції правоохоронними органами за рахунок зниження навантаження на кожного із їх співробітників. Профілактика скоєння корупційних дій передбачає цілеспрямовану зміну свідомості чиновників, бізнесменів і громадян, формування в них негативного ставлення й негативних оцінок корупції.

– Восьмий принцип – основною мірою покарання за корупційну дію є заборона працювати в органах публічної влади та втрата всіх соціальних пільг, які надає державна служба, наприклад пенсійного й соціального обслуговування.

– Дев'ятий принцип – держава заохочує позитивні дії посадових осіб органів місцевого самоврядування. Система заохочень спрямована на те, щоб чиновнику було вигідно і матеріально, і морально поводитися доброчесно.

– Десятий принцип – відкритість процедур системи добору осіб на посади в органах публічного врядування є небезпечною для корупції. Кожен чиновник має право ознайомитися з інформацією, що характеризує його як позитивно, так і негативно. Ця інформація доступна громадянам, їх організаціям, що дає їм можливість висловити свою думку щодо доцільності прийняття певного претендента на службу в органах публічного врядування.

Таким чином, аналізуючи принципи боротьби з корупційними злочинами в зарубіжних країнах, можна сформулювати уявлення про основи національної антикорупційної політики, розвиток якої потрібен у сьогоденній Україні: по-перше, сильна політична воля вищого керівництва держави до боротьби з корупцією і сформована на її основі

єдина державна політика у сфері боротьби з корупцією, що б включала комплекс заходів державного, політичного, економічного, соціального і правового характеру; по-друге, організований соціальний контроль з боку громадянського суспільства за всією системою державного адміністрування (неодмінною умовою для цього є створення атмосфери прозорості) й забезпечена можливість порушення в цих межах кримінального переслідування правопорушників. Важливу роль тут відіграють справді незалежні засоби масової інформації; по-третє, незалежність судової влади; по-четверте, жорстка підзвітність осіб, які наділені владними повноваженнями, перед реально незалежним органом, що здійснює моніторинг чистоти діяльності державних службовців, а також наділений повноваженнями з притягнення до відповідальності посадовців незалежно від їхнього місця в ієрархічній структурі влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Боротьба з корупцією – зарубіжний досвід: від Швеції до Сінгапуру. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://argumentua.com/stati/borba-s-korruptsiei-zarubezhnyi-opyt-ot-shvetsii-do-singapura>
2. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування : монографія. – Київ : Ліра-К : НАДУ, 2016. – 524 с.
3. Терещенко Т. В. Зміст і напрями протидії корупції. Т. В. Терещенко, С. Д. Волошин // Університетські наукові записки. – 2013. – № 1. – С. 411-422.

Надєїн Д. В.

**НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІСЦЕВОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ
В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ**

Питання формування механізмів екологічної політики на місцевому територіальному рівні є надзвичайно актуальними з огляду на потребу

низовинної стабілізації соціально-економічного життя нашої держави в умовах економічної та політичної кризи й проведення реформи з децентралізації управління. Слід зазначити, що вона відповідає європейським принципам, закладеним в Європейській хартії місцевого самоврядування [3].

Невиконання положень цього документа і, як наслідок, узятих на себе зобов'язань є суттєвою перешкодою на шляху до інтеграції в європейське співтовариство. Саме тому Українська держава потребує проведення масштабних реформ організації територіального управління й місцевих інститутів влади. Зміст цих реформ полягає, зокрема, у впровадженні дієвих механізмів екологічної політики в органах місцевого самоврядування. Завдання полягає в переорієнтації державної екологічної політики відповідно до місцевого рівня управління.

31 березня 2019 року набув чинності Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Згідно із Законом, що стає чинним з 1 січня 2020 року, основними засадами державної екологічної політики є:

- збереження такого стану кліматичної системи, що унеможливить підвищення ризиків для здоров'я та благополуччя людей і навколишнього природного середовища; досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які були затверджені на Саміті Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку 2015 року;
- сприяння збалансованому (сталому) розвитку через досягнення збалансованості складових розвитку (економічної, екологічної, соціальної), орієнтування на пріоритети збалансованого (сталого) розвитку;
- інтегрування екологічних вимог під час розроблення й затвердження документів державного планування, галузевого

(секторального), регіонального та місцевого розвитку й у процесі ухвалення рішень про провадження планованої діяльності об'єктів, що можуть мати значний вплив на довкілля;

- міжсекторальне партнерство та залучення зацікавлених сторін; запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного й техногенного характеру, що передбачає аналіз і прогнозування екологічних ризиків, які ґрунтуються на результатах стратегічного екологічного оцінювання, оцінювання впливу на довкілля, а також комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища;

- забезпечення екологічної безпеки й підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки в зоні відчуження;

- забезпечення невідворотності відповідальності за порушення природоохоронного законодавства;

- застосування принципів перестороги, превентивності (запобігання), пріоритетності усунення джерел шкоди довкіллю, «забруднювач платить»;

- відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за доступність, своєчасність і достовірність екологічної інформації;

- стимулювання державою вітчизняних суб'єктів господарювання, що здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоемності, модернізацію виробництва, спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, зокрема вдосконалення системи екологічного податку за забруднення довкілля та платежів за використання природних ресурсів;

- упровадження новітніх засобів і форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища [1].

Важливим завданням в напрямку реалізації національної екологічної політики є вдосконалення механізмів місцевого рівня. Органам місцевої влади потрібно забезпечити наукову підтримку розв'язання екологічних проблем на місцевому рівні через проведення наукових досліджень, упровадження новітніх наукових розробок з метою сприяння вирішенню соціально-економічних та інших проблем передусім в аспекті ресурсо- та енергозбереження, а також створення інформаційних систем для проведення екологічного моніторингу території. Це передбачає вивчення та поширення передового зарубіжного досвіду, нагромадження статистичних та інших даних, потрібних для аналітичних розробок.

Слід модернізувати й удосконалити систему управління у сфері місцевої екологічної політики; створити систему регулювання у цій сфері, що включає ринкові механізми та підходи, а також механізми державно-корпоративних відносин; забезпечити координацію діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій щодо розв'язання проблем екологічної безпеки на місцевому рівні.

Місцева екологічна політика має такі повноваження й можливості для їх реалізації:

– визначати та ранжувати за пріоритетністю місцеві екологічні проблеми шляхом аналізу нагромадженої інформації та визначення пріоритетів;

– окреслювати найефективніші шляхи ухвалення рішень з урахуванням першочерговості відповідальності муніципалітету за вирішення екологічних проблем;

– віднаходити малозатратні та економічно ефективні рішення, спрямовані на охорону довкілля та підвищення рівня екологічної безпеки шляхом удосконалення управлінської практики, запобігання забрудненню, мінімізації відходів і підвищення економічної ефективності;

– підвищувати обмін інформацією між муніципалітетами з метою вдосконалення процесу ухвалення рішень у сфері охорони довкілля та використання природних ресурсів;

– створювати механізми участі громадськості і промислових підприємств під час розроблення та впровадження місцевої екологічної політики;

– інформувати мешканців громади та залучати їх до процесу ухвалення рішень.

Крім того, потребують нагального вирішення такі актуальні проблеми місцевої екологічної політики: відсутність затверджених проєктів землеустрою та генеральних схем планування територій місцевих рад; загроза втрати контролю за токсичними відходами та невизначеними, непридатними й забороненими отрутохімікатами; неузгодженість дій органів контролю й регулювання у сфері використання надр; недостатня організованість під час збирання та утилізації твердих побутових відходів у сільських населених пунктах, а також пов'язане з цим поширення стихійних сміттєзвалищ на землях лісового та водного фонду.

Загалом місцева екологічна політика має забезпечуватися шляхом комплексного використання природних ресурсів, упровадження нових екологічних технологій, які, наприклад, виключають шкідливі відходи шляхом застосування біологічних засобів очищення водоймищ та біологічних засобів боротьби із сільськогосподарськими шкідниками, а також упровадження нових енергоефективних програм.

Отже, екологічна політика та забезпечення екологічної безпеки на місцевому рівні мають стати важливими складовими державної екологічної політики, а вироблення узгодженої стратегії в цій галузі відповідає об'єктивним потребам суспільства з огляду на завдання реформи з децентралізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>
2. Належне екологічне врядування в Україні: відповідність європейським принципам. Аналітичний документ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rac.org.ua/uploads/content/463/files/analytics2.pdf>
3. European Charter of Local Self-government [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_036.

Неділько О. В.

НАСЛІДКИ ТА ЕФЕКТИ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА

Міграція є одним із головних чинників економічних та соціальних трансформацій і розвитку регіонів. Наразі вона перетворилася на найбільш болючу проблему для країн ЄС, залишивши позаду економічні труднощі й безробіття. Керівництво ж Євросоюзу проголосило регулювання міграції одним із 10 основних пріоритетів.

На сучасні міграційні процеси впливає комплексне поєднання економічних, політичних, соціальних та багатьох інших чинників – або в країні походження мігранта, або в країні призначення [1, с. 103]. Аналізуючи причини міграції, припускаємо, що саме економічні чинники стануть рушійною силою міграційних процесів і глобальної дестабілізації.

В Україні економічні чинники є основною причиною міграції. Більшість українців (51%) вважають свій рівень доходів недостатнім. На

друге місце можна поставити правові чинники. Майже 72% українців не задоволені станом безпеки, не відчують упевненості щодо майбутнього, 62% негативно оцінюють правове поле, особливо щодо відсутності дискримінації та рівня демократичних свобод. Негативну оцінку отримала система охорони здоров'я та освіти: 58% та 48% українців відповідно не задоволені їх станом [2].

Проте якщо говорити про «міграційну кризу» ЄС, ситуація є дещо іншою. Основними причинами міграції є воєнні конфлікти; погіршення фінансування таборів для біженців; розширення територій, що перебувають під контролем ісламської держави; відсутність економічних перспектив у країнах біженців; мігранти прагнуть потрапити в ті країни, де вже поселилися їхні родичі; демографічний вибух у країнах Африки й Близького Сходу; тотальна бідність населення; поглиблення соціальної нерівності та інші [3-4]. У результаті величезна кількість мігрантів від'їжджають зі своїх країн у пошуках кращого життя через економічну нестабільність, зубожіння, голод, соціальну несправедливість.

Отже, коли до традиційного переліку чинників, які мають найбільший вплив на міграційні процеси, приєднуються значні «катастрофічні» причини (війни, природні катаклізми, диктатура та ін.), вплив яких посилюється глобалізаційними процесами, то можна говорити про значну ймовірність формування «міграційної кризи». Обсяги міграції невмолимо зростають.

Іншим прикладом є Україна. В умовах воєнного конфлікту та загрози знищення людей і майна міграційна активність населення підвищилися, що призводить до активізації внутрішніх переміщень та еміграційних потоків. За даними Державної служби статистики України, спостерігалася значна активізація міграційних процесів упродовж 2014-2015 рр., що відповідає початку конфлікту. З 2014 року з'являється значна

кількість внутрішньо переміщених осіб, їх чисельність станом на 2019 рік становить понад 1,5 млн. Це біженці з тимчасово окупованих території та зони ООС (АТО).

Внутрішньо переміщені особи, громадяни України, які були вимушені залишити своє постійне місце проживання в зонах бойових дій та окупованих територіях, або залишити Україну у зв'язку з несприятливими умовами для свого перебування та існування на батьківщині, опиняються в чужих містах без всілякої підтримки, потребують більш дієвих кроків назустріч як від органів місцевого самоврядування, так і від органів центральної виконавчої влади на регіональному рівні.

Слід зазначити, що такими кроками та допомогою внутрішньо переміщеним мігрантам є:

- забезпечення громадянам гідних умов на батьківщині;
- неприпустимість створення для іммігрантів з інших країн безпідставних пільг чи переваг, які б ставили їх у привілейоване становище порівняно з громадянами України;
- регулювання стихійних процесів міграції населення через створення державних соціально-економічних і національно-культурних програм;
- протидія незаконній міграції та торгівлі людьми;
- захист інтересів українських емігрантів;
- повернення працівників-мігрантів та етнічних українців шляхом створення привабливих умов для використання їхніх валютних заощаджень у підприємницькій діяльності на території України.

З огляду на вищевикладене, однією із найвиразніших областей України з такою проблематикою є Херсонська, де найбільше акумулюються переселенці з тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей та анексованого Криму. Для людей, які прибули з

таких територій, на Херсонщині по суті не створено належних умов та не відчувається сприяння з боку органів місцевого самоврядування. Найпоширенішими проблемами, з якими стикаються такі громадяни України, є:

- відсутність робочих місць або дискримінаційне ставлення до особи при працевлаштуванні;
- виплата пенсій та всіх видів соціальних виплат від реєстрації як внутрішньо переміщених осіб, обмеження у виборі банку, ризики втрати пенсій та всіх соціальних виплат після перетину державного кордону чи лінії зіткнення;
- відсутність права голосу на місцевих виборах і в одномандатних округах на парламентських виборах на новому місці;
- обмеження свободи пересування як усередині країни, так і за її межами. Зокрема, виключно щодо внутрішньо переміщених осіб передається інформація про перетин лінії зіткнення чи державного кордону до органів соціального захисту та Пенсійного фонду України.

Для вирішення питання забезпечення реалізації прав і подолання дискримінації внутрішньо переміщених осіб органам місцевого самоврядування та центральним органам виконавчої влади на регіональному рівні з метою спрощення процедур оформлення документів та отримання необхідних соціальних забезпечень, повернення трудових мігрантів на батьківщину потрібно здійснити такі кроки:

- 1) облаштування приміщень для прийому громадян;
- 2) автоматизація процесів у всіх сферах надання адміністративних послуг;
- 3) упровадження електронних сервісів;
- 4) переведення архіву паперових документів в електронний формат;
- 5) поліпшення взаємодії з центрами надання адміністративних послуг;

- 6) підвищення кваліфікації працівників як органів місцевого самоврядування, так і центральних органів виконавчої влади;
- 7) запобігання та виявлення корупції шляхом підвищення рівня прозорості діяльності;
- 8) спрощення процедури отримання повного спектру послуг, що забезпечує держава;
- 9) усунення обмежень щодо пересування таких категорій громадян як усередині країни, так і за її межами;
- 10) розвиток відносин із провідними міжнародними організаціями у сфері міграції;
- 11) проведення заходів щодо розвитку бізнесу та інфраструктури регіону з метою повернення трудових мігрантів.

В Україні на сьогодні процеси, пов'язані з припливом мігрантів, набувають усе більшої актуальності й вимагають ефективного регулювання. Це пов'язано з тим, що сучасне суспільство характеризується наявністю негативного природного приросту населення й скороченням трудових ресурсів країни і, отже, зі зростаючою роллю міграції як джерела підтримки і зростання чисельності населення України. Нині іммігранти, особливо в молодому віці, для нашої країни розглядаються як особи, які сприяють в майбутньому поліпшенню вікового складу населення й, відповідно, – зниженню навантаження на систему державного соціального забезпечення та охорони здоров'я.

Отже, з одного боку, міграція дає змогу зменшити напруженість у суспільстві за рахунок частково вирішення питання безробіття й соціального забезпечення самими мігрантами, а з іншого – призводить до скорочення економічно активного населення в країні й відтоку висококваліфікованих кадрів та науковців, які залишаються на постійне місце проживання за кордоном. При поєднанні традиційних чинників

формування міграційних процесів із чинниками-катастрофами виникає міграційна криза, яка є загрозою економічному добробуту і благополуччю громадян високорозвинених держав, погіршує криміногенну ситуацію, викликає потребу у величезних незапланованих витратах та безпосередньо впливає на епідеміологічний стан у цих країнах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гронтковська Г.Е. Міжнародна економіка: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 384 с.
2. Савіцька О.П. Особливості міграційних процесів населення в умовах глобалізації. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.17. С. 295-303.
3. Annual_Risk_Analysis 2015. URL: http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2015.pdf
4. Міграційна криза в Європі: пошуки шляхів розв'язання та наслідки для України. URL: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/migrasia-c1f03.pdf>
5. Міграційний профіль України 2017. URL: https://dmsu.gov.ua/assets/files/mig_profil/migprofil_2017.pdf
6. Федірко Н., Нестерова І. Зовнішня трудова міграція та стан ринку праці в Україні. Макроекономічне оцінювання публічного сектору в антикризовому управлінні: матеріали наук. прикладних дослідж. освіт.-проф. програми 281 «Публічне управління та адміністрування» за 2017–2018 рр. Київ : КНЕУ, 2019. С. 80–101.
7. Українська міграція в умовах глобальних і національних викликів ХХІ століття: наукове видання / наук. ред. У.Я. Садова. Львов, 2019. 110 с.
8. Стеблянюк І. О., Козич О. О. Сучасні міграційні процеси в Європейському Союзі: основні чинники та наслідки. Вісник ДНУ. 2017. №9. С. 90-105.
9. Пробоїв О.А. Напрями подолання міграційної кризи в країнах ЄС і врегулювання потоків нелегальної міграції. Економіка і суспільство. 2017. №8. С. 89-95.

Пархоменко-Куцевіл О. І.

ПРИНЦИП МЕРИТОКРАТІЇ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Нині меритократія є одним із найважливіших посилів для успішної модернізації суспільства й держави, її навіть називають «вимірною лінійкою» демократії та розвитку. Справді, сучасна держава й сучасне суспільство вже не можуть існувати в межах патерналістських і сімейно-кланових систем розподілу благ та кар'єрного зростання, що призводять до деградації й наростання суперечностей у суспільстві.

На нашу думку, меритократія в публічному управлінні – це система плекання та формування професійного кадрового складу системи публічного управління через багаторазове селекціонування талановитих кадрів, постійне їхнє удосконалення та оцінювання.

Таким чином, меритократична система формування кадрового потенціалу публічного управління має багато позитивних рис: дає можливість талановитим кадрам реалізувати свої здібності для розвитку держави та суспільства, з іншого боку – держава розвивається саме завдяки таким кадрам.

В Україні система формування кадрів публічного управління регламентується законами України «Про державну службу» та «Про службу в органах місцевого самоврядування», якими передбачено добір кадрів на державну службу та службу в органи місцевого самоврядування через конкурсні процедури. Для категорій А та Б система добору має кілька етапів: комп'ютерне тестування, вирішення ситуативних завдань та співбесіду. Водночас зазначена система добору кадрів не дає об'єктивної оцінки потенціалу розвитку людини.

Меритократична система формування кадрового потенціалу публічного управління передбачає проведення кількох етапів селекціонування та добору кадрів. Такий добір має починатися зі школи.

Наприклад, за останні кілька десятиліть Сингапур розвинув ретельний і складний метод добору й просування політичних лідерів. Пошук вищих талантів починається в шкільній системі, де перспективних учнів виявляють і готують до майбутніх лідерських ролей у державному управлінні. На ключових етапах шкільного навчання учні складають загальні національні іспити. Потім учнів із високими показниками додатково перевіряють на інтелектуальні здібності, а також на чесність, відданість, лідерські якості й емоційну зрілість [1, с. 40].

Слід звернути увагу, що в Сингапурі головним інструментом поповнення кадрового резерву вищих управлінців країни є стипендії уряду. Стипендіатів вибирають за двома характеристиками: вони мають входити в 1% кращих випускників школи та володіти компетенцією управління (участь у волонтерських рухах та громадських організаціях тощо). Стипендії видаються щороку і призначаються для здобуття вищої освіти в кращих університетах країни і за кордоном. Міністерства та комітети самостійно формують потрібну їм кількість стипендіатів, а якщо під критерії підходить більше претендентів, стипендії можуть бути видані всім [2-3].

Наступний етап добору кадрів відповідно до меритократичного принципу є оцінювання, яке передбачає багаторазове оцінювання. Перше оцінювання відбувається після закінчення школи – оцінюються здобуті знання та потенціал розвитку. Потім – оцінювання після набуття знань у закладах вищої освіти. Далі – оцінювання впродовж всієї кар'єри службовця (оцінювання відбувається кожного разу при призначенні на посаду або переведенні на іншу роботу тощо).

Для вдосконалення механізму оцінювання та просування публічних службовців в Сингапурі 1983 року було впроваджено систему оцінювання потенціалу (PAS), створену на базі системи оцінювання потенціалу

компанії Shell – одного з основних інвесторів в економіку країни [3, с. 92]. В основу їх системи модернізації та розвитку публічної служби покладено два основні інструменти: оцінку результатів діяльності, яка включає самооцінку результатів та якісну оцінку діяльності, та оцінку потенціалу, що становить собою рекомендації з розвитку (залежно від завдань на наступний період) і загальну оцінку потенціалу супервайзерами. Вона оснований на моделі компетенцій. Кожен член команди оцінює потенціал співробітника незалежно від інших. Підсумкова оцінка розвитку на певний момент – поточна оцінка потенціалу загалом (СЕР) – визначає найвищу позицію, яку може зайняти певна людина на піку кар'єри, тобто її потенціал (зараз і взагалі).

Окрім того, регулярна оцінка потенціалу сприяє постійному оновленню кадрового складу. Наприклад, якщо до 35 років працівник не демонструє потенціалу стати заступником міністра, йому рекомендують піти з адміністративної служби. Постійне навчання та підвищення кваліфікації й професіоналізму є одним з основних аспектів у талант-менеджменті. Тому в Сингапурі постійно діє Коледж цивільної служби (CSC), націлений на створення дослідницького центру з вивчення практики державної політики, а також пошук нових ідей з усього світу в галузі державного управління; обмін досвідом між сектором держслужби та бізнесом; вироблення загальної системи цінностей, почуття спільності й корпоративного духу в державних службовців [3, с. 93].

Крім регулярних короткострокових програм, у коледжі є три ключові програми, що готують службовців до нових посад: вступний курс для нових співробітників, у межах якого подаються основні знання про те, як функціонує держава та які виклики стоять перед сучасним апаратом управління, аналізуються приклади вдалих і невдалих реформ; програма для управлінців вищого ешелону влади, що дає навички управління

людьми, створення команд, побудови відносин з пресою; програма для лідерів адміністрації, розрахована на майбутніх потенційних заступників міністрів, учасники якої проходять тестування й отримують знання, спрямовані на поглиблення розуміння завдань державного управління в Сингапурі [2, с. 30].

На нашу думку, слід виокремити такі етапи меритократичного добору кадрів у системі публічного управління.

1) селекція талановитих учнів: проведення іспитів зі знання основних предметів, тестування рівня IQ, тестування на чесність, відданість, лідерські якості й емоційний інтелект;

2) формування резерву талановитої молоді;

3) забезпечення навчання талановитої молоді у закладах вищої освіти України (або передбачити стипендії на навчання студентів у провідних закладах вищої освіти світу). Доцільно було б розробити Концепцію розвитку талановитої молоді, де передбачити стипендії на навчання у провідних закладах освіти світу за умови відпрацювання в Україні 10 років після закінчення такого закладу вищої освіти.

4) тестування випускників закладів вищої освіти з метою їхнього призначення на посади в системі публічного управління. Слід передбачити не лише тестування на знання законодавства України, а й передбачити психологічне тестування на розвиток потенціалу людини, можливості постійного вдосконалення, рівня емоційного інтелекту тощо;

5) стажування в органах влади з метою визначення потенціалу розвитку особистості;

6) призначення на посаду;

7) раз на рік передбачити тестування знань, умінь, навичок, результатів діяльності, а також потенціалу розвитку особистості;

8) постійне підвищення кваліфікації кадрів тих осіб, які виявляють позитивний розвиток потенціалу, інноваційно виконують свої посадові обов'язки, виявляють знання й навички при вирішенні складних управлінських завдань. На нашу думку, після підвищення кваліфікації потрібно проводити співбесіду з працівником із метою визначення його кар'єрних амбіцій та формування разом із ним кар'єрного плану;

9) просування кар'єрними сходами з урахуванням особистих досягнень, знань, умінь і навичок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Деніел Белл. Китайська модель. Політична меритократія та межі демократії; пер. з англ. Олександр Дем'янчук. К.: Наш формат, 2017. 312 с.
2. Управление талантами: опыт бизнеса и государства. *Ward Howell Talent Equity Institute*. Москва, 2010. 60 с.
3. Chew Ernest C.T. and Edwin Lee A History of Singapore. Singapore: Oxford University Press, 1991. 442 p.

Пасічний В. А.

ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ДО РОЗВИТКУ БАЗИ ОПОДАТКУВАННЯ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Відповідно до Конституції та чинного законодавства України фінансовою основою місцевого самоврядування є доходи місцевих бюджетів.

Законом України «Про місцеве самоврядування» визначається, що держава фінансово підтримує місцеве самоврядування, гарантує органам місцевого самоврядування дохідну базу, достатню для забезпечення населення послугами на рівні мінімальних соціальних потреб, забезпечує збалансування місцевих бюджетів через передавання необхідних коштів

до відповідних місцевих бюджетів у вигляді дотацій та субвенцій відповідно до закону.

Така централізована система державної підтримки місцевих бюджетів не сприяє розвитку дієвих стимулів формування власної податкової бази органами місцевого самоврядування, що, своєю чергою, призводить до браку фінансових ресурсів і постійної залежності від центру, що суперечить сутності місцевого самоврядування та процесам децентралізації, які полягають у розбудові заможних, фінансово незалежних громад.

Розкриваючи поняття «незалежність», визначаємо, що під ним можна розуміти здатність самостійно вирішувати й ефективно впливати на будь-який процес, брати на себе відповідальність за ухвалення будь-яких рішень і доведення їх до потрібного результату.

Тобто місцеві громади, реалізуючи свою «фінансову незалежність», мають перетворитися зі статистів, що тільки й чекають на надходження коштів до місцевих бюджетів, на активних пошукачів фінансових ресурсів на своїх територіях, спроможних ефективно впливати на їх залучення для власних потреб.

Податковий кодекс України відносить до компетенції місцевих рад вирішення питань щодо встановлення місцевих податків. Реалізуючи таке право, ці органи зосереджуються на встановленні ставок цих податків і зборів. При цьому іншим складовим процесу – базі та об'єктам оподаткування – достатня увага не надається.

Традиційно вважається, що збором податкових надходжень мають займатись лише органи державної податкової служби, які здійснюють адміністрування податків та зборів на підставі інформації державних реєстрів, а також відомостей, що передаються відповідними радами.

Водночас, з різних причин така інформація про об'єкти та базу оподаткування є неповною, недостовірною або взагалі відсутня, що зменшує фактичні надходження до регіональних бюджетів за рахунок місцевих податків.

Саме тому органам місцевого самоврядування, що представляють інтереси всіх членів територіальних громад, потрібно більш активно долучатися до процесу формування й контролю стану бази оподаткування на власних територіях.

Наприклад, спільно з органами державної податкової служби на територіях курортних зон Генічеського, Голопристанського, Скадовського районів уживались заходи та опрацьовувалися питання щодо розширення кола платників туристичного збору відповідно за об'єктами відпочинку, завдяки чому приріст надходжень з туристичного збору до місцевих бюджетів збільшився більше ніж на половину порівняно з аналогічним періодом минулого року.

тис. грн.

Район	2016	2017	2018	9 місяці в 2018 року	9 місяці в 2019 року	Темп росту до факту 9 місяців 2018 року		Темп росту за період 2016 – 2018 років	
						%	(+/-)	%	(+/-)
ГЕНІЧЕСЬКИЙ	705,4	1221,9	612,0	1149,7	2095,0	182,2	945,3	228,5	906,6
ГОЛОПРИСТАНСЬКИЙ	526,0	642,9	004,7	830,9	2079,0	250,2	1248,1	191,0	478,7
СКАДОВСЬКИЙ	444,2	614,3	667,7	285,0	831,2	291,7	546,3	150,3	223,5
	1675,6	2479,1	284,4	2265,5	5005,2	220,9	2739,7	196,0	1608,8

Аналогічну роботу з розширення бази оподаткування слід проводити щодо самих нерухомих об'єктів відпочинку, право власності на які може бути не зареєстроване в Державних реєстрах, тобто такі об'єкти залишаються поза увагою процесу адміністрування податку на майно.

Те саме стосується земельних ділянок з метою розширення бази оподаткування плати за землю.

Щодо наповнення місцевих бюджетів за рахунок сплати єдиного податку, місцеві громади також можуть долучатися до функції контролю щодо того, чи зареєстрований платником єдиного податку член громади, який здійснює підприємницьку діяльність на території цієї громади.

Податковим законодавством передбачено, що розрахунок майнових податків (плати за землю та нерухомість) здійснюється органами державної податкової служби та скеровується на адресу платників у вигляді податкових повідомлень-рішень.

Ураховуючи, що кількість таких платників у Херсонській області становить понад сотню тисяч, податкові органи стикаються з проблемою несвоєчасного й неповного направлення повідомлень, що зменшує рівень сплати цих податків.

За таких обставин органи місцевого самоврядування можуть взяти на себе допоміжну функцію безпосереднього особистого вручення платникам – членам громад – податкових повідомлень-рішень із дальшим поверненням корінців про їх вручення до органів державної податкової служби для обліку.

Отже, з метою збільшення надходжень до власних бюджетів органам управління місцевими громадами потрібно більш активно долучатися до процесів, які можуть впливати на розширення бази оподаткування на власних територіях, а також усебічно сприяти доведенню до відома членів громад розуміння того, що податки, які вони сплачують до бюджету, будуть спрямовані саме на розвиток їхнього добробуту та їхніх родин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року (з доповненнями). [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/print1513150328432143>

Пашко Л. А.

**НАВЧАННЯ ЗА ТРЕНІНГОВОЮ ПРОГРАМОЮ «АКАДЕМІЯ
ЛІДЕРСТВА» ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ПОСАДОВИХ
ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
І ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД**

Започатковані Українською державою процеси децентралізації державної влади та реформування місцевого самоврядування потребують щоденного лідерства від кожної посадової особи, кожного депутата місцевих рад, кожного зацікавленого представника місцевого самоврядування. Це пріоритет сучасного етапу функціонування органів місцевого самоврядування та шляхетна місія управлінців усіх рівнів. Нехтування ними якої занадто дорого коштуватиме не лише державі і країні, а й українській громаді та кожному пересічному українцю.

Лідерство в місцевому самоврядуванні та державному управлінні загалом є нині багатоаспектним явищем і процесом, а проблеми ефективного лідерства потребують численних наукових досліджень з обов'язковим використанням отриманих результатів у щоденній управлінській практиці.

У контексті вищезазначеного лідерство в місцевому самоврядуванні потрібно офіційно визнати основою успішності процесів децентралізації

та реалізації започаткованих Українською державою стратегічних реформ, спрямованих на забезпечення гідних умов життя пересічним українцям.

У зв'язку з цим зрозуміло, що посадові особи місцевого самоврядування зобов'язані постійно розвивати й удосконалювати свою лідерську компетентність. Саме вона – основа їхнього реального лідерства, потрібного не лише для очолюваних ними колективів як творчих команд, а й для жителів громад – їхніх надійних союзників і партнерів, зацікавлених у взаємозацікавленій взаємодії задля вирішення їх нагальних проблем.

Потреба в керівниках-лідерах набуває характеру пріоритетного виклику, що пояснюється відчутною нестачею ресурсів, невдоволеністю громадян умовами життя та різницею в інтересах, програмних завданнях різних груп впливу на місцях. Центром має стати сучасний керівник місцевого рівня з принципово новою спрямованістю, стратегічним баченням, потребами, мотивацією на здобуття знань, умінь, навичок, досвіду, необхідних для здійснення щоденної ефективної та результативної лідерської діяльності на благо громади та її жителів.

Успішне вирішення цієї проблеми можливе за умови становлення сучасної динамічної, чутливої до потреб та викликів сьогодення системи лідерської освіти. Її основною метою має стати навчання посадових осіб місцевого самоврядування вчитися, тобто займатися результативним самоменеджментом упродовж усієї професійної діяльності в органі місцевого самоврядування.

Саме тому вважаємо, що настав час для офіційного визнання обов'язковості такої лідерської освіти всіх посадових осіб органів місцевого самоврядування. Така освіта має стати своєрідною «дорожньою картою» посилення їхнього професіоналізму й управлінської майстерності в щоденній діяльності здійснення дієво-результативної керівної діяльності, міжособистісної взаємодії, зворотного зв'язку. Успішне

вирішення цієї проблеми можливе за умови становлення сучасної динамічної чутливої до потреб і викликів сьогодення системи лідерської освіти посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Саме таке розуміння стане підґрунтям реалізації принципу співробітництва як основи демократизації системи державного управління. Це надзвичайно важливо, оскільки згідно з теорією демократії громадянин не може бути лише споживачем державних послуг, а держава не може вдовольнитися роллю надавача цих послуг. Нині має йтися про державу та громадян як рівноправних партнерів суспільного діалогу. Його обов'язковою складовою має стати ефективний та дієвий зворотний зв'язок, спрямований на досягнення спільного блага, спільного інтересу, що визначаються обопільно обома цими партнерами взаємодії, зворотного зв'язку у форматі «посадова особа – орган місцевого самоврядування – територіальна громада – громадянин» .

Це особливо важливо у нинішній період функціонування Української держави, оскільки покладені на посадових осіб та органи місцевого самоврядування сучасні завдання об'єктивують потребу пріоритетного формування керівника-лідера в системі підготовки, перепідготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації посадових осіб органів місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.

Основними принципами їхньої сучасної лідерської підготовки мають стати динамічність, інтенсивність, компактність, ефективність і результативність. Очевидно, що в цьому контексті варто вести мову про чітку диверсифікацію надання освітніх послуг «за запитом» та «за пропозицією». Така диверсифікація не лише активізуватиме участь слухачів у навчанні з обов'язковим перетворенням їх на зацікавлених суб'єктів навчального процесу, а й сприятиме усвідомленню кожним із

них потреби формування й дотримання власної навчальної «Дорожньої карти» формування ефективного лідера для місцевого самоврядування.

У цьому контексті заслуговує на увагу тренінгова програма «Академія лідерства», в основу якої покладено методологію та методику сучасного лідерства, розроблену Дж. Джексоном, експертом РЄ, радником колишнього прем'єр-міністра Великої Британії. Ця програма акцентує увагу на потребі оволодіння сучасними управлінськими інструментами, знайомить із кращими практиками ефективного управління ресурсами, містить механізми налагодження взаємозацікавленої взаємодії та зворотного зв'язку з громадою та розкриває «секрети» суттєвої активізації її потенціалу. Причому навчання за тренінговою програмою відбувається відповідно до трьох рівнів: I-й рівень – особистісне лідерство → II-й рівень – командне лідерство → III-й рівень – громадівське лідерство. І це логічно, адже без самоусвідомлення та самовдосконалення себе як лідера керівник ОМС не зможе стати й бути ефективним лідером ані для свого колективу підлеглих як команди однодумців-професіоналів, ані для жителів територіальної громади, без широкого залучення яких його результативність видається примарною та нереальною.

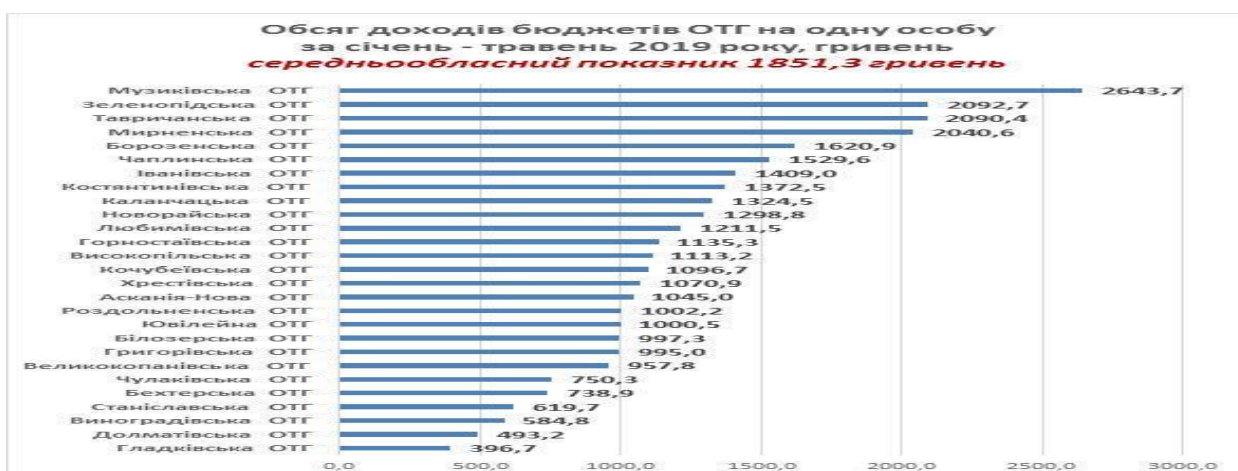
Нинішній процес децентралізації становить собою шанс для кожної посадової особи місцевого самоврядування стати лідером не лише для свого колективу ОМС, а й для територіальної громади. І такий шанс кожна посадова особа місцевого самоврядування не має права зневажити чи зігнорувати, адже такий шанс – це тест на професіоналізм і готовність служіння на благо громади, яка не лише повірила в посадовця, а й довірила йому задоволення своїх актуальних потреб.

Плющ Р. М., Оленковська Л. П.

**ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СПРОМОЖНИХ ГРОМАД
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ**

Результативність будь-якої реформи залежить від того, наскільки глибоко учасники процесу розуміють її суть і дотримуються встановлених правил і методик. Особливо це відчувається в процесі реалізації такої складної й багатогранної реформи, як децентралізація влади в Україні. Адже її стейкхолдерами є по суті всі українські громади. Однак традиційна українська звичка виокремлювати з нормативного поля зручні для сприйняття елементи призвела до того, що в Україні загалом і на Херсонщині зокрема реалізація першого етапу реформи – створення спроможних громад, здатних забезпечити увесь обсяг послуг, передбачених законами України, пройшла не під знаком спроможності, а під знаком добровільності, що стало причиною створення громад лише на основі добровільної згоди громади (інколи просто потреби зацікавлених осіб) без урахування економічних і навіть демографічних основ їх подальшого розвитку. Безумовно, цей процес має і об'єктивні причини: розмитість, невизначеність критеріїв спроможності дала змогу трактувати це по-різному і відповідно, по-перше, формувати таку конфігурацію громад, де чисельність населення є невиправдано низькою, а відтак громада матиме непідйомні видатки на утримання інфраструктури. По-друге – структура економіки багатьох громад на цьому етапі розвитку не має можливостей для створення значної кількості привабливих робочих місць. Особливо робочих місць, привабливих для молоді. Ускладнює ситуацію також політика уряду, який постійно змінює джерела надходжень місцевих бюджетів, їх обсяг і тим самим робить поняття

спроможності громад явищем з багатьма перемінними, а отже, майже непередбачуваним.

Так, якщо 2018 року за результатами 9 місяців межу середнього доходу на душу населення по області перетинало 11 громад, то тепер, після впровадження національної грошової оцінки земель, яка призвела до скорочення місцевих бюджетів орієнтовно на 30%, 2019 року за результатами 9 місяців її заледве досягають 4.

Характерно, що представники місцевого політикуму продовжують, як-от депутати Херсонської обласної ради, наполягати на принципі добровільності як ключовому.

Очевидно, що бажано через перемовини створити умови для приєднання громад, які ще не скористалися правом об'єднання, до тих, що вже створені, та надати їм спроможності через створення умов для підвищення концентрації ресурсів. Радикальним методом є виключення обласних рад із процесу погодження перспективних планів, що є складним, однак імовірним завданням.

Важливим кроком буде законодавче закріплення вимог до перспективних громад щодо спроможності, оскільки поняття «методика» представниками громад всерйоз не сприймається.

Також суттєвим елементом більш раціонального підходу до формування громад буде визначення повноважень громад для всіх утворених без винятків. Це стимулюватиме до формування оптимальної конфігурації громади. Установлено, що поки що не всі громади виконують покладені на них повноваження, а отже, жорсткий державний контроль створюватиме умови для розуміння повного обсягу завдань та імовірних видатків на їх виконання.

Лише поєднання принципів добровільності та доцільності сприятиме успішному виконанню цього етапу реформи. Важливим чинником для малих громад буде можливість міжмуніципального співробітництва, яке поки що використовується вкрай обмежено.

Поповиченко В. Ю., Сервецька Н. Ю.
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ
В УКРАЇНІ

Наближення держави до демократичних цінностей є неможливим без розвитку громадських ініціатив. Особливої актуальності останнім часом набуває проблема громадської участі в локальній політиці через неврахування позиції територіальної громади щодо важливих питань місцевого розвитку. Відсутність змін у практиці залучення громадськості до вирішення місцевих питань призводить до дальшого зниження якості місцевого управління й фактичного порушення принципів демократії.

Нині доводиться констатувати, що часто громадяни не задоволені рівнем якості виконання органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами своїх функцій. Про це свідчить зростання кількості повідомлень до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо порушення прав органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами більше ніж удвічі. Найбільше їх зростання

спостерігалось в Київській (учетверо), Вінницькій, Луганській та Черкаській (утричі) областях. Зростає кількість повідомлень, пов'язаних із діями або бездіяльністю державних адміністрацій та їх посадових осіб (1618 проти 1574 за рік). Найбільше надійшло таких звернень з Одеської, Київської та Львівської областей [1].

Досить низько громадяни України оцінюють і свої можливості впливати на ухвалення рішень влади. За результатами моніторингу громадської думки, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова, сприяння влади у створенні можливостей для впливу суспільства на її дії громадяни оцінили найнижчим балом – у 2,17 за п'ятибальною шкалою, спроможність впливати на центральну владу опитані оцінили в 1,51 балу, на місцеву владу – у 1,68 [2].

Отже, найбільш відчутною для громадян є здатність брати участь у розв'язанні місцевих проблем і забезпеченні ефективної реалізації громадських ініціатив саме на місцевому рівні. Сучасна практика впровадження форм локальної демократії не забезпечує інституціям громадянського суспільства вирішальної ролі у виробленні муніципальної політики.

Слабкість громадських ініціатив на місцевому рівні має такі причини: соціальна інертність організацій громадянського суспільства; недосконалість правового забезпечення реалізації громадських ініціатив на місцевому рівні; відсутність розуміння керівництва міських рад залучати представників громадськості до співуправління та ухвалення рішень, які безпосередньо стосуються громадян.

Третій сектор переважно демонструє незацікавленість до участі в розвитку муніципальної політики. Так, у Херсонській області з кількох сотень зареєстрованих громадських організацій реально активними визнаються лише 53, тобто близько 9,5%.

Не використовують повним обсягом свої можливості й органи самоорганізації населення. Більшість органів самоорганізації населення в українських реаліях свідомо обмежують власну діяльність лише проблемами житлово-комунального господарства, благоустрою території та соціального захисту, не порушуючи питань політичного характеру.

Водночас, слід відзначити й позитивний досвід участі активної громадськості у розв'язанні проблем місцевого значення та реалізації своїх ініціатив. У багатьох регіонах створюються коаліції громадських об'єднань. Наприклад, Фонд розвитку м. Миколаєва реалізує проект з укріплення партнерства між владою, бізнесовими структурами та громадським сектором у сфері розвитку механізмів соціального інвестування та проведення конкурсу щодо розв'язання пріоритетних проблем міста. Меморандум про розвиток соціальних інвестицій підписали міста Миколаїв, Вознесенськ та Новий Буг.

Крім того, потрібно зазначити, що практика взаємодії місцевої влади з організаціями громадянського суспільства залишається ще досить обмеженою. Нині існують проблеми правового забезпечення реалізації громадських ініціатив на місцевому рівні. Також сучасна практика впровадження форм локальної демократії не забезпечує інституціям громадянського суспільства вирішальної ролі у виробленні муніципальної політики.

Слабкість громадських ініціатив на місцевому рівні, на нашу думку, має такі причини:

- соціальна інертність організацій громадянського суспільства;
- недосконалість правового забезпечення реалізації громадських ініціатив на місцевому рівні;
- небажання місцевих рад ухвалювати з громадськістю спільні рішення.

Наявність тенденцій нехтування громадських ініціатив місцевою владою свідчить про потребу посилити державні механізми залучення громадян до управління місцевими справами. Ураховуючи свідоме блокування місцевими радами розвитку локального законодавства у сфері громадських ініціатив, доцільно передбачити в українському законодавстві норми, які б регулювали: обов'язок місцевих рад затверджувати статути територіальних громад та інших локальних нормативних актів; відповідальність за маніпулювання інститутами локальної демократії, зокрема за фальсифікацію громадських слухань, заборону участі в роботі постійних та тимчасових комісій тощо.

Для підвищення рівня соціальної мобілізації місцевих громад держава має стати активним учасником у спільних проектах із розвитку партнерства між громадськими організаціями, органами місцевого самоврядування й громадою у сфері надання послуг. Небажання органів місцевої влади усвідомити суспільну значущість громадських ініціатив потребує впровадження моніторингу дотримання законодавства з питань забезпечення права громади на реалізацію механізмів прямої демократії та притягнення до відповідальності посадових осіб за його порушення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Інформація про звернення громадян до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у 2017 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // http://www.ombudsman.kiev.ua/Zvernenia_frame.htm
2. Дослідження соціологічної служби Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://razumkov.org.ua/poll.php?poll_id=174
3. Матеріали до конференції «Взаємодія громадянського суспільства та влади на місцевому рівні» (Львів, 21–22 квіт. 2017 р.) / Лабораторія законодавчих ініціатив. – Львів, 2017. – С. 18–23.

Присяжнюк О. В.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Однією з умов реформування територіальної організації влади в Україні є створення об'єднаних територіальних громад і передання їм самоврядних повноважень. Для виконання ними своїх повноважень зокрема існує потреба у створенні центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАПів), однак динаміка їх створення не дозволяє говорити про швидкість цього процесу. Згідно зі Звітом про розвиток мережі центрів надання адміністративних послуг за I півріччя 2019 року Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України [1, с. 5] стрімке зростання загальної кількості центрів відбувалося впродовж 2012-2013 років. Це можна схарактеризувати суто формальним утворенням відповідних підрозділів при місцевих державних адміністраціях. Причому, як зазначають дослідники, коштів на це фактично не виділялося, умови їх функціонування були не зовсім задовільні й підтримувалося за рахунок того, що їх було утворено на базі дозвільних центрів, які там уже працювали [2].

У вищевказаному Звіті можна побачити, що із загальної кількості ЦНАПів в Україні (796) в об'єднаних територіальних громадах їх створено всього 16% (168) [1]. Для прикладу: у Миколаївській області при ОТГ створено всього один центр надання адміністративних послуг, у сусідній Одеській області їх функціонує чотири, у Херсонській – два, а максимальна кількість у Чернігівській області – одинадцять. Це свідчить про недостатнє задоволення потреб в адміністративних послугах на найнижчому рівні та можна пояснити тим, що після утворення ОТГ отримують достатньо широкі повноваження. При цьому вони беруться за

нагальні проблеми, серед яких можна назвати ремонт доріг, ремонт закладів освіти та охорони здоров'я, налагодження водопостачання та вуличного освітлення тощо.

Тобто фактично об'єднані територіальні громади беруться за вирішення комунальних проблем, яких наразі доволі багато, а питання надання адміністративних послуг усувається на другий план. Крім того, серед наявних проблем можна назвати наявність у невеликих населених пунктах будівель, які не відповідають повним обсягом вимогам, що висуваються до створення ЦНАПу. До того ж фіксуємо брак кваліфікованих спеціалістів, які могли б працювати адміністраторами, та слабке технічне забезпечення й складність доступу до мережі Інтернет. З приводу цього можна навести дані зі Звіту про розвиток мережі центрів надання адміністративних послуг, у якому вказано про дуже низький рівень «електронізації» ЦНАПів загалом в Україні:

- онлайн-консультування – 13%;
- надання електронних адміністративних послуг – 27%;
- організація електронних черг – 19%;
- забезпечення електронного документообігу – 34%;
- попередній електронний запис споживачів адміністративних послуг – 11% [1, с. 10].

Через це місцевим жителям за послугою потрібно звертатись у ті самі ЦНАПи при місцевих адміністраціях. Якщо сюди ще додати низький рівень поінформованості громадян, то можна констатувати гальмування реформи на цьому етапі.

На нашу думку, для вирішення вищезазначеної низки проблем можна оптимізувати чинний в Україні механізм надання адміністративних послуг через закріплення в Законі «Про адміністративні послуги» такого:

– створення в містах районного значення та, за можливістю, у селищах міського типу, територіальних підрозділів ЦНАПів місцевих державних адміністрацій з метою виконання ними функцій фронт-офісу, безпосереднього контакту з громадянами, прийому заяв і супутніх документів, надання довідкової інформації тощо;

– організація роботи територіальних підрозділів ЦНАП як інформаційно-комунікаційних осередків та облаштування місць для вільного доступу до мережі Інтернет, отримання консультацій з питань надання адміністративних послуг, забезпечення можливості отримання супутніх послуг (за типом центрів громад у Грузії);

– організація роботи мобільних центрів надання адміністративних послуг (тобто таких, що містяться у транспортних засобах), які будуть виконувати функції територіальних підрозділів ЦНАПів, періодично виїжджаючи до сіл, селищ, віддалених населених пунктів;

– у населених пунктах (об'єднаних територіальних громадах) створення ЦНАПів або територіального підрозділу ЦНАПу лише за умов можливості забезпечити їх належне функціонування та якісне надання адміністративних послуг населенню;

– можливість або неможливість якісно надавати адміністративні послуги, на нашу думку, можна визначати документом на кшталт Єдиних вимог (Стандарту) до якості обслуговування відвідувачів центрів надання адміністративних послуг [1], що вироблені Міністерством економічного розвитку і торгівлі України; крім того, такий документ має бути ухвалено не як рекомендація, а як реально чинна норма та критерій доцільності чи або недоцільності створення ЦНАПів.

Отже, сьогодні назріло нагальне питання щодо ухвалення загального нормативно-правового акта, який би зміг стати програмним документом

для оптимізації механізму надання адміністративних послуг і дальшого його вдосконалення.

Загалом ухвалення типового переліку адміністративних послуг мало б призвести до позитивних результатів, оскільки наразі велике розмаїття переліків, які центри надання адміністративних послуг визначають на власний розсуд. Через це споживачам дуже важко іноді встановити, за якою послугою можна звертатись до них, а з якими питаннями – до інших органів влади. Та й загалом низький рівень обізнаності населення характеризується тим, що іноді громадяни просто не знають, який саме орган влади може надати їх потрібну послугу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Звіт про розвиток мережі Центрів надання адміністративних послуг за I півріччя 2019 року [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=f344936a-5eb0-482d-ae5a-4575bf03e91a&tag=InformatsiiniTaAnalitichniMaterialiZPitanStvorenniaTsentrivNadanniaAdministrativnikhPoslugDokumentu>
2. Козюра І. Процеси децентралізації у сфері надання адміністративних послуг / І. Козюра // Теоретичні та прикладні питання державотворення. – 2018. – Вип. 22. – С. 132-139.

Приходько О. О., Чудновцева А. П.

ДІЛОВИЙ ПОРТРЕТ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Висока кваліфікація, професійні та моральні якості державних службовців є одним із найважливіших чинників утвердження громадянського суспільства, побудови демократичної держави, створення ефективної системи державного управління, що відповідає стандартам правової держави. Тому ефективне функціонування системи державної служби не можливе без дотримання стандартів етичної поведінки та культури.

Дослідження портрета державного службовця здійснювали: Ганна Барановська, Сергій Білорусов, Тетяна Василевська, Наталія Гончарук, Іван Лопушинський, Геннадій Марушевський, Володимир Саламатов, Інна Сурай та ін. Проте інформація у світі динамічно змінюється, і тому ця тема є досі актуальною та потребує дальшого дослідження.

У процесі побудови правової, демократичної, соціальної держави зростає значущість діяльності державних службовців. Метою змін у державному управлінні є становлення професійних, високоефективних, стабільних і авторитетних владних інститутів, діяльність яких базується на моральних і професійно-етичних якостях державного службовця, та чітких і принципових нормах національного законодавства.

Викремлюють три групи моральних та етичних вимог, що висуваються до державних службовців:

1. Комунікабельність. Ця вимога визначається тим, що сьогодні в структурі професійної діяльності чиновників зростає обсяг спілкування. Важливим тут є те, що спілкування не лише зростає кількісно, але і стає різноманітнішим, різнохарактерним, у нього включаються нові верстви населення, які різняться інтересами, соціальним статусом, рівнем прибутків тощо. Чиновникові мають бути властиві такі якості, як комунікативність, відкритість, повага до чужої думки, уміння слухати і чути, стриманість, тактовність, вихованість, володіння словом, уміння себе подати.

2. Дисциплінованість, що характеризується уважністю, сумлінністю, пунктуальністю, педантичністю і законослухняністю державного службовця.

3. Здатність існування в умовах «ефекту акваріуму». Ця вимога продиктована особливим становищем державного службовця в суспільстві: до нього прикута загострена увага людей (навіть до його

особистого життя). З цього виходить, що державна служба – це не лише професія, але і спосіб життя.

Стриманість, аскетизм, відчуття відповідальності за відступ від стандартів, особиста поведінка – це ті якості чиновника, що впливають на думку населення про державу.

Сьогодні культуру поведінки державного службовця закріплено в нормативно-правових актах України. Так, статтею 5 Закону України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 3723-ХІІ визначено, що державний службовець мусить [5]:

- не допускати дій та вчинків, що можуть зашкодити інтересам державної служби чи негативно вплинути на репутацію державного службовця;
- сумлінно виконувати свої службові обов'язки;
- шанобливо ставитися до громадян, керівників і співробітників, дотримуватися високої культури спілкування.

2018 року Херсонським обласним центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій було проведено соціологічне опитування 1154 державних службовців, переважно керівників середньої та нижчої ланки. Найвищий рейтинг серед 15 якостей отримав професіоналізм (перевагу йому надали 44,4% респондентів), на другому місці – компетентність (33,3%), далі йдуть освіченість (23,7%), чутність (21,9%), порядність (20,9%) [2].

Теоретичний аналіз найбільш суттєвих якостей, що утворюють діловий портрет сучасного ефективного державного службовця, показує, що ними є відповідальність, чесність, працьовитість, відданість справі, лідерські якості.

У ході дослідження виявлено потребу державного службовця

відповідати професійним вимогам і володіти відповідними здібностями, уміннями й навичками. Аналітично мислити, ухвалювати правильні рішення, вирішувати нестандартні проблеми – це важливі здібності, якими має володіти державний службовець для ефективної діяльності.

Державний службовець має поліпшувати свої уміння, знання й навички відповідно до функцій та завдань займаної посади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білорусов С. Розвиток професіоналізму та визначення ділових якостей державних службовців / С. Білорусов // Вісн. держ. служби України. – 2005. – № 1. – С. 32-36
2. Василевська Т. Е. Етика державного управління : підручник / Т.Е. Василевська, В. О. Саламатов, Г. Б. Марушевський ; за заг. ред. Т.Е. Василевської. – К. : НАДУ, 2015. – 204 с.
3. Василевська Т. Е. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів : навч.- метод. матеріали / Т. Е. Василевська ; уклад. О.М. Руденко. – К. : НАДУ, 2013. – 76 с.
4. Гончарук Н., Портрет керівника в державному управлінні: соціально-психологічний аспект / І. Сурай // Вісник НАДУ. – 2010. – 9 с.
5. Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 3723-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2015.

Радченко О. В., Шестаковська Т. Л.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Сучасна державна політика регулювання земельних відносин в Україні є важливим чинником забезпечення результативності реалізації різних суспільно-політичних та економічних реформ в Україні, що впливає на якість людської культури й суспільного устрою в державі, забезпечення раціонального освоєння її природо-ресурсного потенціалу. До сьогодні в Україні відсутній системно-функціональний підхід до реформування земельних відносин, нормативно-правова база у цій сфері відрізняється фрагментарністю й незбалансованістю. Вітчизняне

законодавство у сфері нормативно-правового регулювання земельних відносин є неузгодженим і не враховує нагальних потреб суспільства в умовах децентралізації. Саме недосконалість механізму державного регулювання земельних відносин та відсутність стратегічного плану його реформування загострили природо-ресурсні проблеми щодо забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору та держави і її регіонів зокрема.

Питання децентралізації повноважень у сфері земельних відносин відбито в Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. У ній представлено нагальні проблеми розвитку місцевого самоврядування, а саме – невирішеність питань у сфері земельних відносин. Як результат проведеного дослідження було систематизовано ключові проблеми у сфері державного управління земельними відносинами в умовах децентралізації. Насамперед це: відсутність у територіальних громадах земельних ресурсів, що потрібні для їх розвитку; покладення на Держгеокадастр розпорядчих і контрольних функцій, що призводить до розгортання конфліктів інтересів та стимулювання корупційних механізмів; неузгодженість законодавчих норм у різних нормативно-правових актах; наявність значної кількості земель, які мають невизначений правовий статус; відсутність у державному земельному кадастрі відомостей про значну кількість земельних ділянок, право на які набуто раніше за чинним на той час законодавством [1].

Для розв'язання комплексу таких проблем на рівні держави було запропоновано надати органам місцевого самоврядування базового рівня повноваження у вирішенні питань забудови (надання дозволів на будівництво, відведення земельних ділянок), визначення матеріальної основи місцевого самоврядування майна, насамперед землі, що перебуває у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, необхідної бази

оподаткування та ін. Тобто для ефективної реалізації задекларованого державою напрямку на децентралізації влади потрібно розробити такий механізм державної політики регулювання земельних відносин, за якого територіальні громади будуть самостійно, без зайвого втручання інших державних органів чи їх посадових осіб вирішувати спільно з жителями громад важливі для них питання, зокрема й щодо розпорядження земельними ресурсами на підвідомчій їм території [2-3].

З метою нейтралізації дій тіньового ринку продажу землі в Україні, налагодження прозорих взаємних відносин між власниками паїв та тими, хто є потенційними покупцями або орендарями, слід розробити чіткий механізм та його інструментарій, ґрунтуючись на потребах аграрного сектору. Для цього пропонуємо створити в Україні іпотечну установу, діяльність якої має бути орієнтована на викуп сільськогосподарської землі у громадян (власників паїв), якщо ті не хочуть її продавати чинним орендарям або громадам. Така установа має також викупувати сільськогосподарську землю в юридичних осіб, що брали в іноземних банків кредити для купівлі землі, і вони або виходять з бізнесу, або компанія (власник землі) стала банкрутом. Паралельно із запуском ринку землі варто створити загальноукраїнську регіональну біржу з інвестиційних проєктів в аграрному секторі, метою якої є зацікавлення інвесторів та диверсифікація проєктів.

Відтак зауважимо, що формування механізму реалізації державної політики регулювання земельних відносин в Україні на комплексних інтеграційних засадах дозволить: а) вирішити більшість проблем у цій сфері, а також створить прозорі, стабільно діючі, ефективні механізми державного регулювання земельних відносин в умовах децентралізації; б) сприяти значному зниженню корупційних ризиків і порушень законних прав й інтересів учасників земельних відносин; в) сформувати інвестиційно-привабливий клімат при плануванні та забудові територій;

- г) створити сучасну інтегровану систему органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з управління земельними ресурсами;
- д) удосконалити економічні і правові відносини власності, адаптувати нормативно-правове регулювання в цій сфері до вимог країн ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мушак О. Після відкриття ринку землі 1 га коштуватиме \$2 тис. – прогноз. URL: <https://agropolit.com/news/13515-pislya-vidkrittuya-rinku-zemli-1-ga-zemli-koshtuvatime-2-tis--ekspert>
2. Третяк А. Напрями формування державної земельної політики, або зміна пріоритетів земельної реформи. *Землевпорядний вісник*. 2008. № 1. С. 21-33.
3. Щурик М. В. Збереження та охорона земель як ключові передумови їх поліпшення. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Сер. : Економіка. 2017. Вип. 1. С. 61-66.

Романовський О. О., Сусоров Ю. С.

ПРОБЛЕМА ЗАХИСТУ ВІД МАНІПУЛЯЦІЙ МАСМЕДІА

«Ми потрапили у важкий, перехідний період. Такі періоди завжди супроводжуються трагічними вибухами і жорстокістю, війнами, гангстеризмом, революціями. Сучасна криза охопила всю культуру нового часу – мистецтво і науку, філософію і релігію, етику і право, форми соціально-економічної, політичної та сімейної організації, образ життя та думки. Він знаменує завершення певної епохи», – писав на початку ХХ століття Пітирим Сорокін [1, с. 312].

На думку Сорокіна, справа йде до виникнення більш високих типів суспільства і культури, у межах яких відбудеться переоцінка основних цінностей, радикально зміниться поведінка і світорозуміння людей, будуть оновлені застарілі форми. Розв'язання криз «завжди було заміною видимих коренів наявної матеріальної культури ідеалістичним коренем, у кінцевому підсумку – у заміні спадної культури більш розвинутою і духовною культурою» [там само, с. 321-322]; «Відокремлення духовності

від повноти життя призвело до того, що матеріальність стала панувати над людським життям» [2, с. 451].

Нині внаслідок стрімкого розвитку інформаційного суспільства зростає і змінюється роль інформації в житті людей. Значна частина валового внутрішнього продукту – це невід’ємна складова інформаційних комунікацій, продуктів і послуг. Як наслідок, формується глобальне інформаційне суспільство, що забезпечує ефективну інформаційну взаємодію людей, їхній доступ до світових інформаційних ресурсів, за допомогою яких стає простіше задовольняти соціальні й особистісні потреби [3 с. 40].

Інформаційні технології – багатогранні і можуть бути використані як для будівництва, так і для руйнації, і там, і там використовуючи маніпуляцію суспільною свідомістю.

Західні дослідники вважають маніпуляцію загрозою демократії. Так, Д. Белл наголошує, що доступ до інформації є умовою свободи [4, с. 335], оскільки практика є такою, що маніпуляція іноді просто необхідна – наприклад, щоб не сіяти паніку серед населення. Політика не може обійтися без маніпулювання суспільною свідомістю навіть у демократичному суспільстві, не кажучи вже про суспільство, що демократизується. У демократичних країнах інформаційні механізми застосовуються для непомітного управління суспільством, за якого останнє може думати, що саме ухвалює рішення, обирає тих, хто здійснює владу і їх контролює. Насправді ж масмедіа «...цікавить не дійсність як така, а те, як цю дійсність бачать інші. Тому те, що відбувається, і його причини мають бути такими, щоб задовольнити вимоги масмедіа. Масмедіа інформують не про те, що відбувається, а про те, що інші вважають важливим» [5, с. 36]. Інакше кажучи, відбувається маніпуляція – приховане управління політичною свідомістю та поведінкою людини, що

ґрунтується на ірраціональності та формуванні хибних висновків з метою примусити особу до дій або бездіяльності всупереч її власним інтересам.

Чим менший ступінь обізнаності має людина, тим легше нею маніпулювати. Об'єктом найбільших політичних маніпуляцій часто стають люди, які виключені з політичного процесу. Таке явище називається «політична бідність» (цей термін уперше використав Дж. Бохман, і означає він нездатність деяких груп громадян брати участь у демократичному процесі, що робить їх вразливими перед наслідками рішень, які ухвалює влада). На думку Бохмана, поріг «політичної бідності» залежить від здатності-нездатності певної групи ініціювати обговорення суспільних проблем, що зачіпають її інтереси [6, с. 20]. Отже, зменшення градусу політичного (і не тільки) маніпулювання залежить також від скорочення рівня «політичної бідності».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Sorokin P. The Crisis of our Age. NY, 1956.
2. Бердяев Н.А. Философия свободного духа. – М.: Республика, 1994.
3. Антонина Новоструева // Власть – 2013.-№2- С. 38-42.
4. Белл Д. Социальные рамки информационного общества /Д.Белл// Новая технократическая волна на Западе. – М., 1986. – С. 330-342.
5. Больц Н. Азбука медиа /Норберт Больц. – М.: «Европа», 2011.
6. О.Кондратець. Ризики українського суспільства //Віче. – К.: ВРУ. – 2009. -№17. – С. 19-21.

Семенченко М. Ф.

УХВАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ В РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Соціально-політичні зміни, що відбуваються сьогодні в українському суспільстві, передусім мають бути спрямовані на трансформацію у сфері організації та побудови владних структур.

Розвиток суспільства неможливий без створення відповідних умов, якими, поряд з іншими, є формування структури органів держави та їх діяльність відповідно до принципів демократії.

Особливе місце у цій системі посідає інститут місцевого самоврядування. Конституція України проголошує, що носієм суверенітету та єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування [1]. Тобто, політичним гаслом сьогодення має стати розвиток держави через становлення ефективного місцевого самоврядування в інтересах кожного українського громадянина.

Розвиненість місцевого самоврядування як інституту публічної влади, дозволяє громадам (об'єднанням громадян) самостійно вирішувати питання місцевого рівня відповідно до Конституції та законів України та ухвалювати політичні рішення органами місцевого самоврядування в інтересах територіальних громад.

Політичне рішення – це політична дія інформованого суб'єкта влади для реалізації певної мети, що передбачає оптимізацію зовнішніх і внутрішніх умов функціонування цього суб'єкта і визначення перспектив його дальшого розвитку [2, с. 576]. Цей акт здійснюється суб'єктами політичного процесу і в ньому, на основі аналізу інформації, наявних інтересів, потреб, можливостей їх задоволення формуються завдання, обов'язкові для членів цієї соціальної спільноти. Політичні рішення націлено на організацію практичної діяльності заради досягнення певної мети, на узгодження функціонування окремих ланок соціальної системи. За своєю структурою політичне рішення повинне залежати від його зв'язку з перебігом політичного процесу і особливостями політичної системи, оскільки вироблення і здійснення політичних управлінських рішень – це необхідна умова для розвитку суспільства.

У той же час, рішення слід розуміти як процес у якому елементи структури, що розвиваються послідовно, передають нагромаджену інформацію один одному. Управлінське рішення є важливим елементом політичної діяльності і не може знаходитись у статичному стані. Воно – це результат попередніх дій, що створили проблему, на яку спрямоване рішення. Рішення є джерелом послідовних дій дальшого розвитку політичного процесу, тобто рішення – це можливий пункт переломлення подій.

При оцінці рішень органів місцевого самоврядування слід урахувати, що всяке нове рішення формується і відпрацьовується не тільки під впливом нових потреб, що виникають, але й під впливом раніше ухвалених рішень. Зі свого боку, ухвалення нового рішення припускає певною мірою характеристику майбутніх управлінських рішень. Можна сказати, що кожне рішення логічно впливає із попереднього і передбачає майбутнє. Після певного часу в системі «нагромаджується» багато рішень, кожне з них регламентує окрему сторону комплексної проблеми і оптимального функціонування та розвитку системи. Різним може бути й ступінь реалізації ухвалених рішень. У такому разі вважається необхідним періодичний перегляд управлінських рішень.

Управлінські рішення мають певні ознаки. По-перше, вони повинні виражати волю та інтереси населення територіальної громади. По-друге, вони ухвалюються органом місцевого самоврядування, що наділяється певними повноваженнями. По-третє, вони мають обов'язкову силу для тих кому адресовані.

Рішення ухвалюються в тому разі коли виявлена та чи інша суспільна проблема або виникла проблемна ситуація; коли ситуація в територіальній громаді знаходиться в такому стані, що виникає потреба змін, оскільки збереження такого стану не сприяє її розвитку та успішному

функціонуванню. Важливо при цьому дотримуватися інтересів загальних і особистих, ураховуючи характер диференціації різних соціальних верств та їх неоднорідність. Тобто, управлінське рішення є, насамперед, акт, що виражає не тільки волевиявлення та наміри людей, а й їхні інтереси і потреби, що впливають з сьогоденних потреб розвитку територіальної громади. Компонентами управлінського рішення є не тільки ясно і чітко сформульовані цілі і завдання, але й вказівки на основні засоби їх практичного здійснення, матеріальні та фінансові ресурси, що потрібні для реалізації рішення. Отже, управлінське рішення є форма, у якій знаходить своє завершення рух як суперечливих інтересів, так і інтересів, що збігаються.

Таким чином, виявлення інтересів в управлінському рішенні на тій чи іншій стадії – розроблення, ухвалення чи реалізації – є суспільною потребою, як у плані формування сутності рішення, упевненості у тому, що воно правильне, так і в плані контролю захисту територіальної громади від необміркованих, неправильних рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України – К.: Парламентське видавництво, 1996.
2. «Політологічний енциклопедичний словник», 2004, За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка, К.: Генеза, 736с.
3. Семенченко Ф.Г.. Щодо критеріїв оцінки ефективності політичної діяльності // Гілея: Науковий вісник. – К.: «Видавництво «Гілея», 2019. – Вип. 145 (№6). Ч. 3. Політичні науки. – С. 96-99.

Семенченко Ф. Г., Позняков В. А.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Організація і розвиток місцевого самоврядування в Україні є одним із найважливіших напрямків стратегії державного управління, що

передбачає функціонування демократичної держави і міцність громадських інститутів. Загальносистемними пріоритетами місцевого самоврядування є реальна професіоналізація служби в органах місцевого самоврядування, сутність якої полягає у виробленні такої системи управління людськими ресурсами в органах місцевого самоврядування, що б забезпечила якісне управління персоналом через постійне оновлення структури, змісту і технологій цього процесу відповідно до потреб громади та створила б належні умови для розкриття особистості в професійній діяльності. Потрібне теоретичне осмислення цього процесу, виявлення й аналіз умов функціонування системи професіоналізації.

Як показує аналіз наукової літератури, питання професіоналізації стосується ефективності професійного навчання, діяльності працівників органів влади, правового забезпечення професійної служби в органах місцевого самоврядування. Слід виокремити праці таких вітчизняних науковців, як О. Зінченко, І. Лопушинський, І. Нинюк, М. Севтунов, В. Сороко, О. Оболенський та ін. Так, В. Сороко торкається проблеми підготовки фахівців з місцевого самоврядування, О. Зінченко досліджує складові професіоналізації посадових осіб місцевого самоврядування, О. Оболенський розглядає питання професіоналізації як системи взаємопов'язаних та взаємозумовлених соціальних інститутів, що забезпечує формування та розвиток особи тощо [4, с. 23].

Метою професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування є досягнення певних цілей, що передбачають правові, організаційні, психологічні аспекти, притаманні як усьому процесу служби в органах місцевого самоврядування загалом, так і конкретним особливостям кожної із складових системи професіоналізації [1, с. 18].

Ефективність процесу професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування залежить від того, наскільки мета органу влади і мета

працівника органу місцевого самоврядування збігаються. Саме мета дозволяє визначити склад функцій системи професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування. Важливо зазначити, що функції професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування не є тотожними функціям органів місцевого самоврядування, оскільки функції професіоналізації мають забезпечити умови діяльності посадової особи органу влади. Тобто під час визначення функцій професіоналізації доцільно зважати на функції управління персоналом, де об'єктом є посадова особа, на яку націлено ці функції.

На думку Н. Колісніченко та Г. Стойкової, професіоналізація державної служби передбачає чотири основні функції: адаптацію до вимог зовнішнього середовища; досягнення мети в процесі професійної діяльності; інтеграцію, тобто впорядкування й підтримку внутрішньої єдності системи органів влади; підтримку цінностей системи державного управління за рахунок розвитку мотивації соціальних суб'єктів, формування і підтримки професійної культури [3]. Згідно з цим підходом система професіоналізації розглядається як відкрита система, що має координувати свою діяльність з урахуванням змін у зовнішньому середовищі, єдності з елементами системи державного управління, розвитку мотиваційних заходів соціальних суб'єктів. У зв'язку з цим можна визначити основні напрямки вдосконалення служби в органах місцевого самоврядування [2, с. 270]:

- забезпечення комплексного вирішення завдань якісного планування й ефективного використання кадрового потенціалу на основі управління всіма компонентами людського чиннику;
- забезпечення соціальних гарантій посадових осіб місцевого самоврядування;

- перехід від переважно адміністративно-командних методів управління кадрами до демократичних;
- укріплення кадрових служб кваліфікованими спеціалістами;
- науково-методичне забезпечення кадрових служб.

Таким чином, процес професіоналізації і є тією рушійною силою професійного розвитку публічної влади, завдяки якій досягається економічна й політична стабільність, відбувається прийняття і дотримання європейських цінностей розвитку громадянського суспільства. Нехтування питаннями професіоналізації є неприпустимим і може призводити до зниження авторитету органів державної влади й органів місцевого самоврядування, що виявляється у формалізації суспільновладних відносин та низькій якості надання публічних послуг населенню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Балух Д.В. Управління державною службою в Україні: автореф. дис. канд. юр. наук.: 12.00.07 / Д.В. Балух. – Одеса, 2009.
2. Організація публічної служби в Україні: моногр. / В.С. Куйбіда, О.В. Хорошенко. – Кам'янець-Подільський: видавець ПП Звойленко Д.Г., 2016.
3. Колісніченко, Н. М. Особливості професіоналізації державних службовців: етапи, стадії, підходи / Н. М. Колісніченко, Г. Г. Стойкова. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.
4. Оболенський О. Професіоналізація державної служби та служби в органах місцевого самоврядування / О. Оболенський, В. Сороко // Вісник державної служби України. – 2005. – № 1.

Сисоєнко І. А., Гром Т. А.

ОЦІНКА ВИКОНАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ

Важливу роль у формуванні бюджетної політики та організації бюджетного процесу відіграє міжбюджетне регулювання, метою якого є забезпечення відповідності повноважень на здійснення видатків,

закріплених законодавчими актами за бюджетами, та фінансових ресурсів, які мають забезпечувати виконання цих повноважень [1].

Звернемося до аналізу вже завершеного 2018 бюджетного року. Так, 2018 року до місцевих бюджетів було передбачено спрямувати 41 вид дотацій та субвенцій. Також було передбачено 1 вид реверсної дотації з місцевих до Державного бюджету. Із загального фонду Державного було передбачено 30 субвенцій та 5 видів дотацій. Зі спеціального – 6 [2].

Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» обсяг видатків на здійснення міжбюджетних трансфертів заплановано на рівні 305 млрд. грн. З них близько 95% належить видаткам на фінансування трансфертів із загального фонду Державного бюджету і лише близько 5% – трансфертам, профінансованим за рахунок спеціального фонду [3].

Щодо виконання трансфертів загального фонду інформація в розрізі планових, фактичних видатків й рівня освоєння коштів представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

Склад та виконання трансфертів загального фонду Державного бюджету в 2018 році [2]

Назва трансферту	Розпис, млрд. грн.	Запланована частка, %	Касові видатки, млрд. грн.	Фактична частка, %	Рівень освоєння коштів, %
Базова дотація	8,2	2,9	8,2	2,9	100
Субвенції соціального значення	127	44	125	44	98
Інші субвенції за загальним фондом	153	53	152	53	99
Усього трансфертів за загальним фондом	288	100	285	100	99

Рівень виконання трансфертів за загальним фондом Державного бюджету характеризувався достатньо високим значенням – 99%. При цьому обсяги базової дотації було повністю профінансовано та

використано (8,2 млрд. грн.) 2018 року. Значні обсяги видатків здійснювалися на субвенції соціального значення.

Так, запланований обсяг трансфертів соціального спрямування становив 127 млрд. грн., фактичний – 125 млрд. грн. Рівень виконання субвенцій соціального значення також був високим – 98%, а їх частка в обсязі трансфертів за загальним фондом Державного бюджету становила близько 44%. Щодо інших трансфертів загального фонду Державного бюджету, то їх фактичний обсяг становив 152 млрд. грн., або 99% від запланованих видатків.

Заплановані та фактично освоєні обсяги коштів субвенцій за спеціальним фондом Державного бюджету 2018 року можна проаналізувати даними таблиці 2.

Таблиця 2

Виконання субвенцій за спеціальним фондом Державного бюджету
2018 року, млн. грн. [2]

Вид трансферту	Розпис на рік	Касові видатки	Рівень освоєння коштів, %
Субвенція на реформування регіональних систем охорони здоров'я	1746	827	47
Субвенція на різницю в тарифах	1000	978	98
Субвенція на відновлення України	1000	225	22
Субвенція на ремонт доріг	11531	11531	100
Субвенція на метрополітен у м. Харкові	30	0	0
Субвенція на метрополітен у м. Дніпрі	1140	346	30
Усього за трансфертами спеціального фонду	16446	13907	85

Як свідчать наведені дані, найбільший обсяг коштів спеціального фонду було спрямовано на субвенцію на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту й утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення – 11 531 млн. грн. Це єдина

субвенція серед трансфертів за спеціальним фондом, виконана повним обсягом. Рівень виконання трансфертів за спеціальним фондом Державного бюджету був нижчим, ніж аналогічний показник за загальним фондом. Нульовий рівень освоєння субвенції на подовження третьої лінії метрополітену в м. Харкові зумовлений повною відсутністю фінансування цього виду трансферту. Недостатність фінансування спричинила й неповне виконання інших субвенцій за спеціальним фондом Державного бюджету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 07.10.2010 р. №2592-VI. Дата оновлення: 11.01.2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#n1514>. (дата звернення: 21.09.2019).
2. Офіційний сайт Порталу відкритих даних. URL: <https://data.gov.ua/dataset>. (дата звернення: 21.09.2019).
3. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 07.12.2017 р. №2246-VIII. Дата оновлення: 13.12.2018 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>. (дата звернення: 21.09.2019).

Смачило С. М.

РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ В КРАЇНАХ ЄС У СУЧАСНИХ УМОВАХ

В умовах глобальних викликів XXI ст. сучасна держава навіть у розвинених демократичних країнах уже не в змозі брати на себе повним обсягом соціальні зобов'язання, закріплені в конституціях, і відповідальність за добробут особи, а в межах принципу субсидіарності перекладає частину функцій на органи місцевого самоврядування, бізнес та інститути громадянського суспільства. Утверджується європейська

тенденція до формування сервісної держави, у якій сучасне формування й реалізація соціальної держави має стимулювати ініціативність органів місцевого самоврядування та пересічних громадян щодо забезпечення власного добробуту, розвиток соціального партнерства, активну взаємодію з інститутами громадянського суспільства та забезпечення максимально сприятливих умов для самореалізації особистості [2, с. 186].

Сьогодні часто в державі складається парадоксальна ситуація, коли, по-перше, є певна неспроможність влади проводити повноцінну й адекватну соціальну політику; по-друге, державна соціальна політика із засобу зменшення соціальної напруженості перетворилася на один із суттєвих чинників її посилення; по-третє, відсутність чітких стратегічних пріоритетів державної соціальної політики призвела до розпорошування коштів та тотального недофінансування соціальних установ [4, с. 30].

Вагомий вплив на формування соціальної політики та реалізації соціальної функції держави в європейських країнах здійснює Соціальна хартія (*Social Charter*), яку підписали всі держави ЄС, крім Великої Британії. Цей документ є політичним інструментом, що накладає на всі органи публічного врядування країн-підписантів відповідні «моральні зобов'язання» і мусить гарантувати певні соціальні права громадянам цих країн [1]. Таким чином, складається нова європейська модель реалізації соціальної функції держави, у якій значно більшу роль відіграють органи місцевого самоврядування та інституції громадянського суспільства.

У сучасних європейських країнах відбувається трансформація систем державного управління вбік руху до партнерської взаємодії держави, місцевого самоврядування й приватного сектору, діалогу суспільства й органів публічної влади, їх співробітництва та партнерства. При цьому стратегія соціального співробітництва все більше виявляється в різних галузях життєдіяльності – політиці та економіці, науці та культурі,

професійній діяльності та особистому житті, є однією з умов політичної стабільності та економічного прогресу [3, с. 72]. Зокрема, в умовах зростання дефіцитів регіональних і місцевих бюджетів саме публічно-приватне партнерство може стати ефективним інструментом залучення позабюджетних коштів до проєктів з модернізації галузей сфери послуг і соціальної інфраструктури загалом [там само].

Ціннісну основу соціальної політики та забезпечення соціальної функції держав ЄС складає почуття «європейської ідентичності», що базується на глибоко вкорінених спільних «європейських цінностях». Європейська ідентичність – це ключовий елемент, що дозволяє громадянам країн ЄС відчувати себе частиною єдиного цілого не лише через історичні факти або географічне становище (нові європейські реалії все більше впливають на їх повсякденне життя; триває процес об'єднання, що поєднує інтеграцію за географічною ознакою із загальними демократичними цінностями) [4]. Упродовж останніх років європейські країни в межах ЄС переходять від переважно економічних до врівноважено-системних, багатосторонніх відносин. Нині активно дебатується проєкт переходу соціальної держави в державу солідарності, де має бути баланс між правами й обов'язками громадян, їх свободою та відповідальністю; допомога держави має надаватися лише тим, хто сам надає собі допомогу.

Відбувається відхід від першочерговості підтримки до спрямування зусиль держави на розвиток персональної ініціативи, активності працездатного населення, інвестування в соціальний капітал, підтримку саморозвитку особистості через трудову активність, стимулювання активності та ініціативи громадян за забезпечення власного добробуту – це має стати основою забезпечення соціальної функції держави на просторі ЄС. У соціально-політичному та публічно-управлінському сенсі на

перший план виходить партнерська взаємодія держави, органів місцевого самоврядування і приватного сектору, що ґрунтується на принципах досягнення балансу державних, громадських і приватних інтересів, діяльності соціальної спрямованості та взаємної відповідальності сторін за взяті зобов'язання [3, с. 77].

Спираючись на зазначений досвід країн ЄС, у визначенні моделі соціальної держави в Україні слід відмовитись від всеохопного патерналізму й утвердити як у теорії, так і в практичній діяльності новий принцип соціальної політики: держава надає та гарантує найнеобхідніші соціальні гарантії найбільш нужденним і стає партнером органів місцевого самоврядування в реалізації соціальних функцій у сфері освіти, охорони здоров'я, культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Діденко Н., Тодоров І., Чугріна. О Європейська соціальна політика і моделі соціального партнерства. Донецьк: ДонДУУ, 2011. 219 с.
2. Кресіна І., Хома Н. Моделі соціальної держави: модернізуючий вплив глобалізації. *Публічне право* 2015. № 1 (17). С. 185-196.
3. Крутій О. М., Радченко О. В. Основи партнерської взаємодії держави і приватного сектора. *Ефективність державного управління : зб. наук. пр. ЛРІДУ НАДУ*. 2018. Вип. 1 (54). С. 72 – 79.
4. Хома Н. М. Моделі соціальної держави: світовий та український досвід: монографія. К. : Юридична думка, 2012. 592 с.

Скиба Н. Г., Скиба В. Ю.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Студенти – це найактивніша частина молоді. Вони, без перебільшення, є творцями сучасної української історії.

Згідно з новими освітніми концепціями та Законом України «Про вищу освіту» [3] заклади вищої освіти розширюють свою автономію.

Збільшуються можливості та вплив студентського самоврядування, що визнається повноправним партнером адміністрацій.

Тобто можна уявити такий собі трикутник здійснення політики у виші: адміністрація – університетські кафедри – студентське самоврядування чи профспілки. Адміністрація забезпечує роботу кафедр, творчих лабораторій, створює умови для комфортної роботи вчених, їх зростання та можливостей навчати; надає можливості для комфортного навчання студента. Університетські кафедри надають навчальні послуги студентам. Вони створюють новий продукт – теорії, винаходи, посібники, методичні посібники, навчальні кейси, творчі лабораторії, студії. Крім того, вони формують традиції, що базуються не лише на знаннях, а й на філософії взаємних відносин. Принципи комунікацій усередині кафедр та між кафедрами, деканатами, кафедр зі студентами передаються горизонтально і по вертикалі: академік – професор – доцент – аспірант – студент. Студентське самоврядування та студентські профспілки від імені студентів захищають їхні права та обов'язково впливають на формування політики вишу [1].

Студентська громада обирає своїх лідерів – від старости групи, курсу, потоку до факультету, всього вишу чи регіонального й загальнонаціонального об'єднань органів студентського самоврядування. Особи, яким довірено бути очільниками, мають здійснювати свою діяльність на основі принципів чесності і порядності, періодичної звітності про виконану роботу, демократичності й колегіальності. Однією із сутнісних ознак студентського самоврядування є періодична виборність його керівників. Ці позиції стали ключовими в міркуваннях про організацію системи студентського самоврядування.

Дослідник діяльності органів студентського самоврядування Г. Троцько зазначає, що система студентського самоврядування

передбачає дотримання певних вимог: це виборність на всіх рівнях, періодична звітність лідерів, виконання рішень вищих органів членами організації або її окремих груп; забезпечення права меншості на відстоювання своєї позиції; відкритість ухвалених рішень, реальна гласність; забезпеченість студентського активу реальними правами й обов'язками [4, с. 299].

Студентська громада, здійснюючи свою діяльність, керується законодавством України – насамперед Законом «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII, а також нормативними актами Міністерства освіти і науки України, статутом ЗВО та положенням про студентське самоврядування. Зокрема, у статті 40 Закону «Про вищу освіту» зазначається, що органи студентського самоврядування можуть мати різноманітні форми й обиратися на один рік [1, с. 3]. Важливо, що органи студентського самоврядування наділено досить широкими правами – наприклад, брати участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, призначення стипендій, організації дозвілля й навіть право оголошувати акції протесту.

Невід'ємною складовою діяльності студентського самоврядування є становлення громадянина, адже роль громадянина – це не тільки почесна, а й відповідальна людська функція, яка вимагає від особистості конкретних практичних дій у відстоюванні певних, законодавчо закріплених і морально санкціонованих у суспільстві прав і свобод.

Між тим, на думку Ю. Демченка, можливості студентського самоврядування з виховання громадянськості студентів ЗВО України ще не використовуються повним обсягом. Згідно з результатами останніх соціологічних досліджень більшість студентів не бере активної участі в діяльності різних студентських об'єднань: органів студентського самоврядування, об'єднань за інтересами, громадських організацій тощо.

У студентів усе більш актуальними стають не суспільні, а особистісні орієнтири. Це відбувається тому, що на сучасному етапі існування українського суспільства студентське самоврядування перебуває ще в процесі розвитку, оскільки не всі ще здатні повірити в його силу, хоча більшість розуміє, що становить собою студентське самоврядування і для чого воно існує [2, с. 548].

Водночас лід зазначити, що в здійсненні повноцінного студентського самоврядування існує й низка проблем. Одна з них, зокрема, – відсутність власного приміщення, де б могли розміститися виконавчі органи студентських комітетів. За відсутності таких приміщень дуже важко вести поточну роботу серед студентів та ще й координувати її. Найбільш слабе місце в діяльності органів студентського самоврядування – фінансування, а точніше – його відсутність у більшості випадків.

Отже, студентське самоврядування є своєрідним лакмусовим папірцем для визначення того, чи є молодь, студентство споживачем, чи активним учасником суспільного життя. Власне, студентське самоврядування є надзвичайно ефективним засобом формування демократичних традицій та культури, прищеплення навичок відстоювати й захищати свої інтереси та інтереси громади, усталення практики використання демократичних процедур.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бобиренко В. Студентське самоврядування: перезавантаження чи застій? // Українська правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/columns/2017/11/17/7162441/>.
2. Демченко Ю. О. Особливості студентського самоврядування у ВНЗ / Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. – К., 2015. – С. 544-550.

3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII// Верховна Рада України 1994-2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
4. Троцько Г. В. Студентське самоврядування як засіб розвитку особистості / Г. В. Троцько // Педагогічна і психологічна науки в Україні : Збірник наукових праць до 15-річчя АПН України: у 5 т. / АПН України. – К. : Пед. думка, 2007. – Т.1 : Теорія та історія педагогіки. – С. 296-307.

Сусоров В. Д., Романовський О. О.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФІЗКУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ НА ХЕРСОНЩИНІ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД (1945 – 1948 рр.)

Фізична культура і спорт були і є одним із могутніх знарядь виховання та оздоровлення трудівників, піднесення продуктивності праці й військово-фізичної підготовки населення. Уряд надавав і надає значної уваги розвитку фізичної культури і спорту та вважає це справою першочергової державної ваги.

У нашій країні фізичне виховання людини починається з наймолодшого віку, зі школи, де викладання фізкультури є обов'язковою дисципліною, поруч з іншими предметами. Без фізичного розвитку не можна уявити юнаків і дівчат майбутніми творцями великого життя. Якщо школа і вищі, училища будуть випускати громадян із зіпсованими нервами й розладнаними шлунками, які потребують щорічного лікування, то до чого це призведе? Яке може бути щастя без хорошого здоров'я? Країна має готувати здорову зміну – здорових фізично чоловіків і жінок.

У сучасній Україні всі види спорту доступні мільйонам трудящих, у розпорядження яких надано стадіони, водні станції та басейни, палаци фізичної культури і спортивні зали. Повсякденне заняття спортом для молоді було і є потребою, кращим відпочинком після фізичної та розумової праці. Досліджувану проблему описано в історичній літературі, республіканських, документальних джерелах, краєзнавчій літературі та

періодичній пресі, зокрема в херсонській обласній газеті «Наддніпрянська правда» [1; 2].

Однак слід зазначити, що в історичній літературі питання розвитку фізичної культури і спорту не висвітлюються з належною повнотою. На сторінках газети «Наддніпрянська правда» звіти, замітки, повідомлення розповідають як про фізкультурну роботу, різноманітні спортивні змагання, олімпіади з різних видів спорту, так і про управління цією роботою з боку керівних органів області, райцентрів, спортивних організацій. Такі матеріали й лягли в основу цього повідомлення, зокрема про повоєнний період розвитку фізкультури і спорту в Херсоні.

З 1945 року в області почали активно проходити різноманітні спортивні змагання. У травні розпочався перший профспілково-молодіжний крос, у якому взяли участь молоді робітники підприємств і студенти навчальних закладів Херсона. З 16 до 19 червня 1945 року в Херсоні було проведено першу спартакіаду вихованців школи юнг. У смт Білозерка 24 червня 1945 року відбулася районна спартакіада, якій передували шкільні й колгоспні змагання. На початку липня 1945 року в Херсоні було організовано п'ять футбольних команд з учнів ремісничих училищ. Команди згодом взяли участь у республіканському та всесоюзному розіграшах. Упродовж шести днів у Херсоні в липні 1945 року відбулася міська спартакіада, у якій взяли участь 15 фізкультурних колективів, серед яких «Динамо», «Спартак», педінститут, сільгоспінститут, училище ім. Леваневського, машинобудівний технікум, школа юнг та ін. У Херсоні й районах області у травні 1946 року пройшли чергові масові профспілково-комсомольські кроси, у яких узяло участь 19 тис. осіб від 393 спортивних колективів [3].

Одночасно з відродженням і зростанням фізкультурних організацій у Херсоні і районах області силами громадськості і молоді відбудовувалися

спортивні споруди. Уже в цей період на Херсонщині було 13 стадіонів, 335 спортивних майданчиків, 80 футбольних полів, близько 400 волейбольних, баскетбольних майданчиків та гімнастичних містечок, два Будинки фізичної культури. Фізкультурні колективи області досягли чималих успіхів за літній період 1946 року: було організовано понад 500 нових фізкультурних колективів, зокрема на підприємствах – 100, у колгоспах і радгоспах – 160 і в школах – 269, охоплено понад 22 тис. фізкультурників. Тільки за півроку в області було проведено близько тисячі спортивних змагань, у яких взяли участь біля 143 тис. фізкультурників [3].

При Херсонському педінституті з вересня 1946 року розпочали роботу 3-місячні курси підготовки викладачів фізкультури шкіл і педагогічних училищ області. На курсах навчалося 40 осіб. Херсонський обласний комітет у справах фізкультури і спорту провів 9-11 листопада 1946 року першу навчально-методичну конференцію викладачів фізвиховання шкіл, технікумів, вишів і громадських інструкторів навчальних закладів міста. Конференція обговорила важливе питання «Про стан навчально-спортивної роботи, комплекс ГПО – основа державної системи фізичного виховання» [3].

Календар спортивно-масових змагань на 1948 рік передбачав понад 60 обласних заходів. Для успішного проведення літнього сезону було проведено обласні збори з підготовки громадських тренерів з легкої атлетики, футболу, плавання, а також двотижневі збори голів районних комітетів фізкультури. Однак на місцях підготовці все ще не надавалося потрібної уваги. Це стосувалося зокрема керівників Каховки і Херсона.

Масовий розвиток фізкультури і спорту в перші повоєнні роки став передумовою зростання майстерності спортсменів, їхньої успішної підготовки до виступів на різноманітних змаганнях. Фізкультурно-

спортивний рух в області в повоєнні роки пройшов складний шлях і мав певні здобутки, які варто використовувати при підготовці й вихованні сучасних спортсменів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Культурное строительство на Херсонщине 1921-1987. Сб. док. и матер. – Симферополь, 1988. – 272 с.
2. Сусоров В. Д. Пусть время расскажет, какими мы были... – Херсон, 2006. – 476 с.
3. Наддніпряньська правда. – 1945-1948.

Тарасюк А.В., Тарасюк А.О.

**СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО БІЗНЕСУ
В УКРАЇНІ**

Актуальність розвитку інтелектуального бізнесу зумовлена провідним місцем науки, техніки і культури в сучасному суспільстві та їх формувальним впливом на соціальний розвиток суспільства. Від того, наскільки вагомий є інтелектуальний потенціал суспільства та рівень його культурного розвитку, залежить і успіх вирішення поставлених перед ним економічних проблем.

Дослідженню проблем розвитку інтелектуального бізнесу присвячено роботи О. Ястремської, І. Мікульонок, Р. Кожушко, І. Верби та ін. Проте вони переважно аналізують окремі аспекти інтелектуальної власності та особливості інтелектуального продукту, але не надається комплексної оцінки проблем та перспектив розвитку інтелектуального бізнесу загалом і не досліджувався його вплив на соціальний розвиток суспільства.

Тому в цій розвідці метою ставимо комплексний аналіз проблем та перспектив розвитку інтелектуального бізнесу в Україні та його соціальних наслідків.

Сьогодні в промислово розвинених країнах 80-95% приросту валового внутрішнього продукту припадає на долю патентів, ліцензій, ноу-хау, використаних у сучасному виробництві. У світі вже діє більше чотирьох мільйонів патентів на винаходи.

Інтелектуальний потенціал реалізується в світі нерівномірно. Згідно з наявними оцінками на частку лише шести країн, а саме США, Великої Британії, Німеччини, Швейцарії, Нідерландів припадає більш ніж 95% доходів, отриманих від ліцензій і патентів. Частка української наукоємної продукції сьогодні складає близько 0,1% світового ринку високотехнологічної продукції.

Особливістю об'єктів права інтелектуальної власності є те, що вони мають бути результатом інтелектуальної творчої діяльності, тобто творчий характер результатів є обов'язковою ознакою об'єкта права інтелектуальної власності [1].

Результат інтелектуальної творчої діяльності має бути придатним для втілення в певному матеріальному носіїві і має здатність бути відділеним від свого творця, оскільки інакше він не може бути використаний, а також має бути придатним для сприйняття і відтворення іншою особою [2].

Згідно з вищенаведеною статистики можна стверджувати, що в Україні є потужний інтелектуальний потенціал, водночас є й певні перепони для реалізації цього потенціалу. Так, для успішного розвитку інтелектуального бізнесу в Україні потрібно розвивати систему правової захищеності, державного заохочення щодо інтелектуальної діяльності та її реалізації.

Дослідження дало можливість встановити, що в світовому рейтингу інноваційного розвитку Україна виявляє середні показники, що є досить позитивним в умовах кризового стану економіки. Україна має потужний

інтелектуальний потенціал, чимало винаходів, що широко використовуються у світі. Проте існують і причини, що не дають інноваційному бізнесу реалізовувати себе на теренах нашої країни. Якщо правовий захист поступово розвивається та оптимізується, то, проте, залишається невирішеною проблема обмежених інвестицій.

У країні замало власного капіталу для реалізації інноваційних проєктів, а зарубіжний капітал не заходить до країни з причини нестабільної політичної ситуації, значного рівня корупції та «піратства». Тому кращі проєкти, що розробляються нашими співвітчизниками, реалізуються далеко за межами України. Це призводить до втрати значної частини національного продукту та, як наслідок, – до втрати фінансової складової і зниження соціальних стандартів суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. International Intellectual Property Alliance (ИПА): Files Pre-Hearing Written Comments with USTR on Section 301 Investigation of Ukraine. Режим доступу:
<http://www.iipawebsite.com/rbc/2016/2016SPEC301UKRAINE.PDF>
2. Кожушко Р.Ю. Інтелектуальна власність: навчальний посібник / Р.Ю.Кожушко, М.В.Колосніченко, І.П.Остапчук та ін. К.: КНУТД, 2014. 108с.

Топалова Е. Х., Соболь О. С.

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Сучасна практика організації й функціонування контролю в сфері місцевого самоврядування свідчить, що цей інститут працює недостатньо ефективно.

Основними причинами цього є:

- відсутність цілісної системи територіальної організації влади та управління;
- неточність у визначенні та розмежуванні компетенції рівнів влади та видів публічної служби;
- неопрацьованість і неефективність механізму контролю за діяльністю місцевого самоврядування як з боку держави, так і з боку населення та інститутів громадянського суспільства.

Вагомою перешкодою на шляху належної організації контролю у сфері місцевого самоврядування є недоліки чинного законодавства, зокрема, недостатнє нормативно-правове забезпечення формування в державі цілісної системи контролю. Насамперед це стосується: загальної процедури контрольної діяльності; переліку суб'єктів, які мають право на здійснення спеціалізованого державного контролю, їхнього статусу, функцій і повноважень, взаємовідносин і підзвітності; суперечливість норм чинного законодавства; єдиного методологічного забезпечення державного контролю в частині встановлення системи показників, що відбивають реальний стан дисципліни в органах місцевого самоврядування, та методики їх визначення; питання нормативного визначення основних критеріїв, за якими можуть плануватись програми перевірок.

Очевидно, що основні тенденції розвитку місцевого самоврядування безпосередньо впливають з проблем, пов'язаних з його функціонуванням у сучасному інформаційному та високотехнологічному суспільстві. Насамперед, відбувається пошук нових способів поліпшення фінансового стану місцевого самоврядування, зокрема, шляхом спрощення організаційної структури; надання нових можливостей у сфері

оподаткування; забезпечення державної підтримки через гранти, дотації та субвенції тощо; поліпшення якості соціальних послуг тощо.

Як відомо, правове регулювання контролю в Україні відбувається за допомогою значної кількості нормативно-правових актів різної юридичної сили. Конституція України, закони і підзаконні правові акти, що стосуються окремих видів контролю або регламентують правовий статус окремих контрольних органів. Це породжує протиріччя, дублювання та неефективність заходів забезпечення дисципліни, коли кількість суб'єктів контролю не гарантує якості функціонування об'єктів.

Тому існує нагальна потреба ухвалення закону, що закріпив би загальні засади в цій сфері: принципи; види; способи здійснення контролю; систему органів та правила їх взаємодії; основні вимоги до процедури (права і обов'язки об'єктів та обсяг повноважень суб'єктів, стадії, наслідки недотримання процедурних норм, способи оскарження та ін.). Насамперед він має бути спрямований не на виявлення правопорушення і притягнення до відповідальності, а на отримання достовірної інформації про стан об'єкта, приведення його відповідно до встановлених вимог, усунення причин і умов протиправних діянь. Ухвалення законів, що регулюють діяльність державних органів щодо контролю за додержанням законів, передбачено пунктом 9 Перехідних положень Конституції України [1].

Основоположна роль у здійсненні функцій контролю у сфері місцевого самоврядування сьогодні належить державним органам влади, а величезний ресурс громадського контролю залишається незадіяним. Незважаючи на деякі позитивні заходи, ужиті останніми роками щодо вдосконалення і підвищення ефективності контролю, його правові основи в галузі місцевого самоврядування все ще характеризуються

невизначеністю і неконкретністю. Значний обсяг невиконаних повноважень, зловживань, злочинів, корупції, що мають місце в діяльності муніципальної влади, свідчать про те, що сформована система контролю в галузі місцевого самоврядування неефективна і вимагає дальшої оптимізації.

Практика проведення наглядових чи контрольних заходів на підставі підзаконних нормативних чи індивідуальних актів не відповідає вимогам Європейської хартії місцевого самоврядування. На законодавчому рівні потрібно закріпити виключний перелік випадків, у яких повинен проводитися контроль, а в яких – нагляд.

Удосконаленню контролю у сфері місцевого самоврядування сприятиме: а) впровадження електронного обігу документів; б) спеціальна підготовка та постійне підвищення кваліфікації спеціалістів відповідних структурних підрозділів, що здійснюють контрольні функції; в) застосування широкого спектру стимулів та підвищення відповідальності за результати роботи.

Реформа місцевого самоврядування вимагає вдосконалення правового регулювання контрольної діяльності, що становить один із важливих його інститутів. У зв'язку з цим важливим залишається вироблення й ухвалення концепції про заходи розвитку і вдосконалення правової та організаційної бази контролю у сфері місцевого самоврядування, спрямованої на створення його суб'єктам реальних можливостей для ефективного здійснення своєї діяльності в інтересах населення. Контроль у сфері місцевого самоврядування стане ефективнішим, якщо відіб'ється не лише в принципах, а й в конкретних нормативних приписах щодо його здійснення.

У ході реформи територіальної організації влади має бути створено чітку структуровану систему контролю, що ґрунтується на цілісній

концепції, в основі якої єдність цілей, принципів, форм і методів. Це сприятиме демократизації місцевого самоврядування, підвищенню його ефективності, посиленню засад громадського та державного контролю за здійсненням управління на місцевому рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року //Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 р. // Офіційний вісник України. – 2015. – № 24.
3. Пісьмаченко Л.М. Контролінг в органах державної влади й органах місцевого самоврядування: Навч. посіб / Л.М.Пісьмаченко. – К. : Вид-во НАДУ, 2008. – 81 с.

Топалова Е. Х., Чорна О. М.

**МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ГРОМАД В УМОВАХ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ**

Недосконалість чинного адміністративно-територіального устрою України стримує соціально-економічний розвиток територіальних громад. Органам місцевого самоврядування для ефективної реалізації власних повноважень дуже часто бракує необхідних матеріальних і фінансових ресурсів. Багато питань місцевого значення територіальні громади не спроможні вирішити самостійно без державної підтримки, а тому перспективним напрямком розвитку місцевого самоврядування є міжмуніципальне співробітництво.

Практичне застосування такого співробітництва дозволяє врегулювати відносини економічного, соціального, правового характеру щодо співробітництва громад, дає змогу більш ефективно органам місцевого самоврядування виконувати власні повноваження.

Реформа децентралізації є одним із основних векторів реформування наявної в Україні моделі місцевого самоврядування, що на сьогодні не задовольняє потреб суспільства. Децентралізація влади не лише сприяє поглибленню демократії на місцях, оскільки місцевим та регіональним органам влади надаються як повноваження, так і матеріальна основа для вирішення проблем, а й вимагає підвищення ролі органів місцевого самоврядування як публічно-управлінського суб'єкта.

Сьогодні політичну спрямованість влади орієнтовано на виконання взятих державою зобов'язань перед Європейським Союзом щодо реформування місцевого самоврядування, зокрема:

1. Приведення чинного національного законодавства відповідно до положень Європейської хартії місцевого самоврядування, забезпечення дотримання принципів Європейської хартії в нормативно-правових актах, що стосуються місцевого самоврядування.

2. Оптимізація територіальної основи базового рівня місцевого самоврядування для забезпечення його матеріально-фінансової, інфраструктурної, кадрової спроможності здійснювати повноваження щодо надання належного рівня якості публічних послуг громадянам, а також для інтенсифікації місцевого економічного розвитку.

3. Передання повноважень з надання основних публічних послуг на рівень органів місцевого самоврядування укрупнених територіальних громад, а повноважень з контролю за відповідністю якості надання зазначених послуг державним стандартам – місцевим органам виконавчої влади.

4. Наділення органів місцевого самоврядування громад власними джерелами доходів відповідно до їх повноважень – передусім віднесення до місцевих податків податку на землю і запровадження всеохопного щодо

майна та посилюючого для всіх громадян місцевого податку на нерухоме майно.

5. Створення власних виконавчих органів районних та обласних рад із повноваженнями щодо виконання завдань соціально економічного розвитку та життєзабезпечення відповідних територій.

6. Дальше вдосконалення виборчої системи в напрямку дотримання демократичних принципів реалізації волевиявлення громадян, забезпечення ефективних механізмів обрання на посади сільських, селищних, міських голів висококваліфікованих фахівців і формування якісного депутатського корпусу місцевих рад.

7. Упровадження механізмів та європейських практик доброго врядування на місцевому рівні, тісніше залучення громадян до процесу підготовки та ухвалення рішень на місцевому рівні.

8. Забезпечення узгодження інтересів державної влади та місцевого самоврядування, зокрема в питаннях раціонального розподілу повноважень і фінансових ресурсів для їх реалізації відповідно до європейських принципів та за механізмами, передбаченими Законом України «Про асоціації органів місцевого самоврядування».

Проте реформування місцевого самоврядування є тривалим процесом не одного дня, а проблеми, з якими зустрічаються громади, виникають уже сьогодні. Саме тому 2014 року було ухвалено Закон України «Про співробітництво територіальних громад» [1], який визначив організаційно-правові засади співробітництва територіальних громад, принципи, форми, механізми такого співробітництва, його стимулювання, фінансування та контролю.

Законодавець визначив, що співробітництво територіальних громад – це відносини між двома або більше територіальними громадами, що здійснюються на договірних засадах у визначених цим Законом формах із

метою забезпечення соціально-економічного, культурного розвитку територій, підвищення якості надання послуг населенню на основі спільних інтересів та цілей, ефективного виконання органами місцевого самоврядування визначених законом повноважень.

Співробітництво може здійснюватися у п'яти передбачених Законом формах: делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань із переданням йому відповідних ресурсів; реалізація спільних проєктів, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів; спільне фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності – інфраструктурних об'єктів; утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій – спільних інфраструктурних об'єктів; утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління для спільного виконання визначених законом повноважень [1].

Слід зауважити, що міжмуніципальне співробітництво та налагодження партнерства органів місцевого самоврядування для реалізації спільних проєктів – це загальновідома і прийнята модель об'єднання зусиль у країнах Європейського Союзу. Так, майже кожний третій проєкт громад у Німеччині – це проєкти міжмуніципального співробітництва, а у Франції в проєктах ММС беруть участь 80% громад [2]. Україна в міжмуніципальному співробітництві лише починає свій шлях, проте серед громад є як активні користувачі цим інструментом, так і пасивні.

За даними Міністерства розвитку громад та територій, станом на жовтень 2019 року в Херсонській області лише 8 громад уклали 4

договори міжмуніципального співробітництва. Така ситуація не лише на Херсонщині: ще в 17 областях України громади підписали не більше 10 договорів співробітництва. Натомість лідерами у провадженні спільних проєктів між громадами є Полтавська (94 договори) та Вінницька (55) області [3].

Кількість проєктів не завжди є індикатором ефективного вирішення питань місцевого значення, але яскраво показує готовність громад розпочати рух у цьому напрямку.

Принагідно слід назвати низку чинників, що можуть сприяти успішності співробітництва територіальних громад, а саме:

- усвідомлення наявних проблем та спільне бачення шляхів до їх вирішення;
- відкрита комунікація, базована на принципах взаємної довіри;
- готовність до співпраці на принципах прозорості;
- якісно дібраний менеджмент у межах співпраці;
- оптимально обрана форма співробітництва.

Таке об'єднання територіальних громад у співробітництві може надати перелік вагомих переваг, зокрема:

- створюються кращі можливості для утворення нових робочих місць та залучення інвестицій (набагато вищий результат порівняно з поодинокими діями окремих органів місцевого самоврядування);
- підвищення рівня життєзабезпечення громад шляхом об'єднання ресурсів;
- підвищення та поліпшення послуг, що надаються населенню (особливо за принципом субсидіарності);
- обмін досвідом, знаннями в наданні послуг, а разом із тим – збільшення ефективності надання цих послуг;

- створення комфортного клімату для залучення приватних інвестицій;

- участь у проектах публічно-приватного партнерства, а, як результат, – укладання вигідних контрактів з приватними та юридичними особами;

- створюється імідж громад, а з ним – і можливість залучення коштів зовнішніх джерел, фондів тощо.

Фактично Закон України «Про співробітництво територіальних громад» – це дуже ефективний інструмент, практичне застосування якого дозволяє врегулювати відносини економічного, соціального, правового характеру щодо співробітництва громад, дає змогу більш ефективно органам місцевого самоврядування виконувати власні повноваження, надавати більш якісні та незбиткові послуги місцевому населенню, реально розвинути територіальні громади та значно підвищити якість життя місцевих громад, що забезпечить зміцнення їх інституційної спроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17 червня 2014 р. № 1508-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
2. Оленковська Л. П. Зарубіжний досвід організації та ефективного функціонування міжмуніципального співробітництва / Л.П. Оленковська // Право та державне управління. – 2013. – № 2 (11). – С. 159-164.
3. Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/reestr-17.10.2019.pdf>

Тохтарова І. М., Єнелєєв А. Н.

**ВІДКРИТІ ДАНІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ**

Однією із необхідних передумов сталого демократичного розвитку є прозора й відкрита влада. Вона є запорукою здійснення ефективної політики, що спроможна створити реальний громадянський контроль, забезпечити права людини та громадянина, зміцнити довіру громадян до влади.

Формування такої політики є однією з вимог створення інформаційного суспільства, де головною рушійною силою має стати не промислове виробництво, а виробництво інформації та знань.

В Україні навіть більше, ніж в європейських країнах, існує потреба забезпечення права на доступ до інформації, якою володіють органи державної влади, тобто права на доступ до публічної інформації. Для того щоб демократичне суспільство відповідало принципам демократичності, його члени мусять мати доступ до інформації, яка впливає на процеси ухвалення рішень або вирішення питань, безпосередньо пов'язаних з їхніми інтересами.

Право на доступ до інформації є конституційним правом людини, що передбачене й гарантоване статтею 34 Конституції України [1], а саме право кожного на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань; право вільно збирати, зберігати, використовувати й поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб на свій вибір.

Українська держава впроваджує європейські стандарти відкритості й прозорості в роботі органів державної влади. Важливим кроком на цьому

шляху стало ухвалення Закону України «Про доступ до публічної інформації» [2].

Забезпечення прозорості доступу до публічної інформації сьогодні неможливо уявити без застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). В останні десятиліття ХХ століття ІКТ стали таким каталізатором радикальних змін у житті суспільства, змінюючи традиційні уявлення про політичні та культурні цінності. У результаті цих глобальних змін відбувається поступальний рух до інформаційного суспільства, де визначна роль належить інформації та знанням. Своєю чергою, інформаційне суспільство трансформує сучасну політичну реальність й управлінський процес через зміну їх ролі та функцій.

Надання інформації про діяльність органів публічної влади у формі відкритих даних було законодавчо врегульовано лише з 2015 року через ухвалення Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу до публічної інформації у формі відкритих даних» [3], Закону України від 09.04.2015 № 313-VIII «Про внесення змін до статті 28 Бюджетного кодексу України щодо доступу до інформації про бюджетні показники у формі відкритих даних» [4] та постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» [5].

Публічна інформація у формі відкритих даних зазвичай поширюється у вигляді наборів даних – електронних документів, що складаються зі структурованої сукупності однорідних значень (записів), включають поля даних і метадані про них.

Розпорядники інформації згідно з «Положенням про набори даних, що підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» [5] оприлюднюють у формі відкритих даних набір інформації, визначеної в переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих

даних, згідно з додатком, а також будь-які інші наявні дані, що відповідають визначенню публічної інформації у формі відкритих даних. Розпорядник інформації забезпечує актуальність набору даних через його оновлення не пізніше п'яти робочих днів з дня внесення змін до набору даних.

Відповідно до п. 4 зазначеного Положення набори даних оприлюднюються й регулярно оновлюються розпорядником інформації на його офіційному веб-сайті та на його веб-сторінці на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних [6].

Для громадян система відкритих даних гарантуватиме найвищий рівень прозорості діяльності державних органів і скорочення запитів на інформацію, адже інформація буде завжди під рукою. Крім того, чимало електронних сервісів на основі відкритих даних має з'явитися найближчим часом. Зважаючи на зарубіжний досвід, для українських ІТ-розробників відкриваються необмежені можливості для створення нових електронних сервісів на основі відкритих державних даних. Від сьогодні Уряд буде всіляко підтримувати ІТ-проекти на основі відкритих даних, що спрямовані на українських громадян та український бізнес.

У квітні 2019 року Уряд затвердив постанову «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо відкритих даних» [7], якою вносяться зміни до постанови Уряду «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» та постанови КМУ «Деякі питання оприлюднення публічної інформації у формі відкритих даних» [8], викликані розвитком сфери відкритих даних в Україні.

Згідно зі змінами, по-перше, зростає кількість обов'язкових до відкриття наборів даних – з 616 до майже 900 [9]. Зокрема будуть оприлюднені такі суспільно важливі набори даних:

- інформація про зареєстровані транспортні засоби;
- інформація щодо залишків імунобіологічних препаратів у регіонах України (залишки вакцин);
- єдиний реєстр з оцінювання впливу на довкілля;
- дані системи розгляду дозвільних документів тощо.

По-друге, вводяться індикатори оцінювання розвитку відкритих даних у центральних органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування. Індикатори відповідають шести принципам Міжнародної хартії відкритих даних, при їх розробленні враховано найкращий міжнародний досвід.

Така норма, коли обов'язкове звітування міністерствами та іншими органами центральної влади щодо відкриття даних закріплене на нормативному рівні, є безпрецедентною практикою у світі. Механізм дії індикаторів окреслено в Порядку щорічного оцінювання стану оприлюднення й оновлення відкритих даних розпорядниками інформації, який затвердженому Постановою. Він визначає процедуру щорічного оцінювання стану оприлюднення й оновлення відкритих даних міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади та розпорядниками інформації. Згідно з Порядком, таке оцінювання стає складовою моніторингу стану оприлюднення та оновлення наборів даних на офіційних веб-сайтах державних органів та на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних.

По-третє, Постанова уточнює та актуалізує низку формулювань з урахуванням сучасних умов розвитку відкритих даних. Зокрема, закріплюється поняття премодерації, що відбувається перед публікацією наборів відкритих даних на оновленому порталі відкритих даних data.gov.ua [6].

Прогресивність норм Постанови свідчить про інтенсивний розвиток сфери відкритих даних в Україні та амбіційні плани на лідерство, а в майбутньому буде слугувати рушієм поліпшення взаємодії публічної влади і громадянського суспільства. Це також однозначно стосується органів місцевого самоврядування та установ, організацій і підприємств, у яких вони є засновниками – відомо, що гроші йдуть тільки в «прозорі води», тобто наявність відкритих даних про діяльність ОМС сприятиме підвищенню їх інвестиційних рейтингів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
2. Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу до публічної інформації у формі відкритих даних: Закон України № 319-VIII від 9.04.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/319-19>
3. Про внесення змін до статті 28 Бюджетного кодексу України щодо доступу до інформації про бюджетні показники у формі відкритих даних: Закон України від 09.04.2015 № 313-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/313-viii>
4. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 р. №835. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF>
5. Єдиний державний веб-портал відкритих даних. URL: <http://data.gov.ua/>
6. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо відкритих даних: постанова Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 409. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-2019-%D0%BF>
7. Деякі питання оприлюднення публічної інформації у формі відкритих даних: постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 867. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/867-2016-%D0%BF>

8. Нова редакція Постанов щодо відкритих даних прийнята! URL: <https://data.gov.ua/blog/nova-redaktsiia-postanov-shchodo-vidkrytykh-danykh-priyniata>

Тохтарова І. М, Кретьова Н. С.

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РОЗВИТОК КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ МУНІЦИПАЛЬНОЇ СЛУЖБИ

Завдання децентралізації вимагають від службовців місцевого рівня бути здатними вирішувати актуальні політичні, економічні, соціальні й культурні проблеми суспільства, володіти сучасним інструментарієм планування, організації, контролю, інформаційного забезпечення, мотивації персоналу, комунікативними здібностями в процесі залучення громадян до управління місцевим розвитком [1]. Ефективне управління розвитком територій, виконання органами влади своїх функцій і завдань багато в чому залежить від забезпеченості кваліфікованими кадрами органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Водночас через різні причини робота в органах місцевого самоврядування, особливо об'єднаних територіальних громад, не є привабливою для висококваліфікованих фахівців і молоді. Таким чином, особливої гостроти проблема кадрового забезпечення набуває саме на рівні об'єднаних територіальних громад.

Сучасний стан кадрового забезпечення формування та розвитку самодостатніх громад потребує принципових змін до планування та організації роботи як із посадовими особами місцевого самоврядування, так і з депутатами місцевих рад, адже практична реалізація стратегій, планів, проектів, програм потребує наявності консенсусу між представницькою та виконавчою владою як парадигми діяльності місцевих органів влади, яку диктує сучасна суспільна, політична й економічна динаміка розвитку українського суспільства [1].

Керівники й фахівці органів місцевої влади та управління мають опанувати нові методи роботи, орієнтовані на перспективу проектного розвитку територій та стратегічне управління. Отже, першочерговим завданням держави в цій сфері є вироблення управлінської стратегії на місцевому рівні, формування єдиної ідеології роботи з кадрами у сфері державного управління та місцевого самоврядування, побудованої на передових наукових підходах, чітких принципах, обґрунтованих та перевічених практикою знань, умінь і навичок.

Специфіка і зміст управлінської праці в системі місцевого самоврядування визначають вимоги не тільки до відповідних професійних знань, навичок й інтелектуальних здібностей, а й до особистісних якостей муніципального службовця. До інтелектуальних ключових здібностей муніципального службовця ми відносимо: здатність швидко і легко засвоювати інформацію; здатність спостерігати, підсумовувати, відбирати й оцінювати факти; здатність не тільки до аналізу, але й до синтезу, до узагальнень; творчі здібності. І хоча перераховані здатності виявляються різною мірою затребуваними в різних категоріях муніципальних службовців, їх наявність бажана для всіх зайнятих у сфері місцевого самоврядування.

Також серед особистісних якостей, потрібних муніципальним службовцям, можна виокремити такі: 1) здатність розуміти людей і працювати з ними: повага до думки інших людей; здатність передбачати й оцінювати людські реакції; легкість у налагодженні людських контактів; здатність вислуховувати співрозмовника, завойовувати довіру і повагу; уміння вести усне і письмове спілкування; здатність переконати і створити мотиви для дії; 2) інтелектуальна й емоційна зрілість: незалежність у висновках; гнучкість і адаптація до мінливих умов; 3) етичні якості: щире

бажання допомогти іншим; здатність усвідомлювати межі своєї компетенції; здатність визнавати помилки і робити висновки з невдач.

Ці здібності та якості набувають особливого значення для муніципальних службовців через те, що саме в цій сфері управлінської діяльності надаються життєво важливі послуги громадянам. Тому кількість й інтенсивність взаємодії із зовнішнім середовищем (населенням, підприємцями, установами, громадськими організаціями тощо) достатньо високі. Причому до цих взаємозв'язків виявляються втягнутими не тільки керівники, а й пересічні співробітники органів місцевого самоврядування.

На нашу думку, ключове місце в процесах кадрового забезпечення та розвитку кадрового потенціалу муніципальної служби має посісти система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації муніципальних службовців. При цьому варто враховувати такі принципи: 1) забезпечення випереджального характеру навчання, реалізація якого пов'язана з визначенням й аналізом проблем розвитку території, що вимагає додаткового навчання муніципальних службовців, виявлення пріоритетних напрямків і цілей навчання, формування системи заходів, спрямованих на забезпечення додаткової професійної освіти зазначеної категорії працівників і створення дієвої системи контролю за ходом її реалізації; 2) неперервність навчання, що передбачає наступність процесів підготовки, професійної перепідготовки й підвищення кваліфікації муніципальних службовців відповідно до вимог освітніх стандартів, тобто таку організацію навчання, коли зміст поточного навчання пов'язаний з попереднім навчанням і забезпечує належну якість виконання посадових обов'язків; 3) цільова спрямованість навчання, що пов'язана із забезпеченням інтенсифікації та оптимізації навчального процесу (магістратура, аспірантура, докторантура). При цьому можливе використання різноманітних форм здобуття освіти: очна, очно-заочна

(вечірня), заочна, дистанційна освіта, екстернат у спеціальних освітніх установах підвищення кваліфікації, за місцем роботи муніципальних службовців, самоосвіта тощо; 4) науковість, що передбачає організацію освітнього процесу на основі впровадження в навчання результатів наукових досліджень, аналізу сучасної практики місцевого самоврядування, вітчизняного й зарубіжного досвіду; 5) функціонування системи навчання переважно на основі державного і місцевого замовлення (зокрема за програмою «Людський капітал»). Цей принцип передбачає проведення навчання за рахунок коштів державного, регіонального й місцевих бюджетів, а також за можливості залучення інших фінансових джерел; 6) забезпечення участі в процесі управління навчанням замовників на освітні послуги.

Отже, основними напрямками, що сприятимуть вирішенню проблем кадрового забезпечення органів місцевого самоврядування, мають стати спеціальні програми підготовки й перепідготовки муніципальних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування, активна робота з формування кадрових резервів в усіх органах місцевого самоврядування, залучення молоді в муніципальне управління, поширення кращих практик і прикладів місцевого самоврядування в об'єднаних територіальних громадах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Професійний розвиток кадрів у процесі децентралізації: регіональна стратегія. URL: <https://decentralization.gov.ua/pics/upload/238-314648c5022694b5ee0a26b5f7a7a2a8.pdf>

Тоцька Н.Л.

НАУКОВІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ

Мова фахівців з вищою освітою має бути бездоганною, простою, зрозумілою, лаконічною. Звичайно, для опанування норм літературної мови потрібна постійна робота з різноманітними за стилями текстами, «живе спілкування» в певних ситуаціях. Чільне місце в професійному спілкуванні посідає розмовний стиль, що виокремлюється структурою та специфікою вживання. Суттєвим рисами цього стилю є конкретність і образність, емоційність і простота. Це найдавніший стиль мовлення кожної національної мови, оскільки саме він виконує функцію спілкування. Розмовний стиль уживається як в умовах невимушеного й непередбаченого спілкування, так і в офіційних бесідах. На побудову розмовного мовлення найбільшим чином впливає мета повідомлення, що має бути визначена якомога точніше.

Відомо, що за допомогою формул можна закріпити набуті знання, досягнуті результати, але розвинути їх надалі можна тільки за допомогою мови. Точність у науці легко може бути перевірена або практикою (оскільки практика – це критерій істини), або логічною несуперечністю якогось твердження. Точність у науковому стилі часто визначається не лише співвіднесенням змісту висловлювання з об'єктивною дійсністю, назви і предмета, а й відповідністю оцінки цього предмета інформатором та сприймачем інформації, тобто залежить від ідейно-естетичних настанов мовлення, реалізації в слові конкретної стильової настанови.

У національній скарбниці будь-якої держави чільне місце посідають певні явища історії та культури, що ввійшли у свідомість народу як знаки національної культури. Наприклад, слово «калина» легко знайти у словниках різних мов, де воно означає назву рослини, проте навряд чи в

духовному надбанні народів світу це слово є знаком національної культури з тим духовним значенням і смислом, як в українській. Тоді як лексичне поняття слова з відповідним значенням підсвідомо стає «точкою відліку» певної теми, початком «спіралі», коли його можна вважати конденсатом певних знань і розглядати в кількох площинах: залежно від комунікативної – воно є не просто словом-«знаком», а словом-«темою». Тут слід говорити про гнучкі варіанти активізації культурологічних знань з метою розвитку професійного мовлення.

Розвинені літературні мови зробили вагомий внесок у формування спеціальної термінології, але кожна з них зберігає й свої власні традиції, що склалися історично й характер реалізації яких визначається науковими, науково-технічними і загальнокультурними контактами нації як носія конкретної мови. Співіснування в мові національних термінів із прозорою етимологією й інтернаціональних зумовлено прагненням до ясності й зрозумілості вислову навіть для тих, хто не має спеціальної підготовки в цій галузі знань.

Як становий хребет національної культури, мова має виконувати всі суспільні й культурні функції, бути мовою науки й навчання. У суспільстві взаємозв'язок між науками – належна умова їх розвитку. Швидкість і точність здобуття потрібних відомостей з текстів наукового змісту залежить від знання термінологічної лексики та загальних закономірностей її формування й розвитку. Зацікавленість лінгводидактів – О. Біляєва [2; 57], В. Мельничайка [3; 59], М. Пентиліук [4; 62] – визначилася до вивчення особливостей мовлення з урахуванням положень теорії, мовленнєвої діяльності. Співвідношення термінів, як стверджує І. Білодід [1; 24], створених на власній мовній основі й засвоєних з інтернаціонального термінологічного фонду, залежить від конкретних історичних умов, у яких формується національна термінологія.

Наукова і взагалі термінологічна лексика призначена природно обслуговувати потреби наукової, науково-технічної та іншої спеціальної літератури, що видається національною мовою. З цього погляду, комунікативні функції її обмежуються мовними контактами в межах певної національної спільності. Значення спеціальної термінології ширше, оскільки проєктується не тільки на внутрішні, національні контакти, а й зовнішні, інтернаційні; причому її інтернаційна комунікативна функція дедалі зростає.

Для формування професійного мовлення потрібно дотримуватися таких наукових принципів:

– структурності – відбиває певні зв'язки між одиницями мовлення (словоформою, словосполукою, фразою, надфразовою єдністю, текстом);

– науковості – передбачає відповідність змісту мовленнєвого курсу для фахівців певної галузі загальноновизнаним фактам, поняттям теорії, структурі лінгвістичної науки (висвітлення фахових мовленнєвих явищ подається у розвитку і взаємозв'язку);

– свідомості – під час мовленнєвої діяльності потрібно усвідомлювати форму та зміст професійного мовлення українською мовою. Це насамперед залежить від форми мовлення – усної чи писемної, рівня автоматизованості у вживанні лексичних та граматичних форм; форми усвідомлення, що забезпечується взірцем мовлення, її ситуативного оточення;

– комунікативної спрямованості. На сучасному етапі розвитку методики як науки це питання дещо переосмислене та поглиблене. Так, у Л. Паламар ідеться не тільки про комунікативну спрямованість, а й про

більш широкий принцип – комунікативності, що означає організацію процесу навчання як моделі процесу комунікації [5].

Комунікативність передбачає, що шлях до практичної мети навчання лежить через практичне використання мови та завдань, що мають відтворювати явища суспільного (економічного, наукового) життя, наближатися до природного професійного мовлення:

– міцності та практичної спрямованості знань, яка вимагає такої організації практичних знань, щоб можна було в майбутній професійній діяльності не тільки відтворити виучуваний матеріал, а й застосувати його в конкретній ситуації спілкування;

– доступності – охоплює лише потрібний для практичного застосування лінгвістичний матеріал, що сприятиме професійному мовленню фахівця;

– єдності навчальної та дослідницької діяльності, спрямованої на виявлення, спостереження та аналіз функціонування мовних явищ в усній та писемній формах мовленнєвої діяльності.

Засвоєння названих наукових принципів забезпечує вміння працювати над матеріалом, де сконцентровано увагу на поглиблення знання з обраного фаху й удосконалення професійно мовленнєвих здібностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білодід І. Сучасна українська літературна мова / Стилїстика, Термінологічна лексика. – К.: Вища шк., 1973. – С.158 – 173.
2. Біляєв О. Проблема методів у навчанні мови // Українська мова і література в школі. – 1980. – №10. – С.57 – 67.
3. Мельничайко В. та ін.; Елементи програмованого навчання мови // Методика вивчення української мови. Посібник для вчителів. – К. : Освіта, 1987. – С.59 – 62.
4. Міжпредметні зв'язки в навчанні мови // М. Пентилюк та ін.: Посібник для вчителів. – К.: Перун, 1987. – С.62 – 77.

5. Паламар Л. Проблеми функціонування української мови у вузі // Українська мова у вищих навчальних закладах України. – К.: ІСДО, 1993. – С.3 – 11.

Філіппова В. Д., Мальцев У. В.

РОЛЬ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ЕКОНОМІЦІ РЕГІОНУ

Природний ресурсний потенціал відіграє значну роль у соціально-економічному розвитку регіонів, є основним чинником розміщення продуктивних сил, основою формування територіальних виробничих комплексів, чинить серйозний вплив на територіальний поділ праці та ринкову спеціалізацію.

Нині немає однозначної думки про вплив природно-ресурсного потенціалу на економічний розвиток країни та її регіонів. У дослідженнях фігурують висновки про те, що природний ресурсний потенціал – це необхідна умова економічного розвитку, найважливіша складова національного багатства країни і, відповідно, більш висока забезпеченість ним є позитивним чинником. Отже, вирішення проблеми зводиться лише до організації ефективного використання природних ресурсів з метою динамічного економічного розвитку регіонів [1]. Поряд із цим фігурує думка про негативний вплив наявності природного ресурсного потенціалу на економічний розвиток, іменованій «голландською хворобою» [2].

Отже, залежність між наявністю значного природного ресурсного потенціалу регіону й рівнем розвитку його економіки є досить неоднозначною. У світі існує чимало прикладів як найпотужнішого позитивного впливу сировинного багатства на зростання і рівень конкурентоспроможності регіональної економіки, так і неуспішних «сировинних» економік. Це свідчить про те, що в дійсності характер впливу природних ресурсів на регіональний економічний розвиток є

неоднозначним, різновекторним і мінливим залежно від того, у якому стані перебувають на цей момент інституційні складові.

Останніми роками практично всім регіонам, що мають значний природний ресурсний потенціал, були притаманні такі характерні риси:

- 1) низька якість державних і громадських інститутів, зумовлена наявністю значної «нетрудової ренти»;
- 2) низький рівень технологічної озброєності;
- 3) залежність від експорту природної сировини і деградація капітало- та наукоємних галузей.

Усе це не створювало стимулів для розвитку інноваційної діяльності, посилювало технологічну відсталість і вкорінювало інертний шлях розвитку. Можна стверджувати, що на сьогодні постала гостра потреба вироблення цілісної регіональної політики диверсифікації економіки й зниження залежності від видобувного сектору.

Результати досліджень показують, що будь-які пропозиції щодо збільшення темпів економічного зростання сировинних регіонів реалізовані тільки за умови досить значного обсягу зовнішнього капіталу [3]. Регіони ж, що мають значні природно-ресурсні багатства, уже володіють потенціалом для власного розвитку. Таким потенціалом є природна рента. Вона може стати одним із головних джерел переходу на інноваційний шлях розвитку за умови існування ефективного організаційно-правового та економічного механізму, що дозволить змінити мотивацію інвесторів на користь виробництва наукоємної продукції і послуг. Вирішення таких завдань можна здійснити в межах регіональних і міжрегіональних інноваційних стратегій.

Таким чином, природні ресурсні багатства регіону можуть стати джерелом економічного зростання за умови усунення несприятливого впливу макроекономічних та інституційних чинників і переходу ресурсної

економіки на інноваційний шлях розвитку. Причому під інноваціями тут розуміється процес системних змін у всьому ланцюжку «розвідка – видобуток – перероблення – виробництво – реалізація»: це впровадження нового технологічного обладнання, розроблення і випуск нової продукції, упровадження нових методів управління та організації виробництва, здійснення інституційних перетворень. Сьогодні потрібно перетворити науково-технічний прогрес на провідний економічний чинник, що полягає в постійному пошуку нових теоретичних знань і розробленні інноваційних методів підвищення ефективності економіки та задоволенні суспільних потреб. Тобто в інноваційній економіці має бути присутнім міцний симбіоз економіки, науки і освіти.

На нашу думку, інноваційний сценарій є єдиним дієвим способом забезпечення економічного розвитку регіону. Причому в кожному регіоні стратегія розвитку за інноваційним типом має реалізовуватися по-різному, залежно від його соціально-економічного та економіко-географічного положення, ресурсно-виробничого та інноваційного потенціалів, нагромаджених проблем, досвіду й можливостей економічного зростання.

Успішність цього процесу залежить головним чином від грамотної реалізації стратегії розвитку регіону, а також розроблення функціональних стратегій розвитку кластерів і стратегії використання природно-ресурсного потенціалу загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Жулавський А. Ю., Гордієнко В. П. Природно-ресурсний потенціал регіону в системі економічних відносин. *Ефективна економіка*. № 8. 2013. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2238> (дата звернення 18.10.2019)
2. Голян В. А. Економічна криза в Україні: феномен «голландської хвороби» та рецидив «ресурсного прокляття». *Економіка та держава*. № 7. 2016. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/7_2016/3.pdf (дата звернення 18.10.2019)

3. Економічні підсумки та перспективи України: прогрес, регрес чи статус-кво? URL: <http://icps.com.ua/ekonomichni-pidsumky-ta-perspektyvy-ukrayiny-prohres-rehres-chy-status-kvo/> (дата звернення 18.10.2019)

Філіппова В. Д., Марушевський О. М.

ПРОТИДІЯ БЮРОКРАТИЧНИМ ДЕФОРМАЦІЯМ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Протидія бюрократизму в умовах економічної, політичної та соціальної модернізації нашої країни має стати постійним і необхідним компонентом політики органів місцевого самоврядування. У системі місцевого самоврядування у зв'язку з бюрократичними витратами виникають перешкоди і труднощі для своєчасного реагування на звернення, заяви і скарги населення, організації ефективного діловодства, спрощення процедур узгодження документів, контролю за ходом виконання рішень.

Серед основних причин виникнення бюрократизму, зокрема в органах місцевого самоврядування, учені виокремлюють: недооцінку економічних засобів управлінського впливу й орієнтацію системи управління на волюнтаристські методи керівництва й екстенсивні методи ведення господарської діяльності; наявність системи відомчо-адміністративного планування; високий рівень централізації, кількість центрів управління, що породжують пасивність і страх перед ухваленням самостійних рішень; багаторівневу систему управління, яка гальмує циркуляцію вертикальної інформації; недостатність демократичного контролю; узурпацію адміністративним апаратом права на соціально значущу інформацію та перетворення її на «інформацію для службового користування»; некомпетентність, недостатній рівень управлінської та загальної культури кадрів управління; існування непропорційно великого

адміністративно-управлінського апарату, працівники якого безпосередньо не задіяні в процесі вироблення матеріальних і духовних цінностей; суто формальна підзвітність управлінських структур без можливості реальної загрози своєму посадовому становищу; наявність «роздутої» системи звітності, коли розширення паперових потоків між різними ланками управління спричиняє те, що основна діяльність зводиться до паперової праці і розривається живий контакт з людьми та їхніми реальними проблемами; монополізм різних ієрархічних рівнів управління в ухваленні рішень, який робить нездатними ініціативні ідеї та пропозиції, що пропонуються громадськими організаціями та окремими громадянами, які формально не входять до адміністративно-командної системи управління [1, с.149-150].

Нині бюрократизм є найважливішим джерелом аморальності й серйозних аномалій у системі місцевого самоврядування. Наслідком бюрократизації є тотальна деформація суспільної свідомості та соціальних звичаїв, кругова порука, правовий нігілізм, подвійні моральні стандарти, демонстративно-зневажливе ставлення до закону і норм моралі. Бюрократизм є багатогранним і суперечливим явищем, перемогти його складно. Пояснюється це багатьма чинниками як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру: слабкістю нормативно-правової бази протидії бюрократичним і корупційним проявам; укоріненою практикою призначення на посади за ознаками особистої відданості, що перетворює чиновництво в замкнуту гордовиту касту, яка розуміє державну й муніципальну службу як різновид бізнесу; формальністю технологій відбору на службу й оцінки ефективності управлінської діяльності тощо.

Слід погодитися, що в умовах бюрократизму кінцевий результат діяльності посадових осіб органів місцевого самоврядування, на яких офіційно покладено виконання певних функцій та відповідальність, не

впливає на їхнє становище. Подібна управлінська система стає ізольованою від суспільних потреб, починає задовольняти власні потреби, тобто «працювати сама на себе». У такий спосіб бюрократія досягає бажаної мети – розриву зв'язків між своєю діяльністю та її результатами, а також отримання прибутку, привілеїв, вигоди [2, с. 224].

Сказане вище дає підстави вважати, що для зниження бюрократичних проявів, якісного й своєчасного вирішення питань місцевого значення, підвищення результативності роботи органів місцевого самоврядування загалом потрібно активізувати роботу з впровадження технологій дебюрократизації. Такі технології є комплексом послідовних прийомів і способів, спрямованих на виявлення причин бюрократизму, аналіз умов і чинників, що сприяють прояву бюрократичних витрат і систему механізмів, спрямованих на зниження його негативних наслідків. Утім у ході розроблення технологій дебюрократизації системи місцевого самоврядування потрібно враховувати низку обставин.

По-перше, слід формулювати реальні цілі й завдання дебюрократизації. Результатом боротьби з бюрократизмом не має бути викорінення бюрократичної системи управління, що заснована на формальних процедурах і правилах, характеризується чітким поділом праці, знеособленою структурою влади, ієрархією структурних одиниць, залежністю від офіційно встановлених правил, працевлаштуванням на основі професійних якостей працівника і можливостями для кар'єрного просування.

Тобто базовою метою дебюрократизації є створення системи протидії бюрократизму в органах місцевого самоврядування. Система протидії бюрократичним деформаціям має включати в себе комплекс правових, організаційних, управлінських, виховних заходів, орієнтованих

на ліквідацію передумов і причин, що сприяють посиленню бюрократичних тенденцій, а також мінімізацію негативних наслідків бюрократизму.

По-друге, важливо розробити систему показників для оцінювання результативності проведеної роботи з протидії бюрократизму.

По-третє, потрібно розуміти, що боротьба з бюрократизмом вимагає інноваційних рішень, що характеризуються найбільшою ефективністю, проте в той же час ризиковим характером у зв'язку з неповнотою і неточністю управлінської інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Альгин А. П. Риск и его роль в общественной жизни / А. П. Альгин. – М.: Мысль, 1989. – 188 с.
2. Соловійов В. М. Запобігання і протидія корупції в державному управлінні України: монографія / В. М. Соловійов. – К.: Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 2012. – 508 с.

Філіппова В. Д., Сікорський М. М.

МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ: РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД

Бюджетна система держави є фінансовою основою здійснення діяльності державних органів влади та органів місцевого самоврядування й пов'язана з економічним і соціальним розвитком територій. Значний вплив на розвиток соціального забезпечення населення, освіти, культури, охорони здоров'я, житлово-комунального господарства здійснюють місцеві бюджети, бюджети об'єднаних територіальних громад.

На сьогодні визначено, що спроможні територіальні громади – це територіальні громади сіл (селищ, міст), що в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у

сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці [1]. Тобто спроможною територіальною громадою є така громада, у якій фінансові, інфраструктурні та кадрові ресурси є достатніми для вирішення її органами місцевого самоврядування питань місцевого значення, передбачених законодавством, в інтересах громади.

Наразі фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад опирається на ресурси, що мають внутрішнє походження. Деякі ресурси (інвестиції, благодійна допомога) можуть бути водночас і внутрішніми, і зовнішніми. Об'єднані територіальні громади також одержали доступ до інших зовнішніх фінансових ресурсів. Рада об'єднаної територіальної громади має право здійснювати місцеві запозичення до бюджету об'єднаних територіальних громад – як внутрішні, так і зовнішні, зокрема через отримання кредитів (позик) від міжнародних фінансових організацій. У багатьох об'єднаних територіальних громадах, де є чимало невирішених проблем, тільки за рахунок внутрішніх фінансових ресурсів їх вирішити неможливо, тому варто задуматись про вихід на ринки запозичень, а також залучення інвестицій та інших ресурсів ззовні [2, с. 3]. За таких умов актуальним стає питання врахування ризик-чинників і системи управління ризиками в механізмі фінансового забезпечення спроможності об'єднаної територіальної громади.

Управління ризиками в практичній діяльності об'єднаних територіальних громад – досить складне завдання, що включає: класифікацію та ідентифікацію ризиків; їх кількісну й інтегральну оцінку; вибір методів управління, моніторинг ризиків. Ризик-орієнтований підхід передбачає не тільки виявлення та оцінку ризиків, їх класифікацію, але й

розроблення заходів з управління ними, метою реалізації яких є підвищення ефективності бюджетного процесу через упровадження в управління принципів ризик-менеджменту, спрямованих на вибір оптимальних шляхів використання обмежених ресурсів для досягнення цілей бюджетної політики на місцевому рівні.

Дослідження доводять, що процеси формування й удосконалення системи управління ризиками в механізмі фінансового забезпечення спроможності об'єднаної територіальної громади пов'язані з низкою проблем організації процесу управління цими ризиками, це зокрема: висока частка зовнішніх чинників ризику бюджетного процесу; обмеженість інформації про джерела ризиків бюджетного процесу; низький рівень аналітичних можливостей інформаційних систем; відсутність достатньої інформаційної бази для аналізу; відсутність зв'язку інформаційних систем з системами бюджетного обліку і планування; застосування різноманітних форм неформального обліку та звітності; недостатній досвід бюджетування, орієнтованого на результат; практичні труднощі у виборі коректних методів оцінювання ризиків.

При цьому систематичний моніторинг та оцінка ризиків в механізмі фінансового забезпечення спроможності об'єднаної територіальної громади дозволять забезпечити: відповідальне і прозоре управління суспільними фінансами; ухвалення ефективних рішень при здійсненні бюджетної політики на місцевому рівні; вибір оптимальних шляхів використання обмежених бюджетних ресурсів для підвищення ефективності бюджетних витрат.

Отже, можна вважати, що кінцевою метою впровадження ризик-орієнтованого підходу в механізмі фінансового забезпечення спроможності об'єднаної територіальної громади має стати досягнення стабільності і довгострокової стійкості місцевих бюджетів. Використання

такого підходу має здійснюватися на основі глибокого розуміння сучасного стану бюджетної сфери і з урахуванням кращого вітчизняного та зарубіжного досвіду у сфері вдосконалення методичного та організаційного забезпечення реальної оцінки й обліку бюджетних ризиків у механізмі фінансового забезпечення спроможності територіальної громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад : постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 № 214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>
2. Кириленко О., Малиняк Б., Письменний В., Русін В. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади: Асоціація міст України. К.:ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ». 2015. 396 с.

Хасанов Р. Р.

**ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ВРЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ
КОНФЛІКТІВ В УКРАЇНІ**

На сьогодні в політиці місцевого самоврядування не вистачає елементарної конфліктологічної культури, не вистачає знань про конфлікти, про шляхи їх мирного вирішення. Багато керівників воліють вирішувати виниклі конфліктні ситуації силовими методами, навіть не здогадуючись, що є мирні та конструктивні методи виходу з конфлікту.

У конфліктних зонах сучасного світу уряди країн відчують потребу в контактах і взаємодії з неурядовими організаціями. Між державними й недержавними акторами формуються особливі взаємовідносини. У конфліктних ситуаціях необхідними є такі якості, як здатність швидко адаптуватися до ситуації, що змінилася, уміння, переслідуючи власні інтереси, залучати на свій бік опонентів, а також

здатність до гнучкого реагування і вироблення таких якостей, як уміння, пам'ятаючи про власні інтереси, залучати на свій бік опонентів і швидко адаптуватися до ситуації, що складається, веде до змін традиційних підходів і вимагає неординарного і творчого державного мислення [1].

Будучи не в змозі дати відповідь на виклики, що з'являються в ситуації у зв'язку з конфліктом на сході України, органи державної влади вступають у взаємодію з приватними особами й організаціями, оптимізують можливості збору інформації. Працівник органів місцевого самоврядування неодмінно має володіти якостями координатора і генератора ідей. Проте проблема полягає в тому, що часто глибинні процеси, що призводять до дезінтеграції держави, приховано в об'єктивних особливостях соціально-економічного розвитку країни, у помилках у розробленні економічної політики та навіть в умисних діях, які тим не менше не підпадають під склад злочинів проти національної безпеки України.

Дезінтеграція як причина та одночасно результат системного порушення прав людини і спричинених цим соціальних конфліктів не може й не має розглядатися лише як втрата частини території, як це має місце під час класичних війн і революцій. Основні механізми, через які інституціональна слабкість впливає на спричинення соціальних конфліктів, є такими: 1) економічне падіння призводить до конфлікту через механізми порушення соціальних та економічних прав; 2) порушення політичних і культурних прав призводить до конфлікту через механізми падіння легітимності держави; 3) ускладнений або дискримінований доступ громадян до базових послуг, які має забезпечувати держава, особливо якщо ускладнення доступу призводить до соціального виключення, є причиною зменшення легітимності держави

й заперечення громадянами її монопольного права на використання насилля [2].

Державні механізми попередження радикалізації соціальних конфліктів мають містити своєчасні адекватні програмні заходи щодо запобігання ескалації насилля, що реалізуються на латентних стадіях розвитку конфліктів. Світова практика довела, що ефективно та своєчасне попередження соціальних конфліктів можливе лише за умови співпраці міжнародних організацій, регіональних військово-політичних альянсів, урядів країн, науково-дослідних інститутів та громадських організацій.

Пропонуємо розподіляти державні механізми попередження соціальних конфліктів на прямі попереджальні механізми та структурні механізми. До прямих механізмів пропонується відносити: превентивну дипломатію, попередження про наміри, санкції (об'єктом санкцій можуть бути окремі політики, групи, що провокують ескалацію конфліктів, країни загалом), включення посередників у діалозі між громадами, заходи запобігання екстремізму. Структурні механізми попередження радикальних форм соціальних конфліктів спрямовано на трансформацію довгострокових соціально-економічних та інституціональних чинників, що формують ситуацію, сприятливу для починання конфліктів. Один із таких методологічних підходів може бути застосований до побудови комплексних систем попередження соціальних конфліктів. З іншого боку, синтез підсистем моніторингу, попередження та реагування у складі системи попередження соціальних конфліктів дозволить оптимізувати методи реагування на негативний розвиток рушійних сил конфліктів та відслідковувати зміни в мотивації учасників конфлікту [3].

Характеристиками ефективною системи попередження про наявність кризової ситуації та попередження соціальних конфліктів є такі: система має будуватися на щільних мережах організацій, що безпосередньо

здійснюють моніторинг та оцінювання рушійних сил радикалізації конфліктів; використання значної кількості джерел інформації, застосування як кількісних, так і якісних методів аналізу; запровадження сучасних комунікаційних та інформаційних технологій збирання та оцінювання інформації; доступність результатів аналізу ключовим інститутам сектору безпеки на національному та на рівні місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Афонін Е. А. Концептуальні засади взаємодії політики й управління / авт. кол. : Е. А. Афонін, Я. В. Бережний, О. Л. Валевський та ін.; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. А. Шахова, В. В. Голубь, В. М. Козакова // Навч. посібник. К. : НАДУ, 2010. С. 265-289.
2. Хасанов Р. Р. Соціальний конфлікт : архетипна природа та механізм розв'язання. Публічне урядування : збірник. № 1 (11) січень 2018. Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2018. С. 271-279.
3. Hippler J. Low intensity conflict and its implication for NATO. Parameters. 2010. № 1. P. 13-64.

Чернов С. В.

УПРОВАДЖЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ УКРАЇНИ

Сучасні державотворчі процеси активізують запровадження нових підходів до процесів публічного управління з використанням інноваційних механізмів та інструментів регіонального розвитку. Суспільний запит на демократизацію публічного управління та трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні, нині вимагають від службовців органів місцевого самоврядування вироблення нових підходів до процесу управління й використання прозорих механізмів та інструментів проектного управління в органах публічного управління та адміністрування.

В умовах транзитивного типу суспільного розвитку, коли Україна вимушена віднаходити нові механізми економічного та суспільно-політичного поступу, щоб наздогнати передові держави світу, принципове значення має розроблення стратегічних механізмів публічного врядування, вагоме місце серед яких посідає розроблення та реалізація регіональних і місцевих проєктів. Стратегічною метою впровадження таких проєктів є досягнення Цілей Сталого Розвитку та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [2], що конкретизується в зниженні соціальної напруги в суспільстві, підвищенні ефективності публічного врядування, узгодженні ринкових механізмів з державних регулюванням соціально-економічних процесів, підвищенні ефективності використання бюджетних та залучених коштів, розвиток публічного діалогу державних органів та громадянського суспільства, легітимізації урядових реформ та демократизація як системи публічного врядування так і всього українського суспільства.

Така постановка питання передбачає на початкових стадіях упровадження місцевих і регіональних проєктів демократичних механізмів забезпечення якості їх обґрунтування та розроблення. Для цього найбільш досконалим інструментом є інститут громадської експертизи, у ході якої відбувається не тільки фахова професійна оцінка запропонованих проєктів, але й їх експертне та громадське обговорення, органічне поєднання цільових стратегічних орієнтирів держави та нагальних інтересів суспільства. Значущість громадської експертизи проєктів як сучасної форми громадянського контролю полягає не лише в підвищенні якості соціальної політики Української держави, але й у формування діалогових партнерських форм владно-суспільної взаємодії, підвищенні довіри до державної влади – і, отже, набуває не тільки економічного, але й політичного характеру [3, с. 19].

Громадська експертиза, за твердженням С. Вітвіцького, – це експертиза проєктів рішень, програм, проєктної документації, що виконується з метою захисту суспільних інтересів. Головне призначення такої експертизи полягає у відбитті суспільної думки, потреби, а також передбачає недопущення щодо ухвалення некоректних і некомпетентних рішень у будь-якій сфері органів державної влади [1, с. 9].

Попри поширену сучасну світову практику, сьогодні в Україні інноваційні інструменти в системі регіонального управління все ще не знаходять широкого використання. Це стосується і питань, пов'язаних з експертизою проєктів регіонального розвитку, хоча нормативні документи постійно наголошують на потребі використання цих управлінських інструментів. Водночас, сьогоденні реалії України відзначаються прагненням публічної влади до реалізації все більшої кількості проєктів регіонального розвитку, що, своєю чергою, посилює увагу як до важливості, так і до масштабності проведення їх комплексної експертизи. Остання є прогресивною управлінською технологією, оскільки її використання дозволяє забезпечити належну якість проєкту, зокрема за рахунок оцінювання вигід і витрат упродовж усього його життєвого циклу. Крім того, Т. Хабарова вбачає у громадській експертизі діяльності органів державної влади ефективний інструмент запобігання та протидії корупції [4, с. 232].

Крім того, головним пріоритетом у проведенні комплексної експертизи проєктів у публічній сфері має стати підвищення прозорості та ефективності розподілу та витрачання публічних фінансів, інформування громадськості з питань проведення комплексної експертизи проєктів для складання, розгляду, затвердження та контролю за виконанням державного та місцевих бюджетів. Системне впровадження комплексної експертизи проєктів у публічній сфері є одним із прозорих інноваційних

державних механізмів в публічній сфері. В умовах децентралізації влади в Україні та посилення повноважень органів місцевого самоврядування і місцевих громад проведення комплексної державної експертизи проєктів у публічній сфері стає чинником консолідації та соціальної інтеграції всіх соціальних груп у сталому розвитку території.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вітвіцький С. Громадська експертиза в умовах розвитку громадянського суспільства. *Юридичний вісник*. 2014. № 1. С. 6–11.
2. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна». Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. Київ : Б.м., 2017. 176 с.
3. Радченко О. В., Іжа М. М. Громадська експертиза як форма суспільного контролю органів публічної влади в демократичній державі. *Актуальні проблеми державного управління*. ОРІДУ. 2018. Вип. 1(73). С. 19–22.
4. Хабарова Т. В. Громадська експертиза діяльності органів державної влади як засада протидії корупції. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2015. № 1151, вип. 19. С. 232–236.

РЕКОМЕНДАЦІЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Обговоривши наявний стан у сфері державної політики щодо місцевого самоврядування, функціонування органів місцевого самоврядування, а також сучасні механізми реформування представницьких органів влади, учасники конференції дійшли таких висновків:

1. Органам державної влади та органам місцевого самоврядування в реформуванні місцевого самоврядування слід сприяти комплексному поєднанню процесів реалізації принципу субсидіарності, зокрема через децентралізацію управління; підсилення незалежної бази доходів місцевих органів влади (доходів з власних джерел) як засобу підтримки самоврядування, зокрема надання більшої свободи дій щодо встановлення ставки місцевих податків і зборів, а також використання коштів; переходу від державного «контролю» над регіональними й місцевими органами влади до моделі кооперативного управління; переходу від попереднього контролю (контролю доцільності) до оцінювання (аудиту) виконаних програм; запровадження принципів самоконтролю, реагування на запити населення, відкритості влади, контролю за якістю впровадження програм та фінансової підзвітності в межах законодавства; розширення можливостей і заохочення участі громадян в ухваленні рішень на місцевому рівні.

2. У сфері розвитку механізмів професіоналізації органів місцевого самоврядування органам державної влади та місцевого самоврядування потрібно зосередити зусилля на адаптації та застосуванні в Україні зарубіжного досвіду для забезпечення професіоналізації органів місцевого самоврядування, зокрема щодо завершення реформування територіальної організації влади в Україні на регіональному рівні; розроблення, тестування та запровадження моделі відбору та підготовки управлінських кадрів (бакалаврів, магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування») для системи органів місцевого самоврядування на базі створених регіональних спеціальних навчальних закладів (кафедр); забезпечення практичної складової програм підготовки фахівців шляхом

проходження практики, стажування та працевлаштування випускників (студентів) в органах місцевого самоврядування.

3. Запровадити обов'язкову професійну лідерську підготовку посадових осіб органів місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад. За основу такої підготовки взяти програму дисципліни «Лідерство в місцевому самоврядуванні», розроблену за тренінговою програмою Ради Європи «Академія Лідерства» в Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України. Запровадити навчання викладачів для викладання дисципліни «Лідерство в місцевому самоврядуванні» для ЗВО із спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Організувати на центральних, регіональних та місцевих телеканалах цикл телевізійних передач, круглих столів, телепрезентацій, телелекцій, телетренінгів «Навчаймося лідерству».

Щодо підготовки, перепідготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації посадових осіб органів місцевого самоврядування і депутатів місцевих рад потрібно:

- спрямувати навчальну підтримку насамперед на ті органи місцевого самоврядування, які створені на рівні територіальних громад;
- сформувати базу територіальних громад, у яких можливо проводити стажування працівників інших органів місцевого самоврядування базового рівня щодо надання адміністративних послуг.

4. Для того, щоб діяльність органів місцевого самоврядування була успішною, потрібно:

- укласти договори з провідними регіональними ЗВО щодо навчання представників органів місцевого самоврядування в регіонах України за тренінговою програмою «Академія Лідерства», розробленою на основі методології та методики Д. Джексона;
- започаткувати в соціальних мережах освітній простір «Лідерство в місцевому самоврядуванні»;

- організувати на центральних і регіональних телеканалах цикл телевізійних передач, телепрезентацій, телелекцій «Лідерство в місцевому самоврядуванні: зарубіжний досвід та вітчизняна практика»;
- започаткувати в центральних і регіональних друкованих ЗМІ постійну рубрику «Лідерство в місцевому самоврядуванні»;
- започаткувати громадський рух «Лідери місцевого самоврядування, єднаймося!» для об'єднання всіх зацікавлених осіб на національному, регіональному та місцевому рівнях.

ПЕРЕЛІК АВТОРІВ

Бабич Олександр Володимирович – міський голова м. Гола Пристань Херсонської області, аспірант кафедри публічного управління та регіоналістики Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України.

Базарко Іван Михайлович – доцент кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної академії управління персоналом (м. Київ), кандидат наук з державного управління.

Бериславська Оксана Михайлівна – доцент кафедри правового забезпечення Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат юридичних наук.

Биков Роман Юрійович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління.

Білуросов Сергій Георгійович – директор Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, кандидат технічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України.

Бондарев Євген Вікторович – слухач магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету.

Бондарева Ліна Володимирівна – заступник директора Департаменту охорони здоров'я Херсонської обласної державної адміністрації, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету (за сумісництвом), кандидат наук з державного управління.

Ватуля Юрій Олександрович – доцент кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, кандидат історичних наук, доцент, дійсний член Української академії економічної кібернетики.

Волкович Олена Юріївна – доцент кафедри адміністративно-господарського права та правоохоронної діяльності Херсонського державного університету, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету (за сумісництвом), кандидат юридичних наук, доцент.

Гладка Жанна Олександрівна – студентка другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» Університету митної справи та фінансів (м. Дніпро).

Гнітько Інеса Валеріївна – головний спеціаліст Державної служби ліків у м. Києві, докторант кафедри парламентаризму та публічного менеджменту Національної академії державного управління при Президентові України, кандидат фармацевтичних наук.

Голова Анастасія В'ячеславівна – студентка бакалаврату спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» Херсонського національного технічного університету.

Головінова Іоанна Володимирівна – слухачка магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету.

Головко Олександр Сергійович – аспірант кафедри соціальної та гуманітарної політики Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Гром Тетяна Анатоліївна – студентка другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» Херсонського національного технічного університету.

Гучко Марія Михайлівна – аспірантка кафедри економіки Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Делієва Євгенія Сергіївна – студентка спеціальності «Менеджмент» Херсонського національного технічного університету.

Демченко Володимир Миколайович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат філологічних наук, доцент.

Доценко Ірина Олександрівна – заступник начальника відділу за зверненнями громадян Херсонської міської ради, слухачка заочної форми навчання магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету,

Дурман Микола Олександрович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України.

Дурман Олена Леонідівна – старший викладач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління.

Єнелєєв Алім Наріманович – студент спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» Херсонського національного технічного університету.

Жарая Світлана Борисівна – професор кафедри управління та адміністрування Комунального вищого навчального закладу «Вінницька академія неперервної освіти», доктор наук з державного управління, професор.

Зінчук Максим Ігоревич – аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Зуй Вікторія Володимирівна – студентка спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» Херсонського національного технічного університету.

Іваненко Артур Юрійович – громадський діяч, слухач магістратури публічного управління та адміністрування заочної форми навчання Херсонського національного технічного університету.

Карпенко Галина Вікторівна – головний спеціаліст відділу бухгалтерського обліку та звітності виконавчого комітету Корабельної районної у м. Херсоні ради, слухачка магістратури публічного управління та адміністрування заочної форми навчання Херсонського національного технічного університету.

Клюцевський Володимир Іванович – керівник апарату Херсонської обласної державної адміністрації, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету (за сумісництвом), кандидат наук з державного управління.

Ковальська Наталя Михайлівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Ковнір Олена Іванівна – викладач англійської мови Херсонського морехідного коледжу рибної промисловості, кандидат педагогічних наук, доцент.

Кретьова Наталія Станіславівна – завідувач навчальної лабораторії кафедри державного управління і місцевого самоврядування, старший викладач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету (за сумісництвом).

Кузнюк Юрій Богданович – заступник голови Костопільської районної ради Рівненської області, магістрант кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії державного управління при Президентові України.

Лопушинський Іван Петрович – завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України, член виконавчого комітету Херсонської міської ради, Почесний громадянин міста Херсона.

Любчук Ольга Костянтинівна – завідувач кафедри туризму ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», доктор наук з державного управління, професор.

Макарук Олена Василівна – аспірантка кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету.

Малімон Віталій Іванович – доцент кафедри публічного управління та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, кандидат наук з державного управління, доцент.

Мальцев Устин Валерійович – аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету.

Марушевський Олександр Миколайович – слухач магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету.

Молодцов Олександр Володимирович – професор кафедри публічного управління та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти та газу, доктор наук з державного управління, доцент.

Момоток Олена Миколаївна – старший викладач кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, магістр з державної служби.

Мошнін Андрій Афанасійович – юрист Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського.

Надєїн Денис В'ячеславович – слухач магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету.

Неділько Олена Валеріївна – завідувач сектору організації запобігання нелегальній міграції, реадмісії та видалення Суворовського районного відділу у м. Херсоні УДМС України в Херсонській області, слухачка магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету заочної форми навчання.

Оленковська Лариса Павлівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Пархоменко-Куцевіл Оксана Ігорівна – завідувач кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (м. Київ), доктор наук з державного управління, доцент.

Пасічний Володимир Анатолійович – головний державний інспектор відділу з питань запобігання та виявлення корупції Головного управління ДПС у Херсонській області, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, слухач магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету заочної форми навчання.

Пашко Людмила Андріївна – професор кафедри парламентаризму та політичного менеджменту Національної академії державного управління при Президентіві України, доктор наук з державного управління, професор.

Плющ Руслан Миколайович – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, доцент.

Позняков Валерій Анатолійович – студент спеціальності «Менеджмент» Херсонського національного технічного університету.

Полосьмак Катерина Олександрівна – студентка спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» Херсонського національного технічного університету.

Поповиченко Вікторія Юріївна – слухачка магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету.

Присяжнюк Ольга Володимирівна – слухачка магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету.

Приходько Олена Олександрівна – старший викладач кафедри іноземних мов Херсонського національного технічного університету.

Проніна Оксана Володимирівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Радченко Олександр Віталійович – професор Міжрегіональної академії управління персоналом (м. Київ), доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України.

Романовський Олександр Олександрович – студент спеціальності «Автоматизації, робототехніки та мехатроніки» Херсонського національного технічного університету.

Романовський Олександр Олексійович – доцент кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, кандидат філософських наук, доцент.

Семенченко Максим Федорович – аспірант кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського».

Семенченко Федір Григорович – завідувач кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, доктор політичних наук, професор.

Сервецька Наталія Юріївна – слухач магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету.

Сисоєнко Ірина Анатоліївна – доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент.

Сікорський Макарій Миколайович – аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету.

Скиба Володимир Юрійович – аспірант кафедри кримінального права та кримінології Одеського державного університету внутрішніх справ.

Скиба Наталія Григорівна – старший викладач кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету.

Смачило Степан Михайлович – аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Інституту гуманітарної підготовки та державного управління Івано-Франківського національного технічного університету нафти та газу.

Соболь Олена Сергіївна – слухач магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету.

Сусоров Віктор Дмитрович – професор кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, доктор історичних наук, професор.

Сусоров Юрій Сергійович – студент спеціальності «Автоматизовані технології» Херсонського національного технічного університету.

Тарасюк Алла Василівна – доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки Херсонського національного технічного університету кандидат економічних наук, доцент.

Тарасюк Артур Олександрович – студент спеціальності «Комп'ютерні науки та інформаційні технології» Херсонського державного університету.

Топалова Ельзара Халілівна – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Тохтарова Ільміра Меметівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Тоцька Наталія Леонідівна – доцент кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Філіппова Валерія Володимирівна – військовослужбовець, слухачка магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету заочної форми навчання.

Філіппова Вікторія Дмитрівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент.

Хасанов Руслан Рафісович – аспірант кафедри політичної аналітики та прогнозування Національної академії державного управління при Президентові України.

Чернов Сергій Валерійович – директор ТОВ «Регіональний центр експертизи та управління проектами», кандидат наук з державного управління.

Чорна Олена Миколаївна – слухачка магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету.

Чудновцева Анастасія Павлівна – студентка спеціальності «Менеджмент» Херсонського національного технічного університету.

Шестаковська Тетяна Леонідівна – доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Чернігівського національного технологічного університету, кандидат економічних наук.

Ярченко Юлія Віталіївна – доцент кафедри туризму ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», кандидат історичних наук, доцент.

Наукове видання

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Збірник матеріалів 10-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції

Відповідальний редактор:

Лопушинський І. П., завідувач кафедри
державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету,
доктор наук з державного управління, професор,
заслужений працівник освіти України

Редагування та комп'ютерна верстка:

Демченко В. М., доцент кафедри державного управління і місцевого
самоврядування Херсонського національного технічного університету,
кандидат філологічних наук, доцент;

Дурман О.Л., старший викладач кафедри державного управління
і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного
університету, кандидат наук з державного управління

Здано до набору 06.11.2019. Підписано до друку 08.11.2019.

Формат А5. Папір для КМА. Гарнітура Таймс.

Ум. друк. арк. _____. Тираж 100 прим. Вид. № _____.
